

Πρωτοπρεσβύτερου Στέφανου Κ. Αναγνωστόπουλου

Εκ του βιβλίου: Γνώσις και Βίωμα της Ορθοδόξου Πίστεως,
Πειραιάς 2005.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ

♦ Ὑπάρχουν δαίμονες;

Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας μᾶς λέγει ὅτι υπάρχουν δαίμονες, πνεύματα κι' αὐτοί, ἄϋλα καί ἀσώματα, ἀλλά πονηρά, σκοτεινά, πού ἀντιτάσσονται στό Θεό καί ἐπιδιώκουν τήν ψυχική καταστροφή καί ἀπώλεια τῶν ἀνθρώπων. Δέν εἶναι σπάνιες οἱ περιπτώσεις κατά τίς ὁποῖες καί σωματικῶς βασανίζουν τόν ἄνθρωπο καί κάνουν τυραννική τή ζωή του ἐδῶ κάτω στή γῆ, σύμφωνα μέ τήν ἄδεια καί τήν παραχώρησι τοῦ Θεοῦ, εἴτε πρός σωφρονισμό τοῦ ἁμαρτωλοῦ, γιά νά προκληθῆ ἡ συντετριμμένη μετάνοια εἴτε πρός δοκιμασία τοῦ δικαίου, γιά νά διαλάμψουν οἱ ἀρετές του.

Οἱ δαίμονες δέν ἐδημιουργήθησαν ὑπό τοῦ Θεοῦ νά εἶναι πνεύματα πονηρά, πνεύματα σκοτεινά, πνεύματα ἀκάθαρτα. Στήν

ἀρχή ἦσαν ἄγγελοι φωτεινοί, ὅπως ὅλα τὰ οὐράνια πνεύματα. Κυριεύθηκαν ὁμως ἀπό τήν ἀλαζονεία καί τήν ὑπερηφάνεια, καί ἐπανεστάτησαν κατά τοῦ Θεοῦ μέ ἀρχηγό τόν Ἐωσφόρο, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ ἄγγελος πού ἔφερε φῶς ὑπέρλαμπρον.

Ἐζήτησε, ὁ Ἐωσφόρος, νά γίνῃ ὁμοιος μέ τόν Θεό στούς οὐρανοῦς καί εἶπε: «Ἀναβήσομαι, ἐπάνω τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ θήσω τόν θρόνον μου... ἔσομαι ὁμοιος τῷ Ὑψίστῳ».¹⁸⁶ Γι' αὐτό καί ἐκρημνίσθη ὑπό τοῦ Θεοῦ στόν Ἄδη αὐτός καί ὅσοι ἄγγελοι τόν ἐπίστευσαν καί τόν ἀκολούθησαν. Ὅλοι αὐτοί ἔγιναν δαίμονες, πονηρά πνεύματα. Ὁ δέ ἀρχηγός τους ὠνομάσθηκε ἀπό τότε Σατανᾶς, πού σημαίνει ὁ ἀντικείμενος στόν Θεό, ὁ ἀντάρτης, ὁ ἐχθρός καί πολέμιος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀρχηγός τους, ὁ Ἐωσφόρος, ὁ Σατανᾶς, ὁ πατήρ τοῦ ψεύδους, ὅπως Αὐτός ὁ Ἴδιος ὁ Κύριος τόν ὀνομάζει. Εἶναι ὁ πειραστής, ὁ δράκων τῆς Ἀποκαλύψεως, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, πού παρουσιάσθηκε καί στήν Εὔα γιά νά τήν παρασύρῃ στήν παρακοή καί τήν ἁμαρτία, ὁ Βελίαρ, ὁ Βεελζεβούλ κατά τήν Καινή Διαθήκη, ὁ πλάνος καί ὁ πλανῶν τήν οἰκουμένην, μέ θανάσιμο μῖσος κατά τοῦ Θεοῦ καί μέ τυφλό πάθος κατά τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἀνθρωποκτόνος. Ὅμοιοι μέ αὐτόν εἶναι καί οἱ δαίμονές του.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μᾶς βεβαιώνουν ὅτι οἱ δαίμονες δέν ἐδημιουργήθησαν ἀπό τόν Θεόν ἀκάθαρτοι, οὔτε ἡ φύσις τους ἦταν πονηρή. Ἦταν ἄγγελοι ἐλεύθεροι καί ἄυλοι, μέ θεογνωσία, καθαρότητα καί ἀγαθότητα, πού ἔκαμαν ὁμως κακή χρῆσι τῆς ἐλευθερίας, μέ τήν ὁποία τούς εἶχε προικίσει ὁ Θεός. Δέν ἔμειναν στήν θέσι πού τούς εἶχε βάλει ὁ πανάγιος Δημιουργός, ἀλλά Τόν ὕβρισαν μέ τήν ὑπερηφάνειά τους καί ξέπεσαν ἀπό τὰ οὐράνια.

Ὁ **Μέγας Ἀθανάσιος** μᾶς λέγει: Ὁ Ἐωσφόρος δέν ἔπεσε ἀπό τόν οὐρανό καί ἔγινε σατανᾶς ἐξ αἰτίας τῆς πορνείας ἢ τῆς μοιχείας ἢ τῆς κλοπῆς ἢ τοῦ φόνου ἀλλά ἀπό τήν ὑπερηφάνεια καί τήν ἀλαζονεία του...¹⁸⁷

Ὁ ἅγιος **Κύριλλος Ἀλεξανδρείας** ἀναφέρει ὅτι τόν Ἐωσφόρο - διάβολο τόν ἐξέβαλε ἀπό τήν οὐράνια αὐλή Του ὁ Θεός, ὅταν τόλμησε νά σκεφθῇ τό «ἔσομαι ὁμοιος τῷ Ὑψίστῳ». Φαντάσθηκε ὅτι μπορεῖ αὐτός, πού ἦταν κτίσμα καί ποίημα, νά ἀνεβῆ στή φύσι καί στήν ἐξουσία τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ.¹⁸⁸ Καί ὄχι μόνον αὐτό συμπληρώνει ὁ **Μέγας Βασίλειος**, ἀλλά φαντάσθηκε ὅτι μπορεῖ νά

186. Ησ. 14,13-14

187, 188. Φραγκόπουλου Ἀθαν., " Ἡ Ὁρθόδοξος χριστιανική πίστις"..., σελ. 87

γίνη καί σύνθρονος μέ' Εκεῖνον, πού εἶχε τό κράτος καί τήν παντοκρατορική ἐξουσία σέ ὀλόκληρη τή δημιουργία..¹⁸⁹

Κατά τή φύσι τους οἱ δαίμονες εἶναι πονηρά πνεύματα, μέ νοῦ καί μέ θέλησι. Ἦταν ὅμως ἄϋλα πνεύματα, ἀγαθά, ἀναμάρτητα, ἀλλά «μή τηρήσαντες τήν ἑαυτῶν ἀρχήν», ἔνεκα ὑπερηφανείας ἐξέπεσαν καί «δεσμοῖς αἰδίοις ὑπό ζόφον (αὐτούς ὁ Θεός) τετήρηκεν»,¹⁹⁰ ὅπως μᾶς βεβαιώνει στήν Καθολική του ἐπιστολή ὁ Ἀποστόλος Ἰούδας. Ἄρα ἡ κακία τους δέν βρίσκεται μέσα στή φύσι τους πού ὑπήρξε ἀγαθή, ἀλλά στήν προαίρεσί τους. Ἀπό αὐτή τήν προαίρεσι τους, ἔγινε κακή χρῆσις τῆς ἐλευθερίας τους, καί μετά τήν πτώσι τους ἀπέκτησαν ἀταλάντευτη κλίσι πρός τό κακό. Ὁ διάβολος δέν μετανοεῖ, διότι ἂν πῆ "ἤμαρτον", ἂν πῆ "Θεέ μου, συγχώρεσέ με", θά γίνη ξανά ἄγγελος φωτός. Ἀλλά, δέν τό λέει καί δέν θά τό πεῖ ποτέ.

Σέ μιά ἀγρυπνία τοῦ ἀγίου Κυπριανοῦ, εἶχε ἔρθει μιά δαιμονισμένη. (Οἱ περισσότερες δαιμονισμένες εἶναι Μαρίες. Μισεῖ ὁ διάβολος, φαίνεται, τό ὄνομα τῆς Παναγίας).

Τῆς εἶπα νά ἔρθη μπροστά, τήν ὥρα πού διάβαζα τίς εὐχές, γονάτισε ἐκεῖ καί ἀφοῦ τελειώσαμε τίς εὐχές τοῦ ἀγίου Κυπριανοῦ, τῆς λέω:

-- Λοιπόν, τώρα, γιά νά ἐλευθερωθῆς ἀπό τήν ἀκαθαρσία καί τά δαιμόνια, πές τή λέξι "ἤμαρτον".

-- Δέν τήν λέω!

-- Βρέ, πές την!

-- Δέν τήν λέω, δέν τήν λέω, δέν τήν λέω...

--Νά, θά παρακαλέσω τόν κόσμο ὅλο, πού εἶναι ἐδῶ, νά πῆ τή λέξι "ἤμαρτον".

--Φωνάξτε ὅλοι μαζί "ἤμαρτον"!...

Καί φώναξε ὅλος ὁ κόσμος "ἤμαρτοοον". Καί ἀκούστηκε σέ ὅλη τήν Ἐκκλησία δυνατά.

-- Τό ἀκοῦς; τῆς λέω.

-- Ψέμματα, ψέμματα, ψέμματα λένε. Τό λένε μόνο μέ τό στόμα τους!! Ἐγώ δέν θά τό πῶ ποτέ!!!

Ἦ ὅχι ὅτι ὁ διάβολος βλέπει τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά γνωρίζει πέντε πράγματα γιά τόν ἄνθρωπο, ἀνάλογα δηλαδή μέ τά πάθη, πού καλλιεργεῖ. Ἀσφαλῶς πέντε, δέκα, εἴκοσι, ἀπό αὐτούς πού ἦσαν μέσα στόν Ναό, δέν θά εἶχαν μιά ὀλοκληρωμένη

189. Φραγκόπουλου Ἄθαν., " Ἡ Ὁρθόδοξος χριστιανική πίστις",...σελ. 87

190. Ιουδα 1,6

μετάνοια. Ἔτσι δέν εἶναι; Ἄρα, λοιπόν, ἐκείνη τήν ὥρα πού φώναξαν "ἡμαρτον", τό εἶπαν μέ τό στόμα, δέν τό εἶπαν μέ τήν καρδιά τους. Ἐλάχιστοι θά τό εἶπαν μέ τήν καρδιά τους.¹⁹¹

Ἔτσι λοιπόν αὐτός καί οἱ ἄγγελοί του εἶναι σκοτεινά καί μοχθηρά πνεύματα, ἄϋλα μέν ἀλλά παχύτερα τῶν φωτεινῶν Ἀγγέλων, λεπτότερα ὅμως ἀπό μᾶς τούς ἀνθρώπους, γι' αὐτό ἔχουν καί τή δυνατότητα ἀνά πᾶσα στιγμή νά περάσουν τοίχους, νά διανύσουν ἀποστάσεις, νά μήν τούς ἐμποδίζουν κλειδαριές καί σφραγιδες καί νά μπαίνουν μέσα στόν ἄνθρωπο, καί νά ἐνοχλοῦν καί τήν καρδιά καί τόν νοῦ του. Βέβαια, σκοπός τους εἶναι νά κάνουν κατοχή στήν καρδιά, κυριεύοντας πρῶτα τόν νοῦ. Ἔτσι ἐξασθενίζει ἡ θέλησις καί ὁ ἄνθρωπος γίνεται δοῦλος τῶν δαιμόνων, ἀφοῦ πρῶτα ἔχει γίνῃ δοῦλος τῶν παθῶν του.

Συνεχῶς οἱ δαίμονες ἀντιστρατεύονται τό ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ἀντενεργοῦν στό ἀπολυτρωτικό ἔργο τοῦ Κυρίου. Δέν θέλουν τή σωτηρία μας καί μᾶς μισοῦν θανάσιμα, «ἵνα μή ὄθεν ἐξέπασαν αὐτοί, ἀνέλθωμεν ἡμεῖς»¹⁹² μᾶς λέγει ὁ ἅγιος **Κυπριανός**.

Ὁ ἅγιος **Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος** μᾶς προτρέπει γιά νά καταλάβουμε πόση εἶναι ἡ μανία τους, νά ρίξουμε μιά ματιά στόν Ἰώβ, τοῦ ὁποίου μέσα σέ λίγες στιγμές καταστρέφει ὁ διάβολος ὅλα τά ὑπάρχοντά του, θανατώνοντας τά ζῶα του καί καταστρέφοντας τά κτήματα του...¹⁹³ Στή συνέχεια, μέ πλημμῦρες καί κεραυνούς φονεύει τά δέκα παιδιά του, ἐπτά ἀγόρια καί τρία κορίτσια, σέ μιά στιγμή. Ἐμεῖς δέν μπορούμε νά ἀντέξουμε τόν θάνατο καί τόν ἀποχωρισμό ἑνός παιδιοῦ, γιά σκεφθῆτε τόν Ἰώβ! Δέκα παιδιά! καί ἀσφαλῶς ἦταν καί νέοι καί νέες. Καί κατόπιν τοῦ καταφέρει ἐκεῖνο τό ἀλύπητο χτύπημα, ἐπάνω στό σῶμα του. Τόν γέμισε μέ πληγές ὥστε νά τόν διώξουν οἱ ἄνθρωποι, νά τόν βγάλουν ἔξω ἀπό τήν πόλι καί νά κάθεται μόνος πάνω στήν κοπριά. Ἐκεῖ δέ μέ μιά κεραμίδα ἔτριβε τό κορμί του, γιά νά νοιώσῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτός τῆς ΥΠΟΜΟΝΗΣ λίγη ἀνακούφισι. Ἔτσι εἶναι ὁ διάβολος, μισάνθρωπος. Ἐπεμβαίνει στή ζωή μας καί στό σῶμα μας, διότι εἶναι καί ἀνθρωποκτόνος.

191. Προσωπικές σημειώσεις

192. Τρεμπέλα Π. Δογματική..., τ.1, ...σελ. 447

193. Ἁγίου Ἰω. τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς Ἀνδριάντας, Ὁμιλία Ε, Ρ.Γ. 49,67

Τὴν ἐποχὴ τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ ζοῦσε κοντά στή Βέρροια ἓνας λόγιος χριστιανός, πού ἔπασσε σέ μιά δαιμονική παγίδα.

Παρ' ὄλο πού συνήθιζε -ὅπως κάθε χριστιανός- νά προσεύχεται μέ τό "Πάτερ ἡμῶν" καί νά τελειώνη τὴν προσευχή του μέ τά λόγια "Ρῦσαι ἡμᾶς ἀπό τοῦ πονηροῦ", κάποια μέρα ἄνοιξε ἀπό περιέργεια ἓνα βιβλίο μαγείας πού εἶχε πέσει στά χέρια του. Χωρίς, λοιπόν, νά ὑπολογίζη τόν κίνδυνο διάβασε λίγο, δοκιμαστικά, ἐπικλήσεις τοῦ διαβόλου!

Ἔτσι κάποια νύχτα, ἐνῶ κοιμόταν, εἶδε στὸν ὕπνο του ἓνα γιγαντιαῖο ἀράπη πού τοῦ εἶπε:

-- Ἦρθα, ἐπειδὴ μέ κάλεσες! Ἐμπρός λοιπόν, ἂν θέλῃς νά σ' ἐξυπηρετήσω, προσκύνησέ με!

Ὁ ἄνθρωπος ἐντρομος τοῦ ἀποκρίθηκε:

--«Κύριον τόν Θεόν μου προσκυνήσω καί αὐτῷ μόνῳ λατρεύσω».

Τότε ὁ ἀράπης, γεμᾶτος θυμό, τοῦ ἔδωσε ἓνα φοβερό ράπισμα στό πρόσωπο καί τοῦ εἶπε:

-- Ἀφοῦ δέν μέ προσκυνᾷς, τότε γιατί μέ προσκαλεῖς;

Ὁ χριστιανός ξύπνησε, ἐνοιωσε ἀφόρητο πόνο στό πρόσωπο του καί ἔβαλε τίς φωνές καί τά κλάματα.

Κάποιοι πού τόν ἄκουσαν μαζεύτηκαν γύρω του καί εἶδαν τό μάγουλό του πρησμένο καί κατάμαυρο. Παρουσίαζε δέ ἀποτρόπαιο καί ἐλεεινό θέαμα.

Σέ λίγες μέρες ἡ κατάστασι του χειροτέρευσε. Πρήσθηκε καί μαύρισε ὄλο του τό πρόσωπο τόσο πολύ, πού ἔκλεισαν τελείως τά μάτια του. Ἔστειλαν λοιπόν καί κάλεσαν τόν Ἅγιο Διονύσιο ἀπό τό μοναστήρι του στὸν Ὀλυμπο. Ὁ Ἅγιος ἔτρεξε ἀμέσως κοντά του καί προσευχήθηκε πολύ γι' αὐτόν. Ἐψαλλε Παράκληση στήν Παναγία καί τόν ἔχρισε μέ ἅγιο ἔλαιον. Τότε ὁ δαιμονόπληκτος θεραπεύθηκε τελείως! Καί ὄλοι οἱ παριστάμενοι δόξασαν τόν Θεόν καί τίμησαν τόν πιστό δοῦλο Του Διονύσιο.¹⁹⁴

Βέβαια, πρῶτα εἶναι θεομάχος καί ὕστερα εἶναι μισάνθρωπος. «Ἐμίσησεν πρότερον, μᾶς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος, καί ἐτραχηλίασε κατά τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος, κατεφρόνησε τοῦ Δεσπότη, ἠλλοτριώθη τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδάν (καί ὅταν) εἶδε τόν ἄνθρωπον "κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ", μὴ δυνάμενος εἰς Θεόν τραπήναι...» (δέν μπορούσε πλέον νά πάη πρὸς τόν Θεόν οὐ-

194. Λαμπρόπουλου Βαρνάβα Ἄρχιμ. "Μηνύματα ἀπὸ τὴν «Λυχνία»", Πρέβεζα 1992, σελ.40-41

τε νά βλάβη τόν Θεό μπορούσε), τότε τί ἔκαμε; «...εἰς τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τήν ἑαυτοῦ πονηρίαν ἐκέκωσε». ¹⁹⁵ Ὁλη του τήν πονηριά τήν ἄδειασε στήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, δηλαδή στόν ἄνθρωπο.

♦ Οἱ δαίμονες ἔχουν δύναμι;

Ἔχουν καί πολύ μεγάλη μάλιστα. Πολύ μεγαλύτερη ἀπό τή δύναμι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά μικρότερη τῶν Ἀγγέλων καί τοῦ Θεοῦ. Προκειμένου νά κάνουν κακό στούς ἀνθρώπους, ὁ Θεός τούς συγκρατεῖ καί τούς ἐμποδίζει, μή ἀφήνοντάς τους νά χρησιμοποιοῦν ὀλόκληρη τήν δύναμί τους, ἀλλά ἐπιτρέπει νά ἐκδηλωθῆ τόσο, ὅσο χρειάζεται εἰς τόν ἄνθρωπο γιά νά σωφρονισθῆ καί στή δαιμονική κακία γιά νά ἀποκαλυφθῆ μπροστά στά μάτια μας, ὥστε νά πάρουμε τά κατάλληλα μέτρα. ¹⁹⁶ Αὕτη εἶναι ἡ γνώμη καί ἡ συμβουλή τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὁ πειρασμός εἶναι πάντοτε ἐπιφανειακός. Δέν χτυπάει ποτέ στό κέντρο τῆς καρδιάς. Δέν ἐπιτρέπεται ποτέ στόν διάβολο νά θίξη τήν ψυχή μας οὔτε μέ τή βία μπορεῖ νά μᾶς ὑποτάξῃ: «Βία οὐ κρατεῖ, οὔδ' ἐτυραννίδι, οὔδ' ἐβίασιν, οὔδ' ἐβιαζόμενος» μᾶς λέγει ὁ ἴδιος Ἅγιος, «μόνον ὑπόμνησιν τοῦ κακοῦ ὑποβάλλει». ¹⁹⁷ Ἐρεθίζει καί διεγείρει τόν ἄνθρωπο στό νά διαπράττῃ τό κακό.

Ἡ δύναμις του δέν εἶναι ποτέ προγνωστική. Ὁ διάβολος δέν προγνωρίζει ποτέ ἀκριβῶς καί καθαρῶς τά μέλλοντα. Ὅρισμένα ὅμως τά ἀντιλαμβάνεται ἀπό τήν πεῖρα πού ἔχει.

♦ Γιατί μᾶς πολεμεῖ ὁ διάβολος;

• **Πρῶτον** μᾶς πολεμεῖ ἐξ αἰτίας τῆς ὀκνηρίας μας. Εἴμεθα πνευματικά τεμπέληδες. Ἔρχονται δύσκολοι καιροί καί δέν λαμβάνουμε τά μέτρα μας γιατί εἴμεθα ἀδιάφοροι νά ἀντιμετωπίσουμε τή μεγάλη φουρτούνα πού ἔρχεται καί πού σαρώνει τά πάντα, ἀκόμη καί τήν πίστι.

Πρέπει νά τονωθῆ ὅπωςδήποτε ἡ πίστις μας μέ δουλειά πνευματική, μέ νηστεία, μέ ἀγρυπνία, μέ προσευχή, μέ προσπάθεια, μέ συμμετοχή στά Μυστήρια, εἰδικώτερα στή Θεία Εὐχαριστία καί στήν ἱερά Ἐξομολόγησι. Ἡ ἔλλειψις δυνατῆς πίστεως καί ἔργων πίστεως δίδουν δικαιώματα στόν διάβολο νά προκαλῆ πειρασμούς.

195. Μεγάλου Βασιλείου, Ὁμιλία ρηθεῖσα ἐν Λακίζοις, P.G. 31,1456

196. Ἁγίου Ἰω. τοῦ Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τόν ἅγιον Ματθαῖον τόν εὐαγγελιστήν, Ὁμιλία ΚΘ, P.G.57,354

197. Τοῦ ἰδίου, Ἐρμηνεῖα εἰς τήν πρός Ῥωμαίους ἐπιστολή, Ὁμιλία Η, P.G.60,463

• Μᾶς πολεμεῖ ὁ διάβολος, κατά **δεύτερο**, ἐξαιτίας τῆς ὑπερηφάνειάς μας. Εἴμεθα ὑπερήφανοι, κενόδοξοι, ἐγωῖστές. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ ἐγωῖσμοῦ, τῆς ὑπερηφανείας, τῆς κενοδοξίας καί τῆς ἀλαζονείας, παραχωρεῖ ὁ Θεός νά πειραζώμεθα ἀπό τόν διάβολο, γιά νά μάθουμε τήν ταπείνωσι, ἀφοῦ μόνον «ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν ὑψωθήσεται». ¹⁹⁹ Τό κλειδί πού θά μᾶς ἀνοίξη τήν πόρτα τοῦ παραδείσου, εἶναι ἡ ταπείνωσις.

Δυστυχῶς, ἔχουμε μεγάλη ἰδέα γιά τόν ἑαυτό μας. Νομίζουμε ὅτι ὅλα τά ξέρουμε. Τίποτε δέν ξέρουμε. Αὐτό πού ξέρουμε, εἶναι πώς θά βγάζουμε τά μάτια μας καλύτερα... γιά νά παραμείνουμε γιά πάντα τυφλοί. Νομίζουμε ὅτι εἴμαστε καλοί καί εὐάρεστοι στόν Θεό...

Καί αὐτοί ἀκόμα πού βρίσκονται μέσα στήν Ἐκκλησία, ἔχουν ψευδαισθήσεις. Δέν βλέπουν μέσα τους τόν διάβολο-κόλακα, πού μέ τόν λογισμό δημιουργεῖ "ἀνάπαυσι" καί αὐτοϊκανοποίησι. Δέν εἶσαι τίποτε, πάτερ Στέφανε, καί ἄς σέ καμαρώνουν καί ἄς σέ χειροκροτοῦν οἱ ἄλλοι. «Τάφος κεκονιαμένος.» Αὐτό εἶσαι! Naί, ὁ «Θεός ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται» ¹⁹⁹ καί «ὁ Θεός διεσκόρπισεν ὅσα ἄνθρωπαρέσκων». ²⁰⁰

Ἕνας ἀπλός ἱερεὺς μοῦ διηγήθηκε πολύ ταπεινά τά ἐξῆς:

«Μιά φορά ἦρθε στήν ἱερά Ἐξομολόγησι κάποια δαιμονισμένη. Ἦταν ἔτοιμη νά μοῦ ἐπιτεθῆ. Εἶχε γουρλώσει τά μάτια, σηκώθηκε ἐπάνω, μοῦ ἔδειχνε τά νύχια της, τά δόντια της...

Πότε μούγκριζε σάν τό βόδι και πότε φώναζε μέ μακρόσυρτες κραυγές σκύλου... Ἐπese κάτω μπρούμυτα καί προσπάθησε νά μοῦ δαγκώση τά πόδια! Τήν ἐμπόδιζε ὅμως τό πετραχῆλι. Γιά μιὰ στιγμή φοβήθηκα. Καί μοῦ λέγει μέ μουγκρητά καί ἀπειλητικά:

-- Θά σέ συντρίψω, θά σέ διαλύσω... Δέν ξέρεις αὐτή τή στιγμή τί φοβερή δύναμι διαθέτω!

Ἐγώ δέν μίλησα.

-- Δέν μιλάς, ἔ; εἶσαι ὁ φοβερότερος ἐγωῖστής πού ἔχω δεῖ στή ζωή μου!

Κι ἐγώ τῆς ἀπαντῶ πολύ ἀπλᾶ:

-- Naί, εἶμαι πράγματι ἐγωῖστής καί ὑπερήφανος, συγχώρεσέ με, καί τῆς ἔβαλα μετάνοια.

Ὅποτε λούφαξε τό δαιμόνιο, ἔσκασε, τήν ἔρριξε κάτω καί ἐλευθερώθηκε ἡ ἄρρωστη!

198. Mt. 23,12

199. Ιακ. 4,6

200. Ψαλ. 52,6

Ἡ ταπείνωσις διὰ μέσου τῆς πανευλογημένης Ἱερωσύνης ἔδωξε τό δαιμόνιο». Δόξα Σοι, ὁ Θεός! ²⁰¹

• **Τρίτον** παραχωρεῖ ὁ Θεός τόν πόλεμο, τόν πειρασμό νά μᾶς ἐνοχλῆ, γιατί ὁ διάβολος ἔχει φθόνο, κακία, ἔχει πονηριά, πού ἐκδηλώνονται ἔτσι: μέ πειρασμούς, μέ θλίψεις, μέ στεναχώριες, μέ πιέσεις. Οἱ δαίμονες λοιπόν μᾶς πειράζουν, ὄχι γιά τά σφάλματα πού ἔχουμε διαπράξει ἀλλά γιά τήν τυχόν ἀρετή καί προκοπή πού ἔχουμε πετύχει, αὐτός ὁ πειρασμός εἶναι καλός καί ὠφέλιμος.

Ἄποβλέποντας στό νά μήν πετύχουμε τό καλό ὅπως πρέπει, ὅπως δηλαδή τό θέλει ὁ Θεός, ἀλλά ὅπως βολεύει τά πάθη μας. Ἐτσι προκαλεῖται ὁ αὐτοθαυμασμός, ἡ αὐτονόμησις, ἡ κολακευτική αὐτοϊκανοποίησης, ἡ ἐγωπάθεια καί τέλος ἡ αὐτοθέωσις. Καί ἡ ζημιὰ ὀλοκληρώνεται ἢ μέ τόν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων ἢ μέ τόν ἔπαινο, πού προκαλοῦν οἱ ἴδιοι οἱ λογισμοί. μ

• **Τέταρτον** ζητεῖ ὁ διάβολος νά μᾶς φέρη σύγχυσι καί ταραχή, γιά νά μήν μπορούμε νά προκόψουμε στό καλό καί προπαντός νά τυφλώσῃ καί νά ἐκμηδενίσῃ τή μετάνοια μας. Φέρνει σύγχυσι στίς πράξεις, καί ἰδιαιτέρως σύγχυσι στό νοῦ μας καί μᾶς μπερδεύει, δημιουργώντας ἀμφιβολίες, ὀλιγοπιστίες καί ταλαντεύσεις μέσα μας. Ἄν ὅμως ξυπνήσουμε ἀπό τήν διαμαρτυρία τῆς συνειδήσεως τότε θά ἔλθουμε σέ αὐτογνωσία. Ἡ αὐτογνωσία θά φέρη, τήν «οἰκεία κατάγνωσι», δηλαδή τήν αὐτομεμψία. Ἡ αὐτομεμψία θά φέρη τήν κατά Θεόν λύπη, θά φέρη τήν κατάνυξι, τό πένθος, τόν πόνο, τή συντριβή. Ἄρα θά μᾶς σηκώσῃ ἀπό τήν πῶσι καί τότε θά ζητήσουμε ὁδηγό σωτηρίας. Θά τρέξουμε στήν Ἐκκλησία γιά νά σωθοῦμε. Θά φωνάξουμε: « Ἰησοῦ, υἱέ Δαυίδ, ἐλέησον ἡμᾶς », « Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τόν ἀμαρτωλό ».

Παρά ταῦτα ὅμως, ὑπάρχουν πολλοί πού ἀρνοῦνται τήν ὕπαρξι τοῦ διαβόλου. Λένε ὅτι δέν ὑπάρχει, ὅτι εἶναι μιά ἀόριστη δύναμι τοῦ κακοῦ. Εἶναι θλιβερό γιά τούς χριστιανούς νά ἀρνοῦνται μιά χιλιομαρτυρημένη ἀλήθεια τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῆς πίστεως. Ἡ ἄρνησις τοῦ σατανᾶ εἶναι θανάσιμη παγίδα γιά νά μπορῆ νά μᾶς "πιάνη" ὅλους, ἀφοῦ δῆθεν δέν ὑπάρχει. Καί αὐτή τήν ἰδέα ὁ ἴδιος τήν καλλιεργεῖ καί τήν διαδίδει, γιατί χωρίς τήν ὕπαρξι τοῦ διαβόλου οἱ ἄνθρωποι πολύ εὔκολα ἀμαρτάνουν.

Ὁ ἅγιος **Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης** στόν "Ἀόρατο πόλεμο" λέγει ἀναφερόμενος στό διάβολο: « Ἡξευρε, (πρέπει νά μάθης, χριστιανέ,) ὅτι καί ὁ ἑσφόρος καί πρῶτος τῶν ἀγγέλων, ὁ ὁποῖος

προηγουμένως ἦταν ἀνώτερος ἀπὸ τὴν ἄλογη φαντασία καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε σχῆμα καὶ χρῶμα καὶ αἴσθησι, ὡς νοῦς λογικός καὶ ἄυλος..., ὑστερον φαντασθεὶς καὶ σχηματίσας τὸν νοῦ τοῦ μέ τὴν ἰσοθειαν, ἔπεσε ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἀνείδεον καὶ ἀσχημάτιστον καὶ ἀπαθῆ καὶ ἐνιαίαν ἀυλίαν τοῦ νοός, κάτω, εἰς τὴν πολυσχημάτιστον καὶ πολυμέριστον καὶ παχυλὴν φαντασίαν..., κι ἔτσι ἀπὸ ἄγγελος ἀσχημάτιστος, ἄυλος καὶ ἀπαθής, ἔγινε διάβολος ὑλικός, τρόπον τινὰ πολύσχημος καὶ ἐμπαθής...

... Ὁ διάβολος ὀνομάζεται ζωγράφος παντομίμητος, ὄφις πολύμορφος καὶ τὴν γῆν τῶν παθῶν ἐσθίων, φαντασιοσκόπος καὶ ἄλλα πολλά. Ἀπὸ τὸν ἴδιο δὲ τὸν Θεόν παριστάνεται ὡς σωματοποιημένος δράκων μέ οὐρά, μέ νεῦρα, μέ πλευράς, μέ ράχη, μέ μύτη, μέ ὀφθαλμούς, μέ στόμα, μέ χεῖλη, μέ δέρμα, μέ σάρκες καὶ ἄλλα ὁμοια τοιαῦτα...». ²⁰²

Ὁ Θεός, ὅταν κατεδίκασε, τρόπον τινὰ, τὸν διάβολο γιὰ τὴν διαβολὴ πού ἔκανε στὴν Εὐα τοῦ εἶπε: «καὶ γῆν φαγῆ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου». ²⁰³ "Γῆ" εἶναι τὰ πάθη, πού ἐμφωλεύουν εἰς τό σῶμα καὶ τρέφονται ἀπ' αὐτήν. Τρέφεται δηλαδή ὁ διάβολος ἀπὸ τὰ πάθη, γι' αὐτό φροντίζει νά καλλιεργῆ μέσα στή γῆ τῆς ψυχῆς μας τὰ πάθη. Γιὰ νά μπορῆ ἀπὸ αὐτά νά συντηρηῆται. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἄποψις τῶν Νηπτικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ συνεχίζοντας ὁ ἅγιος **Νικόδημος** γράφει: « Ὁθεν, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ καὶ χριστιανέ, μάθε ὅτι ἡ ποικιλόμορφος φαντασία, ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶναι ἐφεύρημα καὶ γέννημα τοῦ διαβόλου (εἶναι δηλαδή μεταπτωτικό φαινόμενο, πρὶν τὴν πῶσι δέν ὑπῆρχε φαντασία), ἔτσι εἶναι καὶ ποθητὴ κατὰ πολλά εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς Ἁγίους εἶναι ἡ γέφυρα, διὰ μέσου τῆς ὁποίας περνοῦν οἱ φονικοί δαίμονες καὶ ἔτσι σμίγουν μέ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν κάνουν κατοικητήριο αἰσchrῶν, πονηρῶν καὶ βλασφημῶν λογισμῶν καὶ ὄλων τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, ψυχικῶν καὶ σωματικῶν...». ²⁰⁴

Αὐτό μᾶς λέγει καὶ ὁ ἅγιος **Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης**: «Νόες ὄντες ποτέ καὶ αὐτοὶ καὶ τῆς ἀυλίας ἐκείνης καὶ λεπτότητος ἐκπεσόντες, ὑλικὴν τινὰ παχύτητα ἕκαστος κέκτηται (ἀπέκτησε ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς κάποιο πάχος)....Καὶ συνεχίζει ὁ Ἅγιος: « Ὑλώδεις πῶς γεγονότες, ταῖς τῶν ὑλικῶν παθῶν ἔξεσιν (οἱ δαίμονες)....». ²⁰⁵

202. Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, " Ἀόρατος Πόλεμος", ἐκδ. Τήνος, σελ.91

203. Γεν. 3,14

204. Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, " Ἀόρατος Πόλεμος",σελ. 92

205. Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, 137 Ὁφέλιμα κεφάλαια,

Φιλοκαλία...,τ.Δ,...σελ. 203

Γι' αυτό λέμε ότι οι δαίμονες είναι παχύτεροι τῶν Ἀγγέλων καί λεπτότεροι τῶν ἀνθρώπων. Ἐχουν τήν παχύτητα τῆς ἀμαρτίας, πού εἶναι, τρόπον τινά, ὑγρό στοιχεῖο. Γιά ὑγρότητα, πού ἀποκτᾶ ὁ νοῦς, μᾶς μιλάει καί ὁ **Μέγας Βασίλειος**.²⁰⁶ Μιά "ὑγρασία" εἶναι ἡ παχύτης τῆς ἀμαρτίας.

Ἐπομένως, πρέπει νά προσέχουμε πολύ τή φαντασία πού εἶναι ἡ πλέον καταστρεπτική, "γέφυρα τῶν δαιμόνων". Οἱ δαίμονες βρίσκονται πέριξ τῆς καρδίας καί ὄχι μέσα σ' αὐτήν. Τά πάθη καί οἱ λογισμοί βέβαια μᾶς πολεμοῦν ἐκ τῆς καρδίας, διότι λέγει ὁ Κύριος «ἐκ γάρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοί πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι...»²⁰⁷ Ὁ ἅγιος **Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς** τό βεβαιοῖ: «Ὅτι δέ καί οἱ ἐχθροί δαίμονες τριγύρω εἰς τήν καρδίαν κρύπτονται καί εὐρίσκονται, κατ' ἐνέργειαν ὅμως καί οὐχί κατ' οὐσίαν...»,²⁰⁸ δηλαδή δέν εὐρίσκονται μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ἔχοντας κατοχή, ἀλλά μόνο κατά τήν ἐνέργεια τους.

Τό ἴδιο μαρτυρεῖ καί ὁ ἅγιος **Διάδοχος Φωτικῆς** λέγων: ὅτι πρό μὲν τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος ἡ θεία Χάρις παρακινεῖ τόν ἄνθρωπο στά καλά ἐξωθεν, ὁ δέ σατανᾶς ἐμφωλεύει στά βάθη τῆς ψυχῆς καί τῆς καρδίας. Ἀφοῦ ὅμως ὁ ἄνθρωπος βαπτισθῆ, ὁ μὲν δαίμων ἔξω τῆς καρδίας γίνεται, ἡ δέ Χάρις ἔσω...Δηλαδή ὁ δαίμων μᾶς πειράζει ἀπό ἔξω, ἡ δέ Χάρις ἐμφωλεύει καί βασιλεύει ὡς θρόνος μέσα στήν καρδιά...Καί μετά τό Βάπτισμα, παραχωρεῖται νά εὐρίσκονται στά βάθη τοῦ σώματος, σάν νά πῆ κανεῖς στήν ἐπιφάνεια τῆς καρδιάς, πρὸς δοκιμασίαν τῆς ἐλευθερίας μας καί τοῦ αὐτεξουσίου, καί ἀπό κεῖ καπνίζουν τόν νοῦν...μέ τήν ὑγρότητα τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν.²⁰⁹

Καί συνεχίζει ὁ ἅγιος **Νικόδημος**: « Διά τοῦτο λέγουσιν οἱ Πατέρες ὅτι οἱ δαίμονες δέν ἀγαποῦν νά ἡξεύρουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι αὐτοί εὐρίσκονται μέσα των, ἵνα μή τοῦτο γινώσκοντες, διώκωσιν αὐτούς ἀπό ἐκεῖ καί πολεμῶσιν αὐτούς μέ τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τό ἐν τῇ καρδίᾳ λεγόμενον...»²¹⁰

206. Ἀνδρούτσου Χρ. Δογματική..., σελ.127, ὑπόσημ.

207. Μτ. 15,19

208. Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, "Ἀόρατος Πόλεμος",...σελ.99, ὑπόσημ.

209. Ἀγίου Διαδόχου Φωτικῆς, Τά 100 πρακτικά κεφάλαια, Φιλοκαλία...τ.Α,... σελ. 299 καί 314-315

210. Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, " Ἀόρατος Πόλεμος", ἐκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος, σελ. 120

Κάποτε ένας ιερέυς, ο πατήρ Δημήτριος, μου διηγήθηκε τό ἐξῆς γεγονός, πού ἄκουσε ὁ ἴδιος:

Κάποιος ιερομόναχος, εἶχε ἕνα δῶρο, μιά εὐλογία, ἀπό τόν ἐπίσκοπο πού τόν ἐχειροτόνησε, τόν μακαριστό Νικόλαο Χαλκίδος. Ποιά ἦταν ἡ εὐλογία; ἕνα κομποσχοίνι ἑκατοστάρι.

--Νά τό ἔχης, τοῦ εἶχε πεῖ, τυλιγμένο στό χέρι σου καί ὅταν ἔχης δυσκολίες ἀλλά καί ὅποτε θέλης νά προσευχηθῆς, νά τό κρατᾶς καί συνεχῶς νά λέγης τήν εὐχούλα: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με». Ἔτσι κι ἔκαμε.

Ἐνα βράδυ ξύπνησε ἀπότομα μέ τήν αἴσθησι τῆς παρουσίας κάποιου μέσα στό δωμάτιο. Ἄνοιξε τά μάτια του καί εἶδε τρομαγμένος ἕναν γίγαντα μέχρι τό ταβάνι ψηλά...φοβερό, μέ μάτια πού πετοῦσαν φλόγες, νά τοῦ λέη ἀγριεμένος:

-- Ἄν τό βγάλης αὐτό ἀπό τό χέρι σου, πού μου ρουφᾶ τό αἷμα σάν τῆ βδέλλα, ἐγώ θά σέ κάνω δεσπότη! Καί συγχρόνως τοῦ ἔδειχνε τό κομποσχοίνι, πού ἦταν τυλιγμένο στόν καρπό του, γιατί κοιμόταν μ' αὐτό. Καί ἐξαφανίστηκε!

Ὁ ιερομόναχος, μέ τή συμβουλή τοῦ Πνευματικοῦ του, δέν τό ἔβγαλε ἀπό τό χέρι του, ἀλλά καί δεσπότης ἀξιώθηκε νά γίνῃ.

Αὐτή ἡ δαιμονική ὄπασία τά λέει ὅλα. Εἶναι ἡ πλέον ἀποστομωτική ἀπάντησι σ' ὅλους ἐκείνους, κληρικούς καί λαϊκούς, πού πολεμοῦν ἢ κοροϊδεοῦν τό κομποσχοίνι καί τήν εὐχούλα.²¹¹

Στόν σατανᾶ δέν ὑπάρχει ἀλήθεια. «Οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ».²¹² Εἶναι πηγὴ καί πατήρ τοῦ ψεύδους, ὁ διάβολος, πού παρσύρει ὀλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα μέ «τά νοήματα» καί «τάς μεθοδείας»²¹³ του στήν καταστροφή. Ὁ σατανᾶς εἶναι θετική κακή δύναμις γιά ὅλους μας. ἔχει νοῦν, γνῶσι, βούλησι, ἐλεύθερη θέλησι καί προσωπική δύναμι, πού τοῦ ἔδιδε τήν ἰκανότητα πρό τῆς Ἀναστάσεως νά ἐννοήσῃ, ἔστω καί σκιωδῶς, ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ.

• Στό Σαραντάριον ὄρος λέγει στόν Χριστόν: «εἰ υἱός εἶ τοῦ Θεοῦ, εἶπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται».²¹⁴

• Στή χώρα τῶν Γαδαρηνῶν λέγει ἡ λεγεῶνα τῶν δαιμόνων στό Κύριο: «Τί ἡμῖν καί σοί (τί ἔχεις μαζί μας), Ἰησοῦ υἱέ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρό καιροῦ βασανίσει ἡμᾶς;»²¹⁵

Ἐπάρχουν δαίμονες, πού εἶναι πονηρότεροι ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλον. Στόν σατανᾶ ὑπάρχει σοφία δαιμονιώδης καί γνώσις δαι-

211. Προσωπικές σημειώσεις

212. Ιω. 8,44

213. Β Κορ. 2,11

214. Μτ. 4,3

215. Μτ. 8,29

μονιώδης, «Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχόμενη ἀλλ' ἐπίγειος ψυχική δαιμονιώδης».²¹⁶

Οἱ δαίμονες γνωρίζουν καί πιστεύουν ὅτι ὑπάρχει **ΘΕΟΣ** ἀληθινός. Ἀπό τήν δημιουργία τους, πρὶν πέσουν, γνώριζαν τήν **ΤΡΙΑΔΙΚΟΤΗΤΑ** τοῦ **ΕΝΟΣ** Θεοῦ, καί ἀπό τίς ἐπιτιμήσεις τοῦ Χριστοῦ ἐναντίον τους μετά τήν ἐνανθρώπησί Του, ἀντιλαμβάνονταν ἔστω καί σκιωδῶς τήν Θεότητα Του. «Καί τά πνεύματα τά ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτόν ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ καί ἔκραζον λέγοντα ὅτι σύ εἶ ὁ υἱός τοῦ Θεοῦ.» Καί τότε ὁ Ἰησοῦς «πολλά ἐπετίμα αὐτοῖς (αὐστηρά διέταζε τά ἀκάθαρτα πνεύματα, πού ἦταν μέσα στούς ἀνθρώπους) ἵνα μή φανερόν αὐτόν ποιήσωσι».²¹⁷

Βλέπομε δηλαδή νά ἀναγνωρίζεται ἔστω καί σκιωδῶς ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ ἀπό τούς δαίμονες καί ταυτοχρόνως νά ἔχη κρατηθεῖ ἀποκεκρυμμένη ἡ θεία σοφία, διότι ἐάν οἱ δαίμονες ἐγνώριζαν τό μυστήριον τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, δέν θά ἐσταύρωναν τόν Χριστόν.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τονίζουν ὅτι τούς δαίμονες δέν τούς ἀπάτησε, δέν τούς ξεγέλασε ὁ Θεός, ἀλλά αὐτοαπατήθηκαν οἱ ἴδιοι, μή γνωρίζοντες τή σοφία τοῦ Θεοῦ· διότι ἔχουν μερική γνῶσι καί ὄχι παγγνωσία, ἔχουν μερική σοφία καί ὄχι πανσοφία.

Ἀπό τούς πρώτους χριστιανούς μέχρι καί ἡμῶν, τῶν σημερινῶν, σέ ὅλους μας μία εἶναι ἡ βεβαιότης: ὅτι ἔρχεται ὁ πονηρός καί ἀρπάζει τόν ἐσπαρμένο λόγο τοῦ Θεοῦ ἀπό τίς καρδιές τῶν πιστῶν, ἀπό μέσα μας, γι' αὐτό εἶναι καί θεομάχος καί φθονερός. Δέν θέλει τήν πνευματική μας προκοπή. Ὅ,τι σπέρνεται στίς καρδιές ὅλων μας, προσπαθεῖ εἴτε διὰ μέσου τῶν παθῶν εἴτε διὰ μέσου τῆς τετράγωνης λογικῆς, τοῦ ὀρθοῦ λόγου, εἴτε διὰ μέσου ἀσεβῶν ἀνθρώπων, νά τό ἀφαιρέση. Νά βγάλη ἀπό μέσα μας τόν σπόρο, τόν σωτήριο λόγο τοῦ Θεοῦ. Προσέξτε πόσοι σᾶς φέρνουν ἀντίρρηση μέσα ἀπό τό σπίτι. Γι' αὐτό λέγει ὁ Κύριος: «καί ἐχθροί τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοί αὐτοῦ».²¹⁸

Ὁ διάβολος εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος ὡς φοβερό παράσιτο εἶχε ὑποτάξει ὀλόκληρη τήν κτίσι στόν θάνατο καί τή φθορά.

Λοιπόν, νά λάβουμε τά μέτρα μας. Ὁ διάβολος εἶναι παμπόνηρος καί «ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς».²¹⁹ Φονεύει τίς ψυχές μέ τό νά σπέρνη τήν ἀμαρτία, τήν κακία, τόν φθόνο, τήν πονηριά, τή ζήλεια, τό ψεῦδος, τόν θυμό, τήν ὀργή, τήν ὑπερηφάνεια, τήν ἀσέλγεια καί τόσα ἄλλα. Ἀλλά καί σπρώχνει τόν ἀνθρώπο νά σκοτώνη, ὅπως ὁ Κάϊν τόν Ἄβελ.

216. Ιακ. 3,15

217. Μκ. 3,11-12

218. Μτ. 10,36

219. Ιω. 8,44

Ποιός φέρνει διχόνοιες καί μίση; ποιός θηριομαχεῖ; ποιός μᾶς βάζει νά ὀργισθοῦμε ἐναντίον τοῦ οἰκείου μας καί νά δημιουργήσουμε φασαρία μέσα στό σπίτι; Ἐμεῖς, πού τόσο ὁ ἕνας ἀγαπᾷ τόν ἄλλον, πῶς σέ μιά στιγμή μᾶς ἔρχεται νά τόν "ξεσχίσουμε"; Ποιός δημιουργεῖ ἐμφυλίους σπαραγμούς καί πολέμους; Ὁ διάβολος! αὐτός ὁ μέγας ἀπατεῶνας.

Ὁ Ἐωσφόρος θέλησε νά γίνη θεός, ὄχι ἀπό ἀγάπη πρὸς τόν Δημιουργό του, ὅπως ὁ μαθητής θέλει νά μοιάσῃ τόν διδάσκαλό του, ἀλλά ἀπό φθόνο, ἀπό ἐγωϊστική ἔπαρσι, μέ ἀνταρσία καί ἀποστασία ἀπ' τόν πανάγαθο Θεό. Καί δυστυχῶς τόν Ἐωσφόρο τόν ἀκολούθησαν στήν πτώσι του καί πολλοί ἄλλοι ἄγγελοι, ὅσοι συγκροτοῦσαν κατά τή Παράδοσι τό δέκατο ἀγγελικό τάγμα.

Κι ἔτσι, ἄγγελοι καί Ἐωσφόρος, μέ τήν ἐλεύθερη καί θεληματική τους ἀποστασία, μετετράπησαν αὐτόματα ἀπό ἀγαθούς σέ κακούς. Δηλαδή, ἀπομακρυνόμενοι ἀπό τήν πηγή τοῦ Φωτός στερήθηκαν τό τριαδικό ἄκτιστο φῶς καί γέμισαν σκοτάδια, ἔγιναν σκοτεινοί. Ἄρνήθηκαν καί στερήθηκαν τήν ἴδια τους τήν ἀγαθή φύσι καί μέ τή θέλησί τους -ἐλεύθερα - τήν ἔκαναν κακή. Ἡ κακία λοιπόν ξεκίνησε ἀπό τήν προαίρεσι τους καί ὄχι ἀπό τήν φύσι τους. Ἡ μοναδική αἰτία καί ἀρχή τοῦ κακοῦ εἶναι ἡ ἄρνησις καί ἡ στέρησις τοῦ ἀγαθοῦ. Ἐτσι τό κακόν δέν εἶναι κάτι πού προϋπήρχε ἢ πού ὑπάρχει ἀνεξάρτητα. Δέν εἶναι ὑπαρξις. Δέν ἔχει ἀρχή. Εἶναι μία κατάστασις, πού συνδέεται ἄμεσα καί ἀπόλυτα μέ τήν ἐλευθερία καί τήν θέλησι τῶν προσώπων πού τό διαπράττουν.

Κάποιος ἀσκητής εἶχε φθάσει σέ τόσο μέγαρα ὑψη ἀγιότητος καί ἀρετῆς, ὥστε συνομιλοῦσε μέ τούς Ἀγγέλους. Κατέβαιναν οἱ Ἄγγελοι καί ἔπιανε κουβέντα μαζί τους, κι' ἔτσι γνώριζε, διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί διά μέσου τῶν Ἀγγέλων, τίς ἀποκαλύψεις καί τά μυστήρια τοῦ Ἁγίου Θεοῦ καί τά πράγματα τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς Βασιλείας Του.

Καί ὄχι μόνο μιλοῦσε μέ τούς Ἀγγέλους, ἀλλά μιλοῦσε καί μέ τόν διάβολο. Τόση δύναμι εἶχε.

Λυπήθηκε, λοιπόν, τόν διάβολο γιατί τόν ἔβλεπε νά εἶναι κακομούτσουνος, ἄσχημος, βρώμικος, σκοτεινός, τρισάθλιος..., καί τοῦ λέει:

-- Βρέ φουκαρᾶ, τί θά γίνη μέ σένα; Γιά σένα δέν ὑπάρχει σωτηρία; Αὐτός ἔκανε ὅτι τάχα ἀναρρωτιέται καί ὁ ἴδιος!

-- Ἔ, ξέρω ἐγώ;...Λές νά ὑπάρχη;...

-- Καλά, θά τό κανονίσω ἐγώ! Θά τό κανονίσω. Φύγε καί ἔλα σέ

μερικές ημέρες νά τά ξαναποῦμε, τοῦ εἶπε ὁ ἀσκητής.

Κατέβηκαν λοιπόν πάλι οἱ Ἄγγελοι, ποίος ξέρει; ἴσως καί γιά νά τοῦ φέρουν καί οὐράνια τροφή...(γεγονός εἶναι αὐτό) καί τούς ρώτησε:

-- Τί θά γίνη μέ τόν διάβολο;

-- Θά σοῦ ἀπαντήσουμε, τοῦ εἶπαν οἱ Ἄγγελοι.

Κάποια στιγμή, πῆραν τήν ἀπάντησι ἀπό τόν Θεό καί τήν εἶπαν στόν ἀσκητή. Ὄταν λοιπόν ξαναεμφανίστηκε ὁ δαίμονας, αὐτός μέ χαρά τοῦ εἶπε:

-- Τρέξε διάβולה! Ὑπάρχει καί γιά σᾶς σωτηρία! Ὁ Θεός περιμένει μόνο μιά λέξι, ἀλλά βγαλμένη ἀπό τήν καρδιά σας.

-- Ποιά λέξι; ρώτησε ὁ διάβολος.

-- «ΗΜΑΡΤΟΝ»

-- Ἐμεῖς νά ποῦμε αὐτήν τή λέξι; Αὐτός νά τήν πῆ! (Ὁ Θεός δηλαδή!!!)

Καί ἔσκασε ὁ δαίμονας μπροστά στόν ὄσιο ἀσκητή, ἀφήνοντας πίσω του βρωμιά καπνό καί δυσωδία, αὐτά πού ἀφήνουν οἱ δαίμονες, ὅταν σκάνε.²²⁰

Ὁ Ἐωσφόρος, ὁ διάβολος, (Ἐωσφόρος: εἶναι ὁ ἀνατέλλων ἥλιος ἢ αὐτός πού φέρει τό φῶς) καί οἱ ἄγγελοί του, μετά τήν ἀποτυχία τους νά γίνουν ὅμοιοι μέ τόν Θεόν δηλαδή θεοί, δέν θέλησαν νά μετανοήσουν καί νά ἐπιστρέψουν καί πάλι κοντά στόν πανάγαθο Τριαδικό Θεό. Ἐάν ἤθελαν, θά μπορούσαν, ὅπως μπορεῖ καί ὁ ἄνθρωπος. Καί **ΤΩΡΑ** ἂν ποῦν «ἡμαρτον», ξαναγίνονται φωτεινοί Ἄγγελοι. Αὐτοί ὅμως ἀντιθέτως ἔγιναν ἐντελῶς ἀναίτια καί ἄδικα ἄσπονδοι καί θανάσιμοι ἐχθροί τοῦ Θεοῦ! Αὐτό ἀκριβῶς ὑπῆρξε καί εἶναι ἡ αἰτία τῆς σταθεροποιήσεως τοῦ διαβόλου-σατανᾶ καί τῶν ἀγγέλων του, θεληματικά, μόνο στό κακό.

Ὁ διάβολος οὔτε θέλει οὔτε ἀγαπᾶ πλέον τό ἀγαθό, τό καλό, τό φῶς, τήν ἀλήθεια καί τήν ἀρετή. Ἐτσι λοιπόν, μετά τή θεληματική καί ἐλεύθερη ἐκπτώσι του ἀπό τό ἀγαθό καί τήν ἀγαθή του φύσι, ὁ Ἐωσφόρος καί οἱ ἄγγελοί του διεστράφησαν τόσο πολύ, ὥστε ἀπό φθόνο νά μισοῦν θανάσιμα καί τελείως ἄδικα τόν πανάγιο Θεό καί μαζί τά ἀγαθά καί εὐτυχισμένα κοντά Του πλάσματα, Ἄγγέλους καί ἀνθρώπους.

Τί μπορούσε ὅμως νά κάνη ὁ διάβολος ὡς περιορισμένο πλάσμα ἐνάντια στόν ἄπειρο καί παντοδύναμο Πλάστη του καί Θεό;

220. Προσωπικές σημειώσεις

Τίποτα! Ἄλλά οὔτε καί τούς ἀγαθοὺς Ἀγγέλους μποροῦσε νά βλάψῃ, μετά τή σταθεροποίησί τους στό ἀγαθό-καλό. Ἔτσι στράφηκε μέ πολλή μανία, κατά τῆς εἰκόνας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, δηλαδή κατά τοῦ ἀνθρώπου, πού ἦταν τόσο εὐτυχισμένος στόν παράδεισο.

- Ὁ διάβολος εἶναι **συκοφάντης**. Ἡ λέξις «διαβολή» προέρχεται ἀπό τό ρῆμα «διαβάλλω», πού σημαίνει «συκοφαντῶ». Συκοφαντῶ θά πῆ: ψεύτικα κατηγορῶ. Οἱ ψεύτικες κατηγορίες εἶναι συκοφαντίες καί ἡ συκοφαντία εἶναι διαβολή, ἄρα πρᾶξις διαβολική. Ἀπό τήν ἀνταρσία κατά τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος πού ἀντιστέκεται στό Θεό, ὁ ἐχθρός καί πολέμιος τοῦ Θεοῦ, ὠνομάσθηκε σατανᾶς. Ἀπό τίς συκοφαντίες καί τά ψεύδη κατά τοῦ Θεοῦ, κατά τῆς Ἐκκλησίας Του, κατά τῆς ἀρετῆς, κατά τοῦ ἀγαθοῦ, κατά τῶν Ἀγγέλων, κατά τῶν Ἁγίων καί ὅλων τῶν καλῶν, ὠνομάσθηκε διάβολος.

- Ὁ διάβολος εἶναι καί **πονηρός**. Τί σημαίνει πονηρός; Ἡ λέξις εἶναι σύνθετη καί παράγεται ἀπό τό «πένομαι» καί «πονῶ». Εἶναι δηλαδή ὁ μόνος πραγματικά πένης, φτωχός, γυμνός καί τρισάθλιος. Εἶναι γυμνός καί τρισάθλιος, γιατί στερεῖται τῆς Χάριτος τοῦ ἀγίου Θεοῦ, τοῦ φωτός τῆς δόξης Του καί τῆς κοινωνίας μαζί Του. Ἔχει ἀπομακρυνθῆ ἀπ' Αὐτόν κι αὐτή ἡ ἀπομάκρυνσις τόν γέμισε ἀπό πόνο, καί δυστυχία. Κι' αὐτή τήν ἀνέκφραστη δυστυχία, αὐτή τή γύμνια κι αὐτόν τόν πόνο, θέλει νά τήν μεταδώσῃ καί στούς ἀνθρώπους. Γι' αὐτό θέλει νά μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπό τόν Θεό, γιατί κάθε ἄνθρωπος, πού εἶναι ἀπομακρυσμένος ἀπό τόν Θεό, εἶναι δυστυχισμένος.

- Εἶναι ὁ διάβολος **πένης** καί φτωχός, γιατί στερεῖται τόν ἄπειρο πλοῦτο τῆς οὐρανίου Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί συγχρόνως βέβαια πονάει ἀφόρητα, γιατί στερεῖται τῆς χαρᾶς, τῆς ἀγάπης, τῆς αὐλοῦ δόξης καί τῆς θείας μακαριότητος.

- Ὀνομάζεται ὁμως καί **πειράζων** ἢ πειραστής. Συνεχῶς πειράζει τόν ἄνθρωπο. Τόν βάζει σέ σκληρές δοκιμασίες, ἢ γιά νά τόν λυγίσῃ ἢ γιά νά τόν παραπλανήσῃ. Ἀκόμα καί σέ Ἄγγελο φωτός μετασηματίζεται, γιά νά ἀπατήσῃ καί νά παραπλανήσῃ τόν πιστό χριστιανό, σάν ἀρχιαπατεῶνας, πού εἶναι.

- Λέγεται ἀκόμα καί «**κοσμοκράτορας τοῦ σκότους** τοῦ αἰῶνος τούτου». ²²¹ Ὅχι βέβαια κοσμοκράτορας μέ ἀπόλυτη ἔννοια, ἀλλά μέ τήν ἔννοια ὅτι κυριαρχεῖ καί βασιλεύει ὅσο διαρκεῖ ἡ παροῦσα ζωή στούς κακοὺς ἀνθρώπους καί ὄχι στούς ἐναρέτους. Σ' αὐτούς βασιλεύει καί σ' αὐτούς εἶναι ἄρχοντας καί θεός.

• Επίσης ο διάβολος στην Άγία Γραφή ονομάζεται και **δαίμων** ή **δαιμόνιον**.

Όσοι από τούς ανθρώπους είναι αιχμάλωτοι τῶν παθῶν, γίνονται αιχμάλωτοι και τοῦ διαβόλου. Ἄν καλλιεργοῦμε τά πάθη, τόν διάβολο ὑπηρετοῦμε, γι' αὐτό ὅλη μας ἡ προσπάθεια θά εἶναι νά χτυπηθοῦν τά πάθη πού σκοτίζουν τόν νοῦ. Ὁ ἀγῶνας πού γίνεται ἀπό τήν Ἐκκλησία μέσα ἀπό τά σωστικά Μυστήρια της, ἱερά Ἐξομολόγησι καί Θεία Κοινωνία, εἶναι γιά νά φωτισθῇ ὁ νοῦς. Μόνον ἂν φωτισθῇ ὁ νοῦς μας, θά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τά πάθη.

Γιά νά διατηρήση τόν σκοτισμό τοῦ νοῦ, ὁ διάβολος, χρησιμοποιεῖ κυρίως τό οἰκεῖον περιβάλλον, μέ σκοπό νά μὴν θεραπευτεῖ ὁ ἄνθρωπος. Θεραπεία σημαίνει ἀποκατάστασις τῆς κοινωνίας μετά τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, χαρά, τιμή καί δόξα γιά τήν ψυχή, ἄπειρο καί ἀνέκφραστο μεγαλεῖο, ὄχι μόνο « ἐν τῷ οὐρανῷ»²²² ἀλλά καί στήν καρδιά τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου.

Χρειάζεται ἀγῶνας, γιά νά **ΜΗ** συγκαταριθμηθοῦμε μεταξύ τῶν κακῶν. Πολλές φορές παρ' ὅλον πού ἐξομολογοῦμεθα, καί μάλιστα μερικοί πολύ τακτικά, δέν διαπιστώνουμε προκοπή, ἀπαλλαγὴ ἀπό τά πάθη, τίς ἀδυναμίες καί τίς κακίες μας. Καί αὐτό γιατί ἡ δέν σᾶς δίδονται σωστά οἱ συμβουλές ἀπό μένα ὡς Πνευματικοῦ ἢ ἐσεῖς δέν ἐργάζεσθε σωστά τίς συμβουλές, ὅπως κι' ἐγώ ἔναντι τοῦ δικοῦ μου Πνευματικοῦ. Χρειάζεται λοιπόν προσπάθεια γιά νά ἀξιοποιήσουμε τά φάρμακα καί τά μέσα, πού μᾶς δίδει ἡ Ἄγία μας Ἐκκλησία. Προσπάθεια γιά νά ἀποκαταστήσουμε τήν ψυχική μας ὑγεία, νά φύγουμε ἀπό τήν τύφλωσι καί νά δοῦμε τό φῶς τοῦ Θεοῦ. Καί μέσα ἀπ' αὐτό τό φῶς θά δοῦμε καί τόν ἑαυτό μας, θά δοῦμε καί τούς ἄλλους.

Τό κράτος, καί ἡ ἐξουσία τοῦ διαβόλου, ἄρχισε νά περιορίζεται συνεχῶς μέ τήν ἐνανθρώπησι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅσο πυκνώνουμε τή συμμετοχή μας στά ἅγια Μυστήρια -ἀλλά ὅπως πρέπει- τόσο καί πιό πολύ ἐξουδετερώνεται ἡ δύναμις καί ἡ προσβολή τοῦ διαβόλου. Αὐτή ἡ ἐξουσία πρόκειται νά καταλυθῇ παντελῶς μετά τή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου μας.

• **Γιατί ὁ Θεός δέν περιορίσει τελείως τήν δύναμι τοῦ διαβόλου;**

Εἶναι ἓνα ἐρώτημα πού μᾶς ἀπασχολῇ. Ἡ ἀπάντησις εἶναι: πρὸς δοκιμὴν! Καί γιά νά φαίνεται καί ἡ μεγάλη καί ἡ ἄπειρη εὐ-

σπλαγχνία του ἁγίου Θεοῦ. Τό ἀνεκτίμητο δῶρο τῆς ἐλευθερίας ὁ πανάγαθος Θεός δέν τό καταργεῖ στόν ἄνθρωπο, δέν τό ξαναπαίρνει πίσω ἀπό τά λογικά πλάσματά Του. Διά τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου καί διά τῶν παναγίων Μυστηρίων, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ, **ΑΝ ΘΕΛΗ**, νά κάνη καλή χρῆσι αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας. Τώρα μπορεῖ!!!

Ἡ δύναμις τοῦ διαβόλου, σύμφωνα μέ μαρτυρίες δαιμονισμένων εἶναι δύναμις - ἀδυναμία. Εἶναι κεντρί, πού δέν μπορεῖ νά μᾶς δηλητηριάση, ἂν ἐμεῖς δέν τό θέλουμε. Εἶναι σάν τό λυσσασμένο σκυλί, πού γαυγίζει καί θέλει νά μᾶς φάη, ἀλλά εἶναι δεμένο μέ ἀλυσίδες. Γιά νά μᾶς δαγκάση αὐτός ὁ σκύλος, πρέπει νά πᾶμε κοντά του, νά τοῦ ἀπλώσωμε τό χέρι μας καί νά τό βάλουμε στό στόμα του. Ἐμεῖς μέ τή θέλησί μας.

Κάποιος μοναχός, καθόταν ἔξω ἀπό τήν Μονή τῶν Ἰβήρων μέ πολλή καί μεγάλη θλίψι. Παρ' ὅλη τήν θλίψι του ὅμως, σηκώθηκε νά προσευχηθῆ. Μόλις ὕψωσε τα χέρια του πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, πού εἶναι ἱστορημένη πάνω ἀπό τήν πύλη τῆς Μονῆς, ἔνοιωσε ὅτι ἔπαθε μιά παράξενη ἀλλοίωση. Μία οὐράνια δροσιά καί ἕνας θεῖος γλυκασμός ἔσταζε ἀπό τήν ἁγία εἰκόνα τῆς Παναγίας στήν καρδιά του, ἡ ὁποία σάν πηγὴ ἀνέβλυζε δάκρυα.

Ὁ μοναχός κατελήφθη ἀπό ἔκπληξη καί θαυμασμό, ἐνῶ συγχρόνως "σηκώθηκε" τό κάλυμμα τῆς διανοίας του καί εἶδε μέ τά νοερά μάτια του τόν σατανᾶ νά κρύβεται σάν κλέπτης πίσω του, στήν ἄκρη τοῦ πεζουλίου, ἀπό τό φόβο τῆς Θεοτόκου.

Ὅταν εἶδε ὁ διάβολος τόν μοναχό νά σηκώνεται γιά προσευχή, ἀπό φθόνο, ἔτρεξε σκυφτός καί μέ φόβο, μήπως τάχα καί καταφλεγῆ ἀπό τή θεία ἀστραπή τῆς Παναγίας Θεοτόκου καί ἔπεσε σάν σκύλος πίσω ἀπό αὐτόν καί τοῦ ἔπιασε ἐλαφρά τά πόδια, διότι δέν τολμοῦσε νά τόν κοιτάξῃ οὔτε στά μάτια, καί ἔλεγε: « Ἴδού τοῦ κυνός κατάβρωμα μέλλεις γενέσθαι!...».

Ὁ μοναχός φοβήθηκε καί ἀφήνοντας τήν προσευχή, κοιτοῦσε πίσω του τόν πονηρό.

Ἡ Δέσποινά μας ἀπό ψηλά τοῦ ἔλεγε: «Μὴ φοβᾶσαι!...».

Αὐτός στρεφόταν πρός τήν Θεοτόκο, ἀλλά ὅταν ὁ δαίμονας τόν φοβέριζε, πάλι γύριζε πρός ἐκεῖνον.

Ἡ Παναγία μας μέ φωνή πραεῖα καί πολύ γλυκειά ξανάλεγε: «Μὴ φοβᾶσαι!... Ὅσοι μέ τιμοῦν καί μέ εὐλαβοῦνται, ἅς μή δειλοῦν καί φοβοῦνται, διότι ἐγὼ τούς φυλλάτω ἀπό κάθε κίνδυνο».

Ἄκουσε λοιπόν τόν λόγο Τῆς τρεῖς φορές καί ὅμως πάλι στράφηκε ἀπό τό φόβο του πίσω.

Τότε άμέσως άφαιρέθηκε άπ' αυτόν ή μελισσταγής εκείνη γλυκύτης καί θεία κατάνυξις, πού δέν εΐχε ποτέ ξανανοιώση. Ή καρδιά του ψυχράνθηκε καί έμεινε περίλυπος, διότι στερήθηκε γιά τήν παρακοή του μιά τέτοια χάρη καί γλυκύτητα.²²³

Κάνουμε μιά δυναμική πορεία όλοι μας, άπό τή γή πρός τόν ουρανό. Γιά άλλους θά κρατήση τριάντα χρόνια, γιά άλλους δέκα, γιά άλλους πενήντα, γιά άλλους δέκα μέρες. Ή δρόμος τής ζωής, εΐναι μιά άνηφορική λεωφόρος στήν όποΐα συναντοΐμε δύο πράγματα: Σκυλιά πού γαυγίζουν, ώραιότατα αλλά καί δεμένα, καί έλκυστικές βιτρίνες. Ήν κάθε φορά πού μās γαυγίζει ένας παιχνιδιάρης καί ύπουλος σκύλος, καθώμαστε καί συνομιλοΐμε μαζί του, πότε θά φθάσουμε στό τέρμα! Περιφρονοΐμε, λοιπόν, τά γαυγίσματα αύτών τών σκύλων, καί προχωράμε παραπάνω όπου συναντοΐμαι τίς έλκυστικές βιτρίνες τής άμαρτίας, πού μās αΐχμαλωτίζουν. Ήτσι κάνουμε καί στή ζωή: ξεχνάμε τόν προορισμό μας, σκαλώνουμε, πεθαΐνουμε καί δέν προλαβαΐνουμε νά φθάσουμε στό τέρμα!

Ή μεγάλος Ήγιορείτης ήσυχαστής, άσκητής καί διδάσκαλος τής νοερās προσευχής Ήωσήφ ό Σηλαιώτης μās λέγει τά έξής:

«Μιά νύχτα, καθώς ευχόμουν άδιαλείπτως, ήρθα σέ θεωρία κι ό νοΐς μου, όχι τό σώμα μου, ήρπάγη εις ένα κάμπον. Ήκεΐ ήσαν κατά τάξιν καί κατά σειράν μοναχοΐ συντεταγμένοι γιά μάχη... Ήνας ύψηλός όλόλαμπρος στρατηγός ήρθε κοντά μου καί μοΐ λέγει:

--Θέλεις νά μπής καί νά πολεμήσης στήν πρώτη γραμμή;

Κι εγώ τοΐ άπάντησα ότι σφόδρα έπιθυμώ νά πολεμήσω μέ τούς "αΐθίοπας" πού βρίσκονταν άπέναντι, όπου ήσαν στήν άλλη πλευρά ώρυόμενοι καί πνέοντες πΐρ ως άγριοι σκύλοι, όπου μόνον ή θεωρία τους σοΐ έπροξένει φόβον. Ήλλά σέ μένα δέν ύπηρεχε φόβος, διότι εΐχα τοσαύτην μανΐαν έναντίον τους, όπου ήθελα νά τούς ξεσκίσω μέ τά δόντια μου. Εΐναι άλήθεια -λέγει ό Γέροντας Ήωσήφ- ότι καί ως κοσμικός ήμουν τοιαύτης άνδρείας ψυχής.

Τότε λοιπόν μέ χωρίζει ό στρατηγός άπό τίς γραμμές όπου ήταν ή πληθύς τών πατέρων μοναχών καί άφοΐ περάσαμε τρεΐς τέσσερες γραμμές συνταγματικώς, μ' έφερε στήν πρώτη γραμμή, όπου ήσαν ένας-δύο άκόμη κατά πρόσωπον έναντίον τών ά-

223. Προσωπικές σημειώσεις

γρίων δαιμόνων. Καί αὐτοί ἦσαν ἕτοιμοι νά ὀρμήσουν ἀλλά κι ἐγώ ἔπνεον ἐναντίον τους πῦρ καί μανία. Ἐκεῖ μέ ἄφησε ὁ στρατηγός λέγοντάς μου:

--"Ὅποιος ἐπιθυμεῖ νά πολεμήσῃ ἀνδρείως μέ αὐτούς, ἐγώ ὄχι μόνο δέν τόν ἐμποδίζω ἀλλά καί τόν βοηθῶ.

Ἦρθα στόν ἑαυτό μου καί σκεφτόμουν: «Ἄραγε, τί πόλεμος θά εἶναι αὐτός; Ἀπό τότε ἄρχισαν οἱ ἄγριοι πόλεμοι τῶν δαιμόνων πού δέν μέ ἄφησαν σέ ἡσυχία νύχτα-μέρα. Ἄγριοι πόλεμοι, ἀγριώτατοι. Μία ὥρα δέν μποροῦσα νά ἡσυχάσω. Ἀλλά κι ἐγώ μέ μανία τους πολεμοῦσα...

Ἐξι ὥρες κάθε βράδυ ἕως ἐννέα καθισμένος στήν προσευχή, δέν ἐπέτρεπα καί δέν συγχωροῦσα στόν νοῦ μου νά βγῆ ἀπό τήν καρδιά. Ἀπό τό σῶμα μου ὁ ἰδρώτας ἔτρεχε σάν βρύσι, ποτάμι. Ξύλο ἀλύπητο, ἐπάνω μου τά ξύλα ἔσπαζαν. Ἐγώ ὄχι. Πόνος καί δάκρυα πολλά, ποτάμια τά δάκρυα, ἄκρα νηστεία χωρίς ἔλεος, χωρίς ἔλεος καί ὀλονύκτιος ἀγρυπνία...

Ὅκτώ ὀλόκληρα χρόνια κάθε νύχτα καί μέρα αὐτό τό φοβερό μαρτύριο. Ἐφευγαν οἱ δαίμονες καί φώναζαν "μᾶς ἔκαψε, μᾶς ἔκαψε!" Ὅπου ἔτυχε μία νύχτα καί τούς ἄκουσε καί ὁ πλησίον μου ἀδελφός ξενιζόμενος, (ἀπορωῶντας δηλαδή), γιά τό ποιοί ἦσαν αὐτοί, πού φώναζαν μέσα στήν ἄγρια νύχτα. (Πρόκειται γιά τόν συνασκητή του, τόν πατέρα Ἀρσένιο.)

Καί ἐπιτέλους, κατέπεσα. Κι ὅπως καθόμουν σάν νεκρός καί καταπληγμένος, αἰσθάνομαι κάποιος ν' ἀνοίγῃ τήν πόρτα τοῦ κελλιοῦ μου καί νά μπαίνη μέσα. Δέν γύρισα νά δῶ, ἔλεγα μονάχα συνέχεια τήν εὐχούλα. Αἰσθάνομαι ὅμως κάποιος νά μέ γαργαλή ἀπό κάτω. Στρέφω καί βλέπω τόν δαίμονα, ὅπως εἶναι κασίδης, κασιδιάρης, ἡ πληγωμένη του κεφαλή νά βρωμάῃ ἀπαίσια... Πετάγομαι ἐπάνω καί ὥρμησα σάν θηρίο νά τόν πιάσω.

Καί ὅπως τόν ἔπιασα, εἶχε τρίχες χοίρου· καί ἔγινε ἄφαντος! Στήν ἀφή μοῦ ἄφησε τήν αἴσθησι τῶν σκληρῶν τριχῶν του καί τήν βρώμα στήν ὄσφρησί μου. Ἐπιτέλους ἀπ' αὐτή τή στιγμή ἐρράγη ὁ πόλεμος καί ἔπαυσαν ὅλα καί ἦλθε ἡ εἰρήνη στήν ψυχή καί τελεία ἀπαλλαγή ἐξ ὅλων τῶν παθῶν...». (Ἀπό κείνη τή στιγμή ἔγινε τελείως ἀπαθής, ὁ ἅγιος αὐτός ἀσκητής).

Ἐδῶ τελειώνει ὁ Γέροντας Ἰωσήφ τή διήγησί του. Ἀλλά τό ἴδιο βράδυ ὅμως, εἶχε μία δεύτερη ἐμπειρία, ἡ ὁποία μᾶς βοηθᾷ πάρα πολύ στόν πόλεμο κατά τοῦ διαβόλου.

«... Ἐν τέλει ἐκείνη τή νύχτα ἦλθα καί πάλιν εἰς ἔκστασιν καί βλέπω ἕνα μέρος πολύ εὐρύχωρο, πού τό χώριζε μία θάλασ-

σα. Αὐτός ὁ εὐρύχωρος τόπος ἦταν στρωμένος παντοῦ μέ παγίδες πολὺ καλά κρυμμένες, ὥστε δέν ἐφαίνοντο.

Ἐγὼ ἤμουν σ' ἓνα μέρος πολὺ ψηλὸ καί τὰ ἔβλεπα ὅλα σάν σέ θέατρο. Καί αὐτό τό μέρος ἔπρεπε νά τό περάσουν ὅλοι οἱ μοναχοί.

Μέσα δέ στή θάλασσα ἦταν ἓνας φοβερὸς δαίμονας, πού τὰ μάτια του ἔβγαζαν φλόγες. Ἐξαγριωμένος ἔβγαζε τό κεφάλι του κάθε τόσο καί κοίταζε! πιάνονται στίς παγίδες;

Καί οἱ περισσότεροί δυστυχῶς ἀπ' τοὺς μοναχοὺς περνοῦσαν χωρίς φόβο, χωρίς προσοχή κι ἔτσι ἄλλος ἐπιάνετο ἀπό τόν λαιμό καί τόν λάρυγγα, ἄλλος ἀπ' τή γλῶσσα, ἄλλος ἀπ' τὰ μάτια, ἄλλος ἀπ' τήν κοιλιά, ἄλλος ἀπ' τή μέση, ἄλλος ἀπ' τό στόμα, ἄλλος ἀπ' τό χέρι, ἄλλος ἀπ' τό πόδι, λίγο πολὺ, σχεδόν ὅλοι ἐκτός ἐξαιρέσεων, ἐπιάνοντο ἀπό κάπου.

Καί ὁ δαίμονας βλέποντας τίς ἐπιτυχίες του ἐγελοῦσε χαίρων καί ἀγαλλόμενος. Ἐγὼ δέ ἐλυπούμην σφόδρα καί ἔκλαιγα.

-- Ἄχ, ἔλεγα, πονηρὸ δαίμονα! Τί μᾶς κάνεις καί πῶς μᾶς πλανᾷς! Ἦρθα πάλι στὸν ἑαυτό μου καί ἤμουν μέσα στό καλυβάκι μου...»²²⁴

Γιὰ νά πῆ κανεῖς ὅτι δέν φοβᾶται τόν διάβολο, πρέπει νά τόν διακρίνη ἡ πνευματικὴ ἀνδρεία ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅπως τόν ἅγιο Γέροντα Ἰωσήφ, μέ ἄκρα νηστεία, μέ ὀλονύκτιες ἀγρυπνίες, μέ ἀδιάλειπτη προσευχή, μέ σκληρὴ κακοπάθεια, μέ ἀπόλυτη ἐγκράτεια καί μέ ὅλον τόν ὑπόλοιπο κατάλογο τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων. Ἔτσι δέν φοβᾶται!

Γιὰ νά φύγη αὐτός ὁ φόβος τοῦ διαβόλου, πού δέν εἶναι δουλικός ἀλλὰ προληπτικός, ἀπαιτεῖται θεῖος ἔρωτας καί ἀγάπη πολλή, διότι «ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τόν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει»²²⁵ καί ἡ κόλασις εἶναι τό βασίλειον τοῦ σατανᾶ, τῶν πονηρῶν πνευμάτων, τῶν δαιμόνων. Ὁ ἁγιασμός, ἡ τελείωσις, ἡ θέωσις κατέχονται ἀπό τό πλήρωμα τῶν ἀρετῶν, πού εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἀγάπη, ὅμως, ὅπως τήν προσφέρει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, χάριν τῆς ὁποίας ἔπαθε κι ἔφθασε «μέχρι θανάτου, θανάτου δέ σταυροῦ».²²⁶

Ὅλοι οἱ Ἅγιοι ἔπαιρναν τὰ μέτρα τους· δέν ἐφοβοῦντο, ἀλλὰ πρόσεχαν. Παρ' ὅλο πού ὁ Χριστός ἦλθε νά καταλύσῃ τήν δύναμη τὰ ἔργα καί τήν ἐξουσία τοῦ διαβόλου, ἐν τούτοις ἀπαιτοῦνται μέτρα, προφυλάξεις καί προσοχή ἀπ' τοὺς χριστιανούς γιατί αὐτά

224. Γέροντος Ἰωσήφ, "Ἐκφρασις μοναχικῆς ἐμπειρίας",... σελ. 210 καί ἐξῆς.

225. Α ἰω. 4,18

226. Φιλ. 2,8

δείχνουν σύνεσι. Πρέπει νά εἴμεθα συνετοί. Ἄν γίνουμε θρασεῖς, θά πέσουμε στήν ὑπερηφάνεια καί ἔτσι πάλι θά μᾶς νικήση.

Προσευχή, προσοχή καί νήψις μέρα-νύχτα, εἶναι τά πλέον ἀπαραίτητα μέτρα, κατά τό: «γρηγορεῖτε καί προσεύχεσθε, ἵνα μή εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν». ²²⁷ Πρέπει νά ὑπάρχη καί ἡ ἐγρήγορσις καί ἡ προσευχή καί ἡ προσοχή. Γιατί πολλές φορές μπορεῖ νά ἔχη προθυμία τό πνεῦμα, ἀλλά τό σῶμα δέν συνακολουθεῖ. Γι' αὐτό διά τοῦ πνεύματος νά ἀναπτύσσεται ἡ διαρκῆς προσοχή καί προσευχή. «Νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπήν· ὃ ἀντίστητε στερεοί τῇ πίστει». ²²⁸ Δηλαδή πρὸς αὐτόν τόν ἀντίπαλον, τόν διάβολο, ἀντισταθῆτε, στηριγμένοι στερεά στήν πίστι. Πίστις μᾶς χρειάζεται, διότι πίστις ὡς κόκκος σινάπεως μετακινεῖ ὄρη, ἐξουδετερώνει πολεμίους, κάνει θαύματα, φωτίζει τόν νοῦ.

Ὁ διάβολος πειράζει τόν ἄνθρωπο ὅχι ὅσο θέλει, ἀλλά ὅσο τοῦ ἐπιτρέπεται ἀπό τόν Θεό, καί πάντοτε ἀνάλογα μέ τίς δυνάμεις μας. Δέν χρησιμοποιεῖ βία ὁ διάβολος, δέν μᾶς ἐξαναγκάζει, δέν παραβιάζει τό αὐτεξούσιον καί τήν θέλησί μας· κάνει μόνον γλυκειά ὑπόμνησι τοῦ κακοῦ. Μᾶς δίνει ἓνα λουλούδι γεμάτο ἀγκάθια ἀπό μέσα, μᾶς προσφέρει ἓνα γλυκό, γεμάτο δηλητήριο. Μᾶς προτρέπει, μᾶς ψιθυρίζει, μᾶς ἐξαπατᾷ. Ἡ δύναμις του δέν εἶναι ποτέ καταναγκαστική οὔτε προγνωστική. Παρά ταῦτα πρέπει νά παίρνουμε τά μέτρα μας, νά ἀσφαλιζώμεθα μέ ὅσα μέσα μᾶς χορηγεῖ ἡ Ἐκκλησία μας.

Σέ τέσσερα πράγματα πρέπει νά δώσουμε ἰδιαίτερη προσοχή στόν ἀγῶνα μας ἐναντίον τοῦ διαβόλου κατά τόν ἅγιο **Συμέων τόν Νέο Θεολόγο**:

- **Πρῶτον**, ὅτι ὁ πανάγαθος Τριαδικός Θεός στό πρόσωπο τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου, Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ὁ μόνος Σωτῆρας καί Λυτρωτής. Ἄλλος δέν ὑπάρχει.

- **Δεύτερον**, ὅτι ὁ ἑαυτός μας εἶναι ἀδύνατος καί ἄρρωστος ἀπό τά πάθη.

- **Τρίτον**, κατά τό παύλειον «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ», ²²⁹ ἡ ἔνωσις μετά τοῦ Χριστοῦ μπορεῖ καί νικᾷ τόν διάβολο. Νικιέται ὁ διάβολος, κατατροπώνεται, ἐξουδετερώνεται, καταργεῖται ἡ ἐξουσία του, ὅταν ζοῦμε μαζί μέ τόν Χριστό.

- **Καί τέταρτον**, ὅτι ὁ διάβολος εἶναι κρυφός καί ὑπουλος ἐχθρός, δέν εἶναι φανερός. Ἄν ἦταν φανερός, ὅλοι θά φυλαγόμα-

227. Μτ. 26,41

228. Α Πε. 5,8-9

229. Φιλ. 4,13

σταν. Στήν ψυχή μας δέν μπορεῖ νά μᾶς κάνη κακό, παρά μόνον ἄν τοῦ δώσουμε ἑμεῖς τό δικαίωμα καί τήν ἄδεια. Μᾶς πειράζει δέ τόσο, ὅσο τοῦ ἐπιτρέπει ὁ Θεός.²³⁰

«Ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καί φεύξεται ἀφ' ὑμῶν»²³¹ μᾶς λέγει ὁ Ἄδελφός μας Ἰάκωβος. Αὐτό εἶναι καί προτροπή καί διαβεβαίωσις συγχρόνως τοῦ Θεοῦ ὅτι: ὅταν ἀνθιστάμεθα στόν διάβολο, ὅταν προβάλλουμε σθεναρά ἀντίστασι ἐναντίον του, τότε ἀπομακρύνεται ἀπό κοντά μας· «Ἐπιτάγητε οὖν τῷ Θεῷ...ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καί ἐγγιεῖ ὑμῖν. Καθαρίσατε χεῖρας ἀμαρτωλοί καί ἀγνίσατε καρδίας δίψυχοι»,²³² δηλαδή ὑποταχθῆτε στό Θεό μέσω τῆς Ἐκκλησίας. Πλησιᾶστε τόν Θεό καί ὁ Θεός θά σᾶς πλησιάσῃ. Καθαρῆστε τά "χέρια" τῆς ψυχῆς σας ἀμαρτωλοί καί ἐξαγνήστε τίς καρδιές σας ὅλοι ἔσεῖς οἱ δίψυχοι.

Κατά τό κείμενον αὐτό τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ἀποκαλούμεθα "δίψυχοι". Θέλουμε καί λίγο Θεό καί λίγο κόσμον· καί λίγη πίστι καί λίγη ἀπιστία· τό πρῶν στήν Ἐκκλησία, τό βράδου στόν χορό τῆς ἀμαρτίας. Γι' αὐτό ὑπάρχει εὐθύς ἀμέσως ἡ αὐστηρή ἀγιογραφική προειδοποίησις: «ταλαιπωρήσατε (δηλαδή, αἰσθανθῆτε τήν ἀθλιότητά σας) καί πενήθησατε καί κλαύσατε». Καί παρακάτω: «ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καί ὑψώσει ὑμᾶς».²³³ Νά οἱ τρόποι μέ τούς ὁποίους ἀντιμετωπίζεται ἀποτελεσματικά καί σωτήρια ὁ διάβολος. Οὔτε φόβος οὔτε τρόμος, ἀλλά ταπείνωσις καί ὅ,τι ἄλλο ὠφελεῖ. Κι ἐκεῖνο πού μᾶς δίνει θάρρος καί κουράγιο, εἶναι ἡ βεβαιότης ὅτι «μείζων ἐστίν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ».²³⁴ Εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἰσχυρός ὁ Χριστός, πού ἐνεργεῖ, πού κατοικεῖ καί πού βασιλεύει μέσα μας, παρά ὁ σατανᾶς, πού ἐνεργεῖ μέσα ἀπό τόν ἀμετανόητο καί τόν ἀποστατημένο κόσμο τῆς ἀμαρτίας.

Ὅσοι ἀπό μᾶς στηρίζονται στόν σταυρωθέντα Λόγο καί τήν Ἐκκλησία Του, διά τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἀγιωτάτης ἀδιαλείπτου προσευχῆς, τῶν θειοτάτων ἀρετῶν καί τῶν παναγίων Μυστηρίων δέν φοβοῦνται οὔτε καί τρέμουν τίς κρυμμένες παγίδες τοῦ διαβόλου, τίς στημένες πλεκτάνες του, τίς ἀπειλές του καί «τά πεπυρωμένα βέλη» του, «τά καθ' ἡμῶν δολίως κινούμενα».²³⁵ Αὐτοῖ τά πάντα ἰσχύουν ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι αὐτούς Χριστῷ.

Τίποτε δέν μοῦ εἶναι πιό ποθητό ἀπό σᾶς, οὔτε αὐτό τό φῶς, γιατί μυριάκις θά εὐχόμεν ὁ ἴδιος νά τυφλωθῶ, ἐάν ἦταν δυνα-

230. Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Περί τῶν τριῶν τρόπων τῆς προσευχῆς, Φιλοκαλία..., τ.Ε.,...σελ.300.

231. Ιακ. 4,7

232. Ιακ. 4,7-8

233. Ιακ. 4,9-10

234. Α ἰω. 4,4

235. Εὐχή εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, Μικρό Ἀπόδειπνον

τόν μ' αὐτό νά σώσω τίς ψυχές σας. Ναί, εἰλικρινά σᾶς λέω ὅτι καί ἀπό τό ἴδιο τό φῶς πιά γλυκειά μοῦ εἶναι ἡ σωτηρία σας,²³⁶ αὐτά λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἐγώ τοῦτα τά λόγια δέν μπορῶ νά τά πῶ. Ἐκεῖνο πού μπορῶ νά πῶ εἶναι ὅτι θέλω νά σωθῶ κι ἐγώ μαζί σας. Γι' αὐτό καί συνεχίζουμε γιά τόν θανάσιμο ἐχθρό τῆς ψυχῆς μας, τόν διάβολο.

Εἶναι δύσκολο κανεῖς νά περιγράψῃ τόν σατανᾶ ἢ διάβολο, τούς δαίμονες καί τίς ἐνέργειές τους. Χρειάζονται "κότσια", κι ἐγώ δέν τά ἔχω· εἶμαι ἀμαρτωλός. Οἱ Ἅγιοι, πού ξέφυγαν ἀπό τή σκληρή ἐπιρροή τῶν δαιμόνων, αὐτοί καί μόνο μποροῦν νά διακρίνουν πολύ καθαρά τούς πολυποίκιλους τρόπους μέ τούς ὁποίους ἐνεργοῦν. Ἐτσι, μέσα ἀπ' τίς ἐμπειρίες τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας μαθαίνουμε κι ἐμεῖς τά μηχανεύματα τῶν πονηρῶν πνευμάτων καί τίς μεθοδεῖες πού χρησιμοποιοῦν, γιά νά κρατοῦν στήν ἐξουσία τους τούς ἀνθρώπους. Κι ἐγώ ὁ ἐλεεινός καί ἀνάξιος σ' αὐτήν τήν ἀγιασμένη πεῖρα τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας στηρίζομαι, ἀλλά καί στήν ἀγία πεῖρα τῶν Γεροντάδων τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ὅλοι τους, -μέ τή Χάρι καί τή δύναμι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ-, νίκησαν καί ἐξευτέλισαν τόν διάβολο.

Κάποιος εὐλαβῆς ἱερεὺς εἶχε τήν εὐλογημένη συνήθεια νά σηκώνεται στίς τρεῖς μετά τά μεσάνυχτα καί γιά τέσσερις ὥρες νά προσεύχεται "κατά μόνας" μέχρι τίς ἑπτὰ τό πρωί. Στή συνέχεια μετέβαινε κανονικά στό Ναό ὅπου ἐφημέρευε γιά νά κάνῃ τήν καθιερωμένη ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου.

Μοναδική του πνευματική φροντίδα ἦταν νά πολεμᾷ τήν ὑπερηφάνεια καλλιεργῶντας τήν ὑψωπιό ταπείνωσι, τήν ὁποία δίδασκε κατά πρῶτον μέ τή ζωή του καί ὕστερα μέ τούς λόγους του καί τίς συμβουλές.

Κάποιο βράδυ "εἶδε" σωματικά ἢ ψυχικά, δέν ξέρει! ἓνα πλῆθος ἀγίων Ἀγγέλων νά τόν συνοδεύουν στίς προσευχές του καί συγχρόνως νά τόν φυλάσσουν μέ πύρινες ρομφαῖες ἀπό τούς δαίμονες, πού ἤθελαν ὄχι μόνον νά τόν ἐνοχλήσουν, ἀλλά ἄν μποροῦσαν καί νά τόν κατασπαράξουν. Ἡ παρουσία τους ὁμως τόν γέμισε ἀπό πίστι, ἀπό σιγουριά καί ἀσφάλεια, ἀφοῦ οἱ Ἅγγελοι εἶναι οἱ ἀγιασμένοι φρουροί καί φύλακες «τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων ἡμῶν».

Καί ἀσυναίσθητα, λέγοντας τήν εὐχούλα «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με», διέκοψε τήν προσευχή του καί πῆγε στά δωμά-

236. Ἁγίου Ἰω. τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τήν Γένεσιν, Ὁμιλία Α, Ρ.Γ.53,36

τια τῶν ἐννέα παιδιῶν του, τῆς πρεσβυτέρας καί τοῦ ὑπέργηρου πατέρα του. Καί εἶδε στόν καθένα τους, πλάϊ στό προσκεφάλι τους, ὅτι ὑπῆρχε ἀπό ἕνας ἄγγελος-φύλακας!...Καί στό βάθος εἶδε "δεμένους" τούς δαίμονες, ἀδυνατῶντας νά τούς βλάψουν.

Καί τότε κατάλαβε ἐκεῖνος ὁ παπούλης πώς ὅσοι ἀπό τούς λειτουργούς τοῦ Ὑψίστου, ἢ ἀπό τούς ἀπλούς καί θεοσεβεῖς γονεῖς στηρίζουν ὅλη τους τήν ἐλπίδα στό Θεό, Αὐτός τούς φυλάει ἀπό κάθε κίνδυνο καί κακό διά τῶν ἁγίων Ἀγγέλων Του.

Ἕνα βροχερό χειμωνιάτικο ἀπόγευμα πού ὁ ἱερεὺς αὐτός ἀναπαύετο, λόγω ἀσθένειας στό κρεβάτι του, ὁ μέγας του γυιός, σήμερα κι αὐτός στίς τάξεις τῶν κληρικῶν, εἶδε ἕναν ἄγγελο δίπλα στόν κοιμισμένον πατέρα του, ὄχι μόνον νά τόν φυλάσσει, ἀλλά καί νά τοῦ σφουγγίσει τόν ἰδρῶτα τοῦ μετώπου του!

Χριστιανοί μου καί αὐριανοί ἀναγνώστες. Νά μήν φοβώμεθα. Δέν εἴμεθα ποτέ μόνοι μας, ἂν ἀγωνιζώμεθα σωστά. Μαζί μας εἶναι πλῆθος ἁγίων Ἀγγέλων πού εἶναι σταλμένοι ἀπό τόν Θεό γιά νά μᾶς φρουροῦν, νά μᾶς ἐνδυναμώνουν στή πίστι, νά μᾶς προστατεύουν ἀπό μυρίους κινδύνους καί νά μᾶς φωτίζουν. Γι' αὐτό νά προσευχόμεθα μέ πολλή πίστι καί πνεῦμα μετανοίας καί συντριβῆς.²³⁷

Νά ξέρετε ὅτι δημιουργοῦνται πολλοί πνευματικοί κίνδυνοι, διότι, ὅση ὠφέλεια παίρνετε ἀπό τήν ἀποκάλυψη τῆς κακίας τῶν δαιμόνων, τόση καί μεγαλύτερη θά ξεσπάσει πάνω μου ἡ μανία τους. Τό δικό σας κέρδος γίνεται δικός μου πόλεμος. Οἱ ἀπειλές πληθαίνουν, ὅσο αὐξάνεται στίς ψυχές σας ἡ πνευματική πρόοδος. Ἀλλά «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται».²³⁸ Πρέπει νά κηρύσσεται τό Εὐαγγέλιο, νά εὐαγγελίζεται ὁ λαός τοῦ Θεοῦ. Ἡ σωτηρία ἀνήκει σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους. Ἄλλωστε, τούς γνησίους καί ἀγνοούς εὐαγγελιστάς, τούς ἱερεῖς καί ποιμένας τῶν λογικῶν προβάτων φυλάσσει ἰδιαιτέρως ἡ Χάρις τῆς Ἱερωσύνης.

Ὁ λόγος γιά τούς δαίμονες θά εἰπωθῆ κατά δύναμιν, γιά νά πάρετε καί σεῖς τίς δικές σας πνευματικές προφυλάξεις -ὅπως βέβαια πρέπει νά τίς πάρω κι ἐγώ- ὥστε νά προσπέσουμε ὅλοι μαζί, μέ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στή θεία Πρόνοια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποῖος μᾶς διαβεβαιώνει μέ τόν ἀγιογραφικό Του λόγο ὅτι δέν θά μᾶς ἐγκαταλείψει: «οὐ μή σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω».²³⁹ Κι' αὐτό εἶναι ἀλήθεια. Ἄλλωστε, «εἰ ὁ Θεός ὑπέρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡ-

237. Προσωπικές σημειώσεις

238. Β Τιμ. 2,9 239. Εβρ. 13,5

μῶν;». ²⁴⁰ Εάν ὁ Θεός εἶναι μαζί μας, ποιός μπορεῖ νά εἶναι ἐναντίον μας; Κανένας! Οὔτε ὅλες οἱ στρατιές τῶν δαιμόνων μέ τόν Ἐωσφόρο τους μαζί!

• **Ἐπάρχουν πολλῶν εἰδῶν δαιμόνια;**

Ἡ ἀπάντησις εἶναι, νάι. Κάθε πάθος ἔχει τόν δικό του δαίμονα, τό ἴδιο κάθε ἀδυναμία, κάθε πειρασμός καί κάθε κακία. Ἄλλα δαιμόνια ἐνοχλοῦν τό σῶμα καί ἄλλα διεγείρουν τίς αἰσθήσεις, πού εἶναι τά παχύτερα τῶν δαιμόνων· ὅμως τά φοβερώτερα καί τά λεπτότερα πολεμοῦν τήν ψυχή μέσα ἀπό τούς λογισμούς.

Ὁ μέγας ἀσκητής καί ὁσιος, ὁ Κύριλλος ὁ Φιλεώτης μᾶς διηγεῖται τό ἐξῆς γεγονός, ὅταν ἀκόμη ἦταν ἀρχάριος στήν πνευματική - ἀσκητική ζωή του.

«Κατά τήν διάρκεια μιᾶς νυκτερινῆς μου ἀγρυπνίας μέ προσευχή στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντελῶς ἀπροσδόκητα ἐμφανίσθηκε μπροστά μου τό ἐσωτερικό ἐνός ὠραιοτάτου Ναοῦ στόν ὁποῖον ἐτελεῖτο ἡ Θεία Λειτουργία.

Ὁ λειτουργός ἱερεύς ἦτο ἕνας πολύ γνωστός μου καί εὐλαβέστατος ἐρημίτης ἱερομόναχος, πού ἐξερχόμενος τῆς Ὠραίας Πύλης μέ τό ἅγιον Ποτήριον στά χέρια του καί χωρίς νά ἐκφωνήσῃ τό «Μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης προσέλθετε» μέ καλεῖ μέ τό ὄνομά μου γιά νά κοινωνήσω τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Κι ἐγώ ἀνταποκρινόμενος στό κάλεσμά του βάδισα μηχανικά καί μέ φόβο πολύ πρός τήν Ὠραία Πύλη, ταυτόχρονα ὅμως καί μᾶλλον ἀπό συνήθεια ἔκανα τόν Σταυρό μου λέγοντας:

—Χριστέ μου, σ' ἐμένα τόν ἀνάξιο; καί ὦ τοῦ θαύματος! «βροντή γέγονεν»! Ἀκούσθηκε μιά φοβερή βροντή καί τά πάντα διαλύθησαν μέσα σέ καπνό καί ἀπαίσια δυσοσμία γέμισε ὅλο τό κελλί μου!

Γιατί ὅμως; Τόν ἐζωσαν τά "φίδια". Ἐξ' αἰτίας ποιῶν πτώσεων λογισμῶν ἐπῆρε αὐτό τό δικαίωμα ὁ διάβολος;

Καί ἀμέσως θυμήθηκε τή δοκιμασία πού ὑπέστη ἀπό ἀδελφούς συνασκητές καί στό πῶς συγκατατέθηκε σέ πολύ λεπτές καί ψιλές προσβολές ὑπερηφάνειας, κατακρίσεως, κενοδοξίας καί ἰδιαιτέρως τῆς οἰήσεως. Συγκατατέθηκε, αἰχμαλωτίσθηκε καί ἔπεσε.

Πολλές φορές μιά θανάσιμη ἀπροσεξία στούς λογισμούς μπορεῖ νά μᾶς ὀδηγήσῃ στήν αἰώνια κόλασι τῆς ψυχῆς μας. Ὁ

διάβολος ἐκμεταλλεύεται καί τίς πλέον ἐλάχιστες ἀφορμές γιά νά κυριεύση καί νά σατανοποιήση τήν ψυχούλα μας.²⁴¹

Τά λεπτότερα δαιμόνια, στόν ἀβάπτιστο ἄνθρωπο, σάν φαρμακερά φίδια -μᾶς λέει ὁ ἅγιος **Διάδοχος Φωτικῆς** - φωλιάζουν στό βάθος τῆς καρδιάς. Ὄταν ὅμως βαπτισθῇ ὁ ἄνθρωπος στό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐκτοπίζονται, ἀπό τή σωστική Χάρι τοῦ Χριστοῦ καί παραμονεύουν πλέον γύρω ἀπό τήν καρδιά.²⁴²

Παρενθετικά θά ἀναφερθοῦμε, ἐν συντομία, στή **θεωρία τῶν Μασσαλιανῶν**, πού ὑποστηρίζουν ὅτι στό ἴδιο μέρος, δηλαδή στή καρδιά τοῦ πιστοῦ μποροῦν νά συγκατοικοῦν ὁ Χριστός καί ὁ διάβολος πράγμα ἀπαράδεκτον, ἀνήκουστον καί ἀπορριπτέον ἀπό τήν Ὁρθόδοξη διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Οἱ δαίμονες κινοῦνται σάν σκοτεινά νέφη πέριξ τῆς καρδίας καί ὄχι ἐντός αὐτῆς, καί μετασχηματίζονται σέ διάφορες προκλητικές ἢ λογιστικές φανταστικές εἰκόνες, ὅπως εἶναι τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ὑπερηφάνειας, τῆς ἐπάρσεως, τοῦ αὐτοθαυμασμοῦ, τῆς αὐτολατρείας, τῆς ἀρχομανίας, τῆς κενοδοξίας, τῶν θαυμαστῶν ἐπιτευγμάτων καί μεγαλομανίας, τῆς κοσμικῆς δυνάμεως καί ἐξουσίας, τοῦ πλούτου, τῆς σωματικῆς ὠραιότητος...

Ἄπό τά ἄπειρα πάθη, δημιουργοῦνται πολυποίκιλες ψευτοθεωρίες καί φαντασιώσεις στή ψυχή, ἀπό τοὺς λεπτούς δαίμονες, μέ σκοπό νά ἀποσπάσουν τό νοῦ ἀπό τήν τριαδική Χάρι καί νά τόν ἐνώσουν μέ τά ψεύτικα καί φανταστικά εἴδωλα, πού δημιουργοῦν ἐντός της. Τά πονηρά πνεύματα προβάλλουν εἰκόνες δελεαστικές· συνήθως δέ τά ἴδια μετασχηματίζονται σέ εἴδωλα, ἐλκυστικά, ἀναλόγως ποῦ ρέπει ἡ ψυχή μας. Κι ὅταν ὁ νοῦς μας -θεληματικά καί αὐτάρεσκα- ἐνώνεται μέ αὐτά τά εἴδωλα, τότε μοιχεύει ἡ ψυχή, διότι οὐσιαστικά ἐνώνεται μέ τά εἴδωλα τοῦ δαίμονος, καί τότε ἔχουμε ψυχοσωματική συμμετοχή στήν ἁμαρτία.

Πολλές φορές, μᾶς λέγουν οἱ Πατέρες, μαλώνουν τά δαιμόνια μεταξύ τους, παρ' ὅλο πού συμμαχοῦν γιά τήν καταστροφή τῆς ψυχῆς. Τότε, τά λεπτότερα δαιμόνια, πού ἐρεθίζουν τήν ψυχή μέ τοὺς λογισμούς, συγκρούονται μέ τά παχύτερα, πού ἐρεθίζουν καί πειράζουν τό σῶμα καί τίς αἰσθήσεις. Γιατί μαλώνουν μεταξύ τους; Γιατί καί οἱ δύο κατηγορίες τῶν δαιμόνων θέλουν τήν καταστροφή τῆς ψυχῆς, ἡ κάθε μιά γιά λογαριασμό της, ὥστε νά καμαρώνουν

241. Προσωπικές σημειώσεις

242. Λαγγῆ Ματθαίου, Εὐργετινός, Ὑπόθεσις ΣΤ, τ.Δ...σελ.171

καί νά καυχῶνται στόν ἀρχισατανᾶ τους γιά τήν πτώσι ἢ μάλλον γιά τό πτώμα, πού τοῦ παρουσιάζουν. Πτώμα γίνεται ἡ ψυχή, σιχαμερό καί σκοτεινό, ὅταν μέ τήν ἁμαρτία ὁ διάβολος τῆς ἀφαιρέση τό φῶς. Αὐτό φαίνεται καί στό πρόσωπο, εἰδικά ὅταν ὁ χριστιανός πάη νά κοινωνήσῃ μέ ἀκάθαρτη ψυχή, ἀπροετοίμαστη καί ἀναξία.

Ἐπίσης κατηγορίες δαιμόνων πού ἡ μιά εἶναι πονηρότερη τῆς ἄλλης. Τό βεβαιώνει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος: «Ὅταν δέ τό ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπό τοῦ ἀνθρώπου, (καί ἐξέρχεται ἐξ' αἰτίας τῆς μετανοίας) διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων (περνᾶ ἀπό τόπους ἐρημικούς καί ἄνυδρους) ζητοῦν ἀνάπαυσιν, (ζητῶντας νά ἀναπαυθῇ) καί οὐχ εὐρίσκει (ἀλλά ἀνάπαυσι δέν βρίσκει· ἀνάπαυσι βρίσκει, ὅταν κυριεύῃ μέ τά πάθη τόν ἄνθρωπο). Τότε λέγει (τό δαιμόνιον)· εἰς τόν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον (νά ἐπιστρέψω στό σπίτι μου, ἀπό ὅπου βγήκα)· καί ἐλθόν εὐρίσκει σχολάζοντα καί σεσαρωμένον καί κεκοσμημένον. Βρίσκει δηλαδή τόν ἄνθρωπο ἀμέριμνο, μή ἐργαζόμενο τίς συμβουλές, πού τοῦ ἔδωσε ἡ Ἐκκλησία, ἀλλά διατεθειμένον νά δεχθῇ καί πάλι τόν παλαιό ἐπισκέπτη καί γνώριμο, δηλαδή τό πάθος του. Τό δωμάτιο τῆς ψυχῆς εἶχε προηγουμένως καθαρισθῇ καί στολισθῇ μέ τή μετάνοια, ἀλλά ὁ ἄνθρωπος τό ἄφησε ἔτσι, δέν τό φρόντισε περισσότερο, λόγω ἀμέλειας καί ἀκηδίας. Τότε (αὐτό τό δαιμόνιο, ὅταν βλέπῃ ὅτι τό σπίτι εἶναι ἔρημο καί ἀφύλαχτο) πορεύεται καί παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἐπτά ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, (δηλαδή πηγαίνει καί βρίσκει ἄλλα ἐπτά, πιό πονηρά ἀπ' αὐτό) καί εἰσελθόντα (ὅλα μαζί) κατοικεῖ ἐκεῖ». ²⁴³ Αὕτη λοιπόν εἶναι ἡ ἀπόδειξις γιά τήν ὑπαρξί πονηροτέρων πνευμάτων.

Ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος μᾶς περιγράφει τό θαῦμα πού ἐγένε, ὅταν ἕνας πατέρας ἔφερε στό Χριστό τό παιδί του πού εἶχε πνεῦμα «ἄλαλον καί κωφόν». ²⁴⁴ Ὁ ἅγιος **Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς** λέγει ὅτι τό πνεῦμα αὐτό, τό κωφόν καί τό ἄλαλον, εἶναι τό δαιμόνιον τῆς ἀκολασίας. ²⁴⁵ Ὡς κωφόν δέν θέλει ν' ἀκούσῃ τόν θεῖο λόγο καί ὡς ἄλαλον δέν θέλει νά προσευχηθῇ στό ὄνομα τοῦ Θεοῦ οὔτε καί νά ψάλλῃ ὕμνους καί ᾠδές πνευματικές. Κι ἐμεῖς, ὅμως, πολλές φορές, οὔτε ν' ἀκούσουμε θέλουμε τό λόγο τοῦ Θεοῦ οὔτε καί νά μιλοῦμε γι' αὐτόν!

Ὅπως ὑπάρχει τό ἀκάθαρτον πνεῦμα καί τό δαιμόνιον τῆς ἀκολασίας, ὑπάρχουν καί τ' ἀντίστοιχα δαιμόνια γιά ὅλα τά πάθη:

243. Μτ. 12,43-44

244. Μκ. 8,25

245. Ἁγίου Γρ. τοῦ Παλαμᾶ, Πρός τήν σεμνοτάτην μοναχή Ξένη, Φιλοκαλία...τ.Δ,...σελ.261

- Τό φοβερώτερο καί τό λεπτότερο ἀκάθαρτο πνεῦμα εἶναι τῆς **ὑπερηφανείας** καί τῆς **οἰήσεως**.

Τί εἶναι οἰήσις;

Οἰήσις εἶναι νά πιστεύης ὅτι εἶσαι "κάτι", καί παρά τήν ἐργασία τήν πνευματική, πού γίνεται μέσα σου καί πού εἰλικρινά προσπαθεῖς μέ ὅλα τά μέσα πού διαθέτει ἡ Ἐκκλησία νά ἀγωνισθῆς, καί ἐνῶ λέγεις - μόνο ΛΕΣ, ὅμως! - ὅτι εἶσαι ἀμαρτωλός, ἐν τούτοις μέσα σου βλέπεις καί πιστεύεις ὅτι διαφέρεις ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Λές: "Δέν εἶμαι κλέφτης, δέν εἶμαι φονιάς, δέν εἶμαι ναρκομανής, ὅπως εἶναι τόσοι καί τόσοι". «Οὐκ εἰμί ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί», ²⁴⁶ φονεῖς, ψεῦτες, ἀσεβεῖς... Ἄν πιστέψουμε ὅτι διαφέρουμε ἀπό τούς ἄλλους, αὐτή ἡ πίστις μας εἶναι ἡ οἰήσις. Εἶναι τό λεπτότερο πνεῦμα ὑπερηφανείας. Λίγο-πολύ μᾶς διακρίνει ὅλους καί ἔρχεται ἀπό μιά φυσική σύγκρισι, πού γίνεται ἀνάμεσα σέ μᾶς, πού ἀγωνιζόμεθα, καί στούς ἄλλους, εἴτε μέ τούς ἀμελεῖς εἴτε μέ τούς ἀγωνιζομένους ἐν Χριστῷ.

Οἰήσις εἶναι ἀκόμη, τό χειρότερο καί τό φοβερότερο ἀπ' ὅλα τά πάθη τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως καί ἡ πονηριά πού τήν ἀκολουθεῖ. Εἶναι τόσο σκοτεινή, ὅσο πιστεύει ὁ δυστυχῆς χριστιανός ὅτι τά γνωρίζει ὅλα (ὁ ξερόλας) καί τόσο ἀνόητη ὅσο ἀγνοεῖ τήν ἀγνοιά της.

Ἡ διόρθωσις τοῦ πάθους αὐτοῦ ἐπιτυγχάνεται ὡς ἐξῆς: Μόλις δοῦμε κάποιον ἀμαρτωλό, πού ἔχει μία κακία, πού τυχόν δέν τήν ἔχουμε ἐμεῖς -τουλάχιστον φανερά, γιατί κρυφά μπορεῖ νά τήν ἔχουμε- νά συγκρίνουμε τόν ἑαυτό μας μέ τόν ἅγιο Ἄντώνιο, μέ τόν Μέγα Βασίλειο, τόν ἅγιο Ἀθανάσιο, τόν ἅγιο Νικόλαο, τήν ἁγία Συγκλητική... πού μᾶς ξεπερνοῦν στίς ἀρετές.

Τό πνεῦμα τῆς ὑπερηφανείας καλεῖ, γιά μεγαλύτερη καταστροφή τῆς ψυχῆς μας, καί ἄλλα λεπτότερα σκοτεινά ἀκάθαρτα πνεύματα πού συνεργάζονται μαζί της: ὅπως ἡ περιέργεια, ἡ ἀσπλαγχνία, ἡ σκληρότητα, ἡ ἀλαζονεία, ἡ ἰδιορρυθμία, ἡ ἀνυπακοή, ἡ ἀνυπομονησία, ἡ αὐθάδεια, ἡ ἀσέβεια, ἡ ὀλιγοπιστία, ἡ ἀμφιβολία, ἡ ὑποκρισία, ἡ ἀχαριστία, ἡ ἀναίδεια, ἡ φιλαρχία, ἡ βλασφημία...

Κάποτε ἕνας ἀσκητής, ὕστερα ἀπό πενήντα χρόνια ἀσκήσεως στήν ἔρημο τῆς Παλαιστίνης, εἶπε:

-- Ἄς πάω κι ἐγώ νά ξεκουρασῶ στόν παράδεισο. Παίρνει λοιπόν τό ραβδάκι του καί πάει στόν παράδεισο. Φθάνει ἀπ' ἔξω καί χτυπάει τήν πόρτα τοῦ παραδείσου.

-- Ποιός είναι; ρωτάει από μέσα μιά γλυκειά φωνή.

-- Έγώ, Χριστέ μου, ο πατήρ Φιλάρετος, απαντά ο άσκητής. Καμμιά απάντησις. Ή πόρτα παρέμεινε κλειστή. Περίμενε, περίμενε, περίμενε... Βλέποντας ότι δέν ανοίγει, πήρε τό ραβδάκι του καί ξαναγύρισε στήν έρημο. Κάθησε άλλα δέκα χρόνια λυπημένος, σκεπτικός. Καινούργια άσκησι, νέοι άγώνες, πολλή προσπάθεια καί κόπος γιά αύτογνωσία.

Πέρασαν τά δέκα χρόνια καί ξαναπήγε στόν παράδεισο. Ξαναχτύπησε τήν πόρτα.

-- Ποιός είναι; πάλι ή ίδια γλυκειά φωνή άκούσθηκε νά ρωτά.

Ή απάντησις τοῦ άσκητοῦ:

-- Ή εικόνα Σου, Χριστέ μου! Καί ή πόρτα άνοιξε καί ή άγκαλιά τοῦ Χριστοῦ τόν δέχθηκε!²⁴⁷

Μέ τό "έγώ, Χριστέ μου" κανένας δέν μπαίνει στόν παράδεισο, στόν τόπο τοῦ Θεοῦ. Δέν θά μᾶς σώση ο Θεός γιά τά καλά μας έργα οὔτε γιά τίς έντολές πού τηρήσαμε οὔτε γιά τίς άρετές πού καλλιεργήσαμε οὔτε γιά τό πόσες πολλές φορές συμμετείχαμε στά πανάγια Μυστήρια, άλλα γιά τήν ταπείνωσι, πού είχαμε στήν καρδιά καί πού δείξαμε έμπρακτα στή ζωή μας. Ο Θεός μᾶς σώζει, βεβαιώνει ή πεῖρα τῶν όσίων Πατέρων τῆς Έκκλησίας μας, μόνο γιά τήν ταπείνωσί μας.

- Δεύτερο λεπτό φοβερό άκάθαρτο πνεῦμα είναι τό τῆς **κενοδοξίας**.

Αυτό συνεργάζεται μέ τά δαιμόνια τῆς καυχίσεως, τῆς παρακοῆς, τῆς άνθρωπαρέσκειας, τῆς προβολῆς, τῆς δυσπιστίας, τῆς φιλονικίας, τοῦ φθόνου, τῆς άσυμφωνίας κ.ά. Αυτό τό δαιμόνιο τῆς κενοδοξίας, γιά νά τραφή, βάζει άλλους ανθρώπους γύρω μας νά μᾶς κολακεύουν, νά μᾶς επαινοῦν άκαίρως, νά μᾶς δοξάζουν, νά μᾶς τιμοῦν ύπερβαλλόντως καί νά μᾶς προσφέρουν δῆθεν εὐλάβεια καί δῆθεν σεβασμό, γιατί πολλά ξέρουμε καί τάχα κάτι είμαστε.

Όπως είναι πολύ δύσκολο νά απομακρύνουμε τούς σκύλους από τά κρεοπωλεῖα, ἔτσι άσυγκρίτως πιό δύσκολο καί πιό επίπονο είναι νά μεταβάλη κάποιος τήν κενοδοξία σέ ταπείνωσι καί πένθος. Καί είναι άξιον άπορίας, πῶς μπορούμε νά περιφρονοῦμε τούς καθημερινούς επαινούς τῶν συνανθρώπων μας, χωρίς προηγουμένως νά ἔχουμε γευθῆ τά έπουράνια άγαθά.

247. Προσωπικές σημειώσεις

- Τρίτο ἀκάθαρτο καί λεπτό δαιμόνιο εἶναι τό τῆς **πλεονεξίας**.

Αὐτό συνεργάζεται μέ ἄλλα πονηρά πνεύματα: τῆς φιλαργυρίας, τῆς κλοπῆς, τῆς ἀπάτης, τοῦ ψεύδους, τῆς ἐπιτορκίας, τῆς προδοσίας, τῆς ὑστεροβουλίας, τῆς τοκογλυφίας, τῆς σκληροκαρδίας.

- Τέταρτο ἀκάθαρτο πνεῦμα εἶναι τῆς **ἀσέλγειας**.

Αὐτό δουλεύει πολύ ἐπικίνδυνα μέ τά δαιμονικά εἶδωλα τῶν σαρκικῶν ἀπολαύσεων καί μέ τά πάσης φύσεως εἶδωλα φιλήδονης ἐρωτικῆς σαρκικῆς διαστροφῆς, ὅπως αὐτές περιγράφονται στήν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.²⁴⁸

- Πέμπτο εἶναι τό ἀκάθαρτο πνεῦμα τῆς **ὀργῆς**.

Αὐτό εἶναι γνωστό ὅτι συμμαχεῖ μέ τόν θυμό, τήν ἀντιλογία, τό πεῖσμα, τή φιλονικία, τήν θρασύτητα, τίς βλασφημίες, τίς κατάρες, τοὺς γογγυσμούς, τήν βία, ἀκόμη καί τόν φόνο.

- Ἐκτο λεπτό καί ἀκάθαρτο πνεῦμα, πού καταταλαιπωρεῖ τόν ὅλο ἄνθρωπο ψυχοσωματικά, εἶναι ἡ **ἀκηδία**.

Αὐτό ἔχει γιά συνεργάτες τήν ἀνία, τήν πληξι, τήν ραθυμία (δηλαδή τήν τεμπελιά, καί τή σωματική καί τή ψυχική), τή λήθη καί τήν ἄγνοια, τήν μελαγχολία, τήν ἀπελπισία, τήν ἀπόγνωσι, τήν ἀπαισιοδοξία καί τήν κοσμική λύπη. Τήν ὀνομάζουμε κοσμική λύπη, γιά νά τήν ξεχωρίσουμε ἀπό τήν κατά Θεόν λύπη, πού εἶναι τό κατά Θεόν πένθος, τό μακάριο καί χαροποιό. Λέγει στοὺς μακαρισμούς ὁ Κύριος: «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, (γιά τίς ἁμαρτίες τους καί γιά τίς ἁμαρτίες τῶν ἄλλων) ὅτι αὐτοί παρακληθήσονται».²⁴⁹ Διότι αὐτοί θά παρηγορηθοῦν ἀπό τήν ἀγάπη, τό ἔλεος καί τή Χάρι τοῦ ἁγίου Θεοῦ.

Μιά ψυχή, μοῦ περιέγραφε πόσο ταλαιπωρήθηκε ἀπό τόν δαίμονα τῆς ἀκηδίας. Κάποια φορά ἔλεγε:

«Εἶναι ἡ ὥρα ὀχτώ τό πρωί. Πρέπει νά σηκωθῶ νά διαβάσω τήν Παράκλησι. Πρέπει νά σηκωθῶ τώρα... Τώρα νά σηκωθῶ!... Γιατί ὅμως δέν σηκώνομαι; Εἶμαι ξύπνια, τά μάτια μου εἶναι ἀνοιχτά, εἶμαι τελείως καλά, δέν ἔχω ἀπολύτως τίποτα... Γιατί δέν μπορῶ νά σηκωθῶ; Μά ἀφοῦ πρέπει νά σηκωθῶ, γιά νά διαβάσω τήν Παράκλησι, νά κάνω προσευχή στήν Παναγία, διότι τό ὑποσχέθηκα. Γιατί δέν σηκώνομαι; Θεέ μου, βοήθησέ με! Ἔλα νά μέ

248. Ῥωμ. 1,22-23

249. Μτ. 5,4

βοηθήσης, Θεέ μου, νά σηκωθῶ, νά κάνω Παράκλησι...» Καί σ' αὐτή τήν κατάστασι νά περνᾶνε δύο ὥρες! Φθάνει ἡ ὥρα 10 καί δέν ἔχει ἀκόμη σηκωθῆ! Αὐτό εἶναι τό φοβερό πνεῦμα τῆς ραθυμίας.

Κάποτε, ἐνῶ ἦταν ἔτσι ξαπλωμένη στόν καναπέ, πρὶν ἀπό χρόνια, ἐνίωσε νά ἔρχεται ἕνας φοβερός κατάμαυρος ἴσκιος, μέ ὑλικό βάρος ὅμως, ὑπό μορφήν ἀκαθορίστου ἀνθρωπίνου σώματος, ὁ ὁποῖος ἔπεσε ἐπάνω της καί τήν πλάκωσε μέ ὅλο τό βάρος του. Καί ἄκουσε (μέσα της) μιά φοβερή φωνή, τοῦ διαβόλου τῆ φωνή, πού τῆς εἶπε:

-- Ἐγώ εἶμαι ὁ κύριος Ἀράθυμος. Ἐγώ σέ ἐξουσιάζω!

Καί βέβαια, ἐπειδὴ εἶναι φιλόλογος, εἶπε μονολογῶντας ὅτι δέν μπορεῖ νά λέγεται "ἀ-ράθυμος". "Ράθυμος" ξέρω, ἀλλά "ἀ-ράθυμος"; Καί ὕστερα θυμήθηκε ὅτι τό "α" δέν εἶναι μόνο στερητικό, εἶναι καί προσθετικό. Ὅπως λέμε "πᾶν" καί "ἅπαν".

Ὁ διάβολος ξέρει καλή ἀρχαία Ἑλληνική Γραμματική! Γι' αὐτό εἶπε "Ἀράθυμος". Πρόσθεσε τό "α", γιά νά μᾶς ἀποδείξει ὅτι εἶναι ἀσυγκρίτως φοβερῶτερο τό ἀράθυμος ἀπ' τό ράθυμος.

Αὐτός λοιπόν ὁ φοβερός δαίμονας εἶναι πού μᾶς καθηλώνει στήν πνευματική καί σωματική ἀπραξία, ραθυμία καί τεμπελιά. Εἶναι αὐτός πού προκαλεῖ τό καταστρεπτικό πνεῦμα τῆς ἀμέλειας, τῆς ἀκηδίας, ἀκόμη καί τῆς ἀναβολῆς.²⁵⁰

Ἡ ἀκηδία μπορεῖ νά μᾶς ὀδηγήσει καί σέ γογγυσμό κατά τοῦ Θεοῦ, ὅτι δῆθεν δέν εἶναι τόσο σπλαγχνικός καί φιλόανθρωπος, βλέποντάς μας νά ὑποφέρουμε τόσο ἄδικα στή ζωή. Ἐχει τό χαρακτηριστικό τῆς ἀτονίας καί τῆς φαινομενικῆς σωματικῆς ἀδυναμίας στήν προσευχή, στή νηστεία, στήν ἐγκράτεια καί σέ ὅλους γενικά τούς πνευματικούς ἀγῶνες.

Ἡ ἀκηδία πολεμᾶται μέ τήν ψυχοσωματική βία. Τό **πρῶτο στάδιο** ἀντιμετώπισης τῆς ἀκηδίας, εἶναι ἡ λίγη προσευχή ἔστω καί περπατῶντας μέσα στό δωμάτιο. **Ἄλλος τρόπος** εἶναι νά πλυθοῦμε ἀμέσως μέ ἀγιασμό στό πρόσωπο. **Τρίτος τρόπος** εἶναι νά σταθοῦμε ὀρθιοί μπροστά στά εἰκονίσματα, καί νά διαβάσουμε ἕναν στίχο ἀπό τήν Καινή Διαθήκη πού ὅπωςδήποτε θά γίνουν δύο, τρεῖς, πέντε, δέκα... **Τέταρτος τρόπος**, καί πολύ ἀποτελεσματικός, πού τόν συνιστοῦσε ὁ Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής εἶναι νά χαστουκίσουμε τό πρόσωπο μας ἰσχυρά, ἢ νά χτυπήσουμε ἔντονα μέ

250. Προσωπικές σημειώσεις

τό χέρι μας τό μέσα μέρος τοῦ μηροῦ. Καί **πέμπτον** νά βιάσουμε τόν ἑαυτό μας νά κάνουμε πέντε στρωτές μετάνοιες. Τό ἀποτέλεσμα θά φανῆ ἀμέσως.

Ὁ ἅγιος **Κασσιανός** στή "Φιλοκαλία" διακρίνει δύο εἶδη ἀκηδίας. Τό **πρῶτο εἶδος** ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν ὑπνηλία, σέ μιὰ κατάστασι ἀποχαύνωσης, καί τό **δεύτερο** στή φυγή.²⁵¹ Ἡ θά σέ ξαπλώση, στό κρεβάτι καί στόν καναπέ ἢ θά σοῦ πῆ «φύγε, βγές ἔξω, πήγαινε ἀπό δῶ, πήγαινε ἀπό κεῖ, γύρισε ἀπό δῶ, γύρισε ἀπό 'κεῖ», ἔτσι, χωρίς σκοπό, ἀρκεῖ νά γυρίζης, νά βγαίνης ἔξω, νά χάνης τήν ὥρα σου.

Ὅπως μοῦ ἔλεγε κάποιος: «Ἐγώ, ἂν δέν πάω στήν Ὁμόνοια μιά, δύο, τρεῖς ὥρες, νά ἀνεβοκατεβαίνω τίς σκάλες, νά κινηθῶ, νά μέ σπρώχνουν οἱ ἄνθρωποι, νά τούς σπρώχνω, νά σκοντάφτω, νά σηκώνωμαι, δέν καταλαβαίνω τί εἶναι ζωή!» Καί γύριζε στό σπίτι καί κοιμόταν πάλι.

Λοιπόν, φοβερό πάθος, ἔ;²⁵²

- Ἐβδομο ἀκάθαρτο πνεῦμα εἶναι τό τῆς **λαιμαργίας** ἢ τῆς **γαστριμαργίας**.

Αὐτό μᾶς βάζη νά "τσιμπᾶμε" ἀπό λίγο ὅλη τήν ἡμέρα, ἰδίως ὅταν εἴμαστε στήν κουζίνα· εἶναι τό κακό πνεῦμα τῆς **πυκνότητος**. Μᾶς κάνει νά ἐνδιαφερώμεθα γιά τήν πολύ καλή **ποιότητα** τῆς τροφῆς, καί τήν γευστική, ἀπόλαυσι της. Μᾶς ὠθεῖ στήν αὔξηση τῆς ποσότητος τῆς τροφῆς. Μᾶς δημιουργῆ "χοιρώδη" ἐπιθυμία, μέ τρόπο ἀρπακτικό (βουλημία) νά τρῶμε, λές καί θά πάρουν τό φαγητό ἀπό μπροστά μας. Καί τέλος μᾶς ὀδηγεῖ σέ ἀδιάκριτη φροντίδα γιά τό φαγητό.

Συνεργάζεται ἄριστα μέ τίς ἀδελφές της, πού εἶναι ἡ κοιλιόδουλεία, ἡ μέθη, ἡ χαύνωσις, ἡ πύρωσις τῆς σαρκός, ἡ κατάλυσις τῶν νηστειῶν, οἱ ἄτακτες ἐπιθυμίες, ἡ ἀποκοίμησις τοῦ λογικοῦ. Αὐτό μπορεῖ νά τό διαπιστώσῃ κάποιος παρακολουθώντας - ὕστερα ἀπό πολυφαγία- τί σκοτισμός ἐπικρατεῖ στό μυαλό, ὑπνηλία, ἀκάθαρτες ἐπιθυμίες καί ἄλλα πολλά. Στήν πρός Φιλιππησίους ἐπιστολή του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς λέγει ὅτι οἱ ἐχθροί τοῦ Σταυροῦ ἔχουν γιά Θεό τήν κοιλιά τους, «ὧν τό τέλος ἀπώλεια».²⁵³

251. Ἁγίου Κασσιανοῦ τοῦ Ρωμαίου, Περί ἀκηδίας, Φιλοκαλία..., τ.Α.,...σελ. 106-107

252. Προσωπικές σημειώσεις

253. Φιλ.3,19

- "Ογδοο ἀκάθαρτο πνεῦμα λεπτό, λεπτότατον, εἶναι τοῦ **φθόνου**.

Καλεῖ σέ συνεργασία ἓνα πλῆθος ἀπό ἄλλα βρωμερά καί θανάσιμα πνεύματα, τά ὅποια εἶναι: τό μῖσος, ἡ χαιρεκακία, ἡ ζήλεια, ἡ μοχθηρία, ἡ στενοχώρια, ἡ καταλαλιά, ἡ κατάκρισις, ἡ συκοφαντία, ἡ διαβολή, ἡ μνησικακία, ἡ ἐχθρότητα, ἡ ἀπάτη, ὁ δόλος, ἡ προδοσία, ἡ ἀχαριστία, ἡ ἀσπλαγχνία, ἡ φιλονικία, ἡ φονική διάθεσις...Γι' αὐτό καί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι σαφής: «Φθόνῳ (δέ) διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τόν κόσμον, πειράζουσι δέ αὐτόν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες».²⁵⁴

Ἐνα ἀπό αὐτά τά πνεύματα τοῦ φθόνου μεταφέρει λόγια ἀπ' τόν ἓναν στόν ἄλλον, διαστρέφοντας καί παραποιῶντας τήν ἀλήθεια, γιά νά χωρίζη τούς πνευματικούς ἀνθρώπους μεταξύ τους, ὥστε νά μή μπορῇ ὁ ἓνας νά στηριχθῇ στόν ἄλλον, γιά νά χαλάσῃ καί νά διαλύσῃ τίς πνευματικές φιλίες, πού μέ τόσο κόπο δημιουργοῦνται.

Ὁ φθονερός μειώνει καί περιφρονεῖ τά πνευματικά κατορθώματα παντός ἀγωνιζομένου χριστιανοῦ. Ἐπίσης διαβάλλει καί κατακρίνε μέ πολλή εὐχαρίστησι τίς ὅποιες ἀρετές ἔχει καί ἀπό τίς ὅποιες κοσμεῖται ἓνας διακεκριμένος Πνευματικός, ἱερεὺς, ἐπίσκοπος ἢ μοναχός.

Οἱ Πατέρες ἀναφέρουν ὅτι ὁ φθόνος «ἄπτεται καί τῶν τελείων» καί δέν εἶναι φαινόμενο, πολύ βλαπτικό, μόνο μεταξύ τῶν γυναικῶν (**γυναίκα πού δέν ζηλεύει εἶναι ἁγία!!!**), ἀλλά γίνεται πολύ ἐπικίνδυνο ὅταν αὐτό διαπιστώνεται στό χῶρο τῶν πνευματικῶν ἀγώνων τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐτσι ἐπίσκοποι φθονοῦν καί εἰρωνεύονται τίς ποικίλες δραστηριότητες ἄλλων ἐπισκόπων, ἱερομόναχοι ἐν τῷ κόσμῳ καταδικάζουν μέ εὐκολία τίς πνευματικές ἱκανότητες ἐγγάμων ἱερέων καί ἀντιστρόφως. Μοναχοί καί μοναχές ἐπικρίνουν ἀσύστολα τούς ἀσκητικούς τρόπους ζωῆς ἄλλων μοναχῶν. Συνοδεῖτες πάλι διαφόρων ἱερῶν Μονῶν ὑποκινούμενες ἀπό φθόνο καί ἀκρότητες εἰρωνεύονται καί διαβάλουν ἄλλες ἱερές Μονές πού ἔχουν φανερό τήν πνευματική προκοπή καί πρόοδο...

Δυστυχῶς ὁμως ὑπάρχουν καί ἄλλα χαμηλότερα ἐλατήρια τοῦ φθόνου, στά ὅποια καταφεύγουν οἱ ψευτοαγωνιζόμενοι...γιά νά δηλητηριάζουν ψυχές καί ὄχι γιά νά τίς οἰκοδομοῦν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ("ὁ νοῶν νοεῖτω").

- Ὑπάρχουν κατηγορίες δαιμόνων ἢ ἀκαθάρτων πνευμάτων, πού ἐρεθίζουν τό **λογιστικό** μέρος τῆς ψυχῆς. Τά ἀκάθαρτα αὐτά

πνεύματα εἶναι κυρίως τῆς ἀπιστίας, τῆς ἀσεβείας πρὸς τὰ πανάχραντα Μυστήρια καὶ τοὺς ἱερεῖς, τῆς δυσπιστίας πρὸς τὰ θαύματα, τῆς ἀχαριστίας καὶ τοῦ γογγυσμοῦ πρὸς τὸν Θεό, τῆς ἀδιακρισίας, τῆς ἀγνωσίας, τῆς ἀταξίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς βλασφημίας πού ἐκδηλώνεται, εἴτε ὅταν εἴμεθα στό Ναό, κατά τήν διάρκειά τῆς Θείας Λατρείας, εἴτε τήν ὥρα πού κάνουμε προσευχή εἴτε ὅταν μελετᾶμε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, τήν Ἁγία Γραφή ἢ ἄλλα ἱερά βιβλία, εἴτε τήν στιγμή πού πᾶμε νά κοινωνήσουμε. Τά βλάσφημα αὐτά πνεύματα εἶναι παιδιὰ τῆς ὑπερηφάνειας.

- Ἄλλα δαιμόνια, πού ὑπάρχουν, ἐρεθίζουν τό **ἐπιθυμητικόν** τῆς ψυχῆς, γιά φιλοδοξία, γιά φιληδονία καὶ γιά κάθε σαρκικό πάθος, καὶ ἄλλα πού ἐρεθίζουν γιά φιλαργυρία. Οἱ λογισμοί τοῦ ἐπιθυμητικοῦ (λαγνείας, σαρκολατρείας, σαρκικῆς διαστροφῆς καὶ φιληδονίας) ὅλοι μαζί καλοῦνται **αἰσχροί**.

- Τέλος ὑπάρχει κατηγορία σκοτεινῶν πνευμάτων πού ἐρεθίζουν τό **θυμικόν** μέρος τῆς ψυχῆς καὶ γεννοῦν τοὺς λογισμούς, πού ὀνομάζουμε **πονηρούς**, ὅπως εἶναι τῆς ὀργῆς, τοῦ μίσους, τῆς ἐκδικήσεως, τοῦ φθόνου, τῆς ταραχῆς...

Μετά ἀπό ὅλα αὐτά προκύπτει, ὅτι, ὅπως οἱ ἀρετές εἶναι τριαδικές δωρεές καὶ καρπός τοῦ Παναγίου Πνεύματος: « ὁ δέ καρπός τοῦ Πνεύματός ἐστίν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια»,²⁵⁵ ταπείνωση, ὑπομονή..., ἔτσι καὶ ὅλα τὰ πάθη, μαζί μέ τήν πληθώρα τῶν ἀδυναμιῶν, εἶναι σάπιοι καρποί τῶν πονηρῶν πνευμάτων.

Ὁ ἅγιος **Νικήτας ὁ Στηθάτος** μᾶς λέγει ὅτι καρπός τοῦ διαβόλου εἶναι τὰ πάθη, ὅπως: μῖσος, ἀθυμία κοσμική, ἀκαταστασία ψυχῆς, ταραχή καρδίας, πονηρία, ἀσέλγεια σαρκική, περίεργον φρόνημα, ὀλιγωρία, ὀργή, ἀπιστία, φθόνος, πλεονεξία, φιλοδοξία, ἀνθρωπαρέσκεια, ἀδηφαγία, μέθη, λοιδορία, κατάκρισις, ἱεροκατηγορία, ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, πώρωσις καὶ ἀλαζονεία ψυχῆς...».²⁵⁶

Ἔτσι, λοιπόν, βλέπουμε μέσα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καὶ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας ὅτι ὁ σατανᾶς θέλει νά σκοτώσῃ καὶ νά κολάσῃ τήν ψυχή τοῦ πιστοῦ χριστιανοῦ, ἀπό τό φοβερό μῖσος καὶ τόν φθόνον πού ἔχει ἐναντίον του, ἐπίσης καὶ ὅτι ὑπάρχουν καὶ πολλαπλᾶ εἶδη δαιμόνων, διὰ τῶν ὁποίων μερικοί κατεργάζονται τήν ἀθεΐα, τήν ἀπιστία, τήν πλάνη καὶ τήν ποικιλία τῶν αἰρέσεων.

255. Γαλ. 5,22-23

256. Ὁσίου Νικήτα τοῦ Στηθάτου, Δεύτερη ἑκατοντάδα φυσικῶν κεφαλαίων, περί καθάρσεως τοῦ νοῦ, Φιλοκαλία...τ.Δ...σελ.87

♦ **Ὁ πόλεμος καί τά τεχνάσματα των δαιμόνων.**

Κάθε πάθος ἔχει τό ἀνάλογο ἀκάθαρτο πνεῦμα πού δουλεῖα του εἶναι (λόγω τῆς μεγάλης πεῖρας χιλιάδων ἐτῶν πού διαθέτει), νά προσπαθῆ νά ὀδηγήσῃ τήν ψυχή κάθε χριστιανοῦ στήν πτώσι καί στή καταστροφή. Σατανᾶς καί δαίμονες, ὅλοι μαζί, πολεμοῦν τόν πιστό Ὁρθόδοξο χριστιανό μέ φοβερή μανία, γιατί ὁ σκοπός τους εἶναι διά τῶν πτώσεων καί τῶν παθῶν νά σκοτίσουν τόν νοῦ, νά ἐξασθενίσουν τή θέλησι καί νά ἀμαυρώσουν τό «κατ' εἰκόνα», ὅπως ἔκαναν καί τότε, μέ τήν πτώσι τῶν πρωτοπλάστων. Γι' αὐτό καί «ἐπιτηδεύονται, λέγει ὁ ἅγιος Νεῖλος, πᾶσαν μηχανήν (δηλαδή ἀνεξάντλητα πονηρά τεχνάσματα) πρὸς ἡμετέραν ἀπώλειαν...».²⁵⁷

Ὅ,τι ἔγινε τότε μέ τόν Ἀδάμ καί τήν Εὐα, τό κάνουμε καί ἐμεῖς τώρα. Ἀκοῦμε τόν ὄφι, τόν διάβολο, καί ὄχι τήν φωνή τοῦ Θεοῦ, καί χάνουμε τήν κοινωνίαν μας μέ τό φῶς, μέ τή χαρά, μέ τήν εἰρήνη καί τή Χάρι Του. Κοινωνία μετά τοῦ Θεοῦ σημαίνει κάθαρσις τῆς καρδίας, φωτισμός τοῦ νοῦ, τελείωσις.

Γιά νά σπάσῃ τήν θεία ἐνότητα τῆς ψυχῆς μας μετά τοῦ Θεοῦ, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῶν Ἀγίων καί τῶν Ἀγγέλων, ὁ διάβολος διαφοροποιεῖ τόν πόλεμο, ὡς πολυμήχανος πού εἶναι, ἀνάλογα μέ τήν πνευματικὴ κατάστασι τοῦ καθενός. Ἐτσι οὔτε ὅλοι οἱ δαίμονες ἐνεργοῦν κατά τόν ἴδιο τρόπο καί ἐργάζονται τά ἴδια πάθη καί οὔτε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τούς ἴδιους πειρασμούς.

Ἐνας ἱερεὺς μοῦ ἐδιηγήθη τό ἐξῆς πάθημά του:

«Στά πρῶτα χρόνια τῆς ἱερατικῆς μου διακονίας εἶχα πολύ ζῆλο καί περνοῦσα μέ αὐστηρές νηστεῖες καί ἄλλες σκληρές δοκιμασίες, πού τίς διάβαζα στούς βίους τῶν Ἀγίων, στά Συναξάρια, στόν Εὐεργετινό καί στήν "Ἀμαρτωλῶν σωτηρία".

Ἐτσι, ἄρχισα νά πιστεύω ὅτι εἶχα φθάσει σέ μέτρα ὑψηλά! Ἀποτέλεσμα ἦταν νά κλεισθῶ στόν ἑαυτό μου καί νά εἶμαι πρὸς τούς ἐνορίτας μου ἀκατάδεχτος, σκυθρωπός καί σκληρόκαρδος.

Τήν Μεγάλη Σαρακοστή τοῦ 1953, ὅπου τό Πάσχα ἦτο πολύ νωρίς, (τήν 5^{ην} Ἀπριλίου), θέλησα νά τήν κάμω ὅπως οἱ μεγάλοι ἀσκητές, δηλαδή χωρίς νερό! Μόνο μέ τήν Θεία Κοινωνία Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο καί Κυριακή.

Τήν πρώτη ἐβδομάδα τά πῆγα καλά καί ἄρχισα νά φαντάζωμαι τόν ἑαυτό μου καί *σημειοφόρο!*... Ἀρχίζα δέ νά πιστεύω ὅτι στό τέλος τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς μαζί μέ τόν ἐορτασμό τῆς

257. Ἀγίου Νεῖλου τοῦ Ἀσκητοῦ, Περί προσευχῆς 153 κεφάλαια, Φιλοκαλία..., τ. Α, ...σελ.224

Ἀναστάσεως, ὁ Χριστός σάν ἀμοιβή θά μέ ἀξίωνε τοῦ μεγάλου χαρίσματος, ὥστε νά κάνω καί θαύματα!...Τέτοια νηστεία ποιός παπᾶς τήν ἔκανε; Κανένας! Μόνο ἐγώ!!!...

Στό μέσον τῆς Δ' Εβδομάδος τῶν Νηστειῶν, σηκώθηκα πρῶι πρῶι γιά νά μεταβῶ στό Ναό, καί νά κάμω κανονικά τίς ἀκολουθίες Μεσονυκτικοῦ, Ὁρθρου, Ὡρῶν, Ἐσπερινοῦ, χωρίς καμμιά παράλειψι. Τό κρῦο ἦτο δριμύ, ἡ συννεφιά βαρειά καί τό σκοτάδι βαθύ.

Φθάνοντας στόν Ναό, τόν βλέπω ἔντονα ἐρυθροφώτεινο καί στήν εἴσοδο νά μέ περιμένη ἕνα πλῆθος ἀπό πορφυροφορεμένους ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι περιστοιχίζονταν δεξιά καί ἀριστερά ἀπό πολλούς διακόνους μέ ἑξαπτέρυγα καί λάβαρα, καί ὅλοι στά χρυσοκόκκινα ἐνδεδυμένοι. Στό κέντρο εὐρίσκετο ἕνας δεσπότης μέ τήν παλαιά ἀρχιερατική ἐνδυμασία καί ἀσκεπής. Τάραχθηκα, μόλις ἀντίκρυσά τήν μεγαλόπρεπη αὐτή ὑποδοχή. Ρίγος μέ κατέλαβε καί φόβος.

-- Μή φοβᾶσαι, εἶπε ὁ ἀρχιερεὺς. Εἶμαι ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ὁ προστάτης σου!... "Ὁ κύριός μου" θέλει τήν ἀνάστασι καί τήν ἀνάληψί σου στούς οὐρανοὺς σήμερα. Ἀκολουθήσε μας!

Τρέμοντας ἀπό τό κρῦο, τήν νηστεία καί τόν φόβο μου τούς ἀκολουθοῦσα...Σέ κάποια στιγμή γυρίζουν ὅλοι καί μοῦ λένε:

-- Ἀπό δῶ θά πᾶς καί θ' ἀνέβης ψηλά...

Καί ὅλοι μαζί ἄρχισαν νά ἀνέρχωνται!...

-- Ἐλα, ἔλα..., φώναζαν καί μέ καλοῦσαν...

Καί ὦ, τῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας Σου, Κύριε! ὦ, τῆς ἀπείρου μακροθυμίας σου, Χριστέ μου! Ἐσωσες ἕναν λειτουργό Σου ἀπό τήν βλακώδη ὑπερηφάνειά του. Καί τότε ἀκριβῶς, συνέχισε ὁ πλανηθεὶς ἱερεὺς, ἔκανα τόν σταυρό μου καί εἶπα αὐθόρμητα:

-- Σ' εὐχαριστῶ, Χριστέ μου, γι' αὐτήν τήν τιμή, ἀλλά ἐγώ τώρα τρέμω ἀπό τόν φόβο μου...

Καί πάλι ἔκανα τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Δέν πρόλαβα νά τελειώσω, καί αὐτομάτως τά πάντα διαλύθηκαν καί ἔγιναν σάν ὀμιχλώδης καπνός, πού ἄφησε φοβερή βρώμα κι ἐγώ βρέθηκα ἕνα βῆμα πρὶν ἀπό τόν γκρεμό, πού ἦταν στήν ἄκρη ἐκείνης τῆς κωμοπόλεως, ὅπου ἤμουν ἐφημέριος.

Κατάλαβα τήν πλάνη μου, τήν γκάφα μου καί τό ἀποτέλεσμα τῆς ἀλαζονικῆς μου ὑπερηφανείας. Ἐγίνα ρεζίλι πρῶτα στόν ἑαυτό μου καί ὕστερα στούς ἐνορίτας μου, πού δέν μποροῦσα πλέον νά τούς βλέπω κατά πρόσωπον.

Τό πῶς ἔβγαλα τό ὑπόλοιπον τῆς Σαρακοστῆς καί τό πῶς ἔκανα ἀκόμα καί Ἀνάστασι, μόνον ὁ Θεός τό ξέρει!

Μετά τήν Διακαινήσιμη εβδομάδα, πῆγα καί τά εἶπα ὅλα στόν τότε μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, Παντελεήμονα Παπαγεωργίου. Ἐκεῖνος μέ ἄκουσε μέ προσοχή, μοῦ διάβασε συγχωρητική εὐχή, μοῦ ἔβαλε αὐστηρό κανόνα καί μέ ἔστειλε σ' ἓναν εὐλαβέστατον ἱερέα, πού ἦτο στόν ἅγιο Μηνᾶ, τόν πατέρα Εὐάγγελου Χαχόλο, γιά νά μοῦ διαβάζη ἔξορκισμούς. Ἐτσι σιγά-σιγά συνήλθα. Ἐμειναν ὅμως ἄρκετά δαιμονικά κουσούρια πάνω μου. "Δικαιώματα, πού παραχωρεῖς στόν διάβολο, δέν τά παίρνεις πίσω εὐκόλα".

Ἄπό τό πάθημά μου ἄς προσέχουν ὅλοι ἐκεῖνοι, λαϊκοί καί κληρικοί, πού νομίζουν ὅτι κάτι κάνουν, ἐπειδή νηστεύουν αὐστηρά, προσεύχονται, ἀγρυπνοῦν, ἐλεοῦν, κηρύττουν, κτίζουν Ναούς, αἶθουσες, γηροκομεῖα καί ἄλλα πολλά ἔργα. Χωρίς ἀληθινή ταπείνωση, συντριβή καί μετάνοια καθημερινή -συγχωρέστε με, πάτερ- τά πάντα εἶναι σαπουνόφουσκες καί δαιμονικά παρασκευάσματα.»²⁵⁸

Αὐτά κατά λέξιν. «Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω».

Ἐκμεταλλεύεται ὁ διάβολος κατά τόν πλέον σκοτεινό τρόπο τίς ὑπάρχουσες καταστάσεις. Προσαρμόζεται δέ τέλεια μέ τό περιβάλλον καί ἀνάλογα ρυθμίζει τή δρᾶσι του. Ἄλλον πόλεμο θά κάνει στή Βουλή, ἄλλον στό σχολεῖο, ἄλλον στό στρατό, ἄλλον στό σπίτι, ἄλλον στό ἐργοστάσιο, ἄλλον στό λεωφορεῖο, ἄλλον στό δρόμο, ἄλλο στήν ἀσθένεια καί ἄλλο στήν υἰγεία.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος λέγει κάτι πολύ-πολύ σπουδαῖο: «Ἐλθόντες οἱ δαίμονες, ὁποῖους ἂν εὕρωσιν ἡμᾶς, τοιοῦτοι καί αὐτοί γίνονται πρός ἡμᾶς»,²⁵⁹ δηλαδή ὅπως μᾶς βροῦν, ἔτσι καί θά γίνουν, ὡς "χαμαιλέοντες" πού εἶναι παίρνουν τό "χρῶμα" τοῦ περιβάλλοντος. Εἶσαι πλούσιος, φτωχός, στρατιωτικός, ἐργάτης, βιοπαλαιστής, βουλευτής, ὑπουργός, βιομήχανος, τεχνίτης, ἐπιστήμονας, ἀγράμματος; ὅ,τι κι ἂν εἶσαι, ἀνάλογη εἶναι καί ἡ στάσις καί τά τεχνάσματα τοῦ δαίμονος. Μέ τά ἀνάλογα ὄπλα καί μέσα πού ἔχει θά σέ πολεμήσει.

Ὅσο εἶμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, ὁ διάβολος δέν ἀνησυχεῖ, γι' αὐτό καί δέν δείχνει τό πραγματικό του πρόσωπο. Ἄν ὅμως θελήσουμε νά ξεφύγουμε λίγο ἀπό τά δίχτυα του, εὐθύς ἀμέσως δοκιμάζουμε τή μανία του, τήν κακία του, τόν φθόνο του καί τήν πονη-

258. Προσωπικές σημειώσεις

259. Μεγάλου Ἀθανασίου, Ἐπιστολή περί τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ΕΠΕ 9,110

ριά του. Θέλετε νά τό δοῦμε στήν πράξι; Ἄς ἀπευθυνθοῦμε κατά πρῶτον σέ ὅσους ἀπό σᾶς εἶστε νέοι στήν πνευματική ζωή, στήν προσπάθεια σωτηρίας τῆς ψυχῆς σας. Ἀρχίζουμε ἕναν ἀγῶνα γιά νά καλλιεργήσουμε λίγο τήν ἀρετή, νά αἰσθανθοῦμε τό φῶς τοῦ Θεοῦ νά φωτίζει λίγο τήν καρδιά μας, τά παιδιά μας, τό σπίτι μας. Μέχρι χθές ἤμασταν ἀδιάφοροι ὡς πρός τήν Ἐκκλησία καί σήμερα θέλουμε νά ἐκκλησιασθοῦμε. Μᾶς βλέπουν λοιπόν νά ἐτοιμαζώμεθα νά πᾶμε στήν Ἐκκλησία, νά ἐξομολογηθοῦμε, νά κοινωνήσουμε, νά νηστεύουμε, νά ἐγκρατευτοῦμε, νά διαβάσουμε Ἁγία Γραφή, νά κάνουμε λίγη προσευχή, καί (τό ξέρετε καλύτερα ἀπό μένα) τί θύελλα ξεσηκώνεται τότε μέσα στό σπίτι!

Ὅταν ὁ διάβολος διαπιστώσῃ ὅτι ὁ Θεός ἔστειλε τή Χάρι Του γιά νά ἐλεήσῃ μιᾶ ψυχή εἴτε μέ τόν λόγο Του, γραπτό ἢ προφορικό εἴτε μέ κάποιο πρόσωπο, τότε ξεσηκώνει πόλεμο συγγενῶν καί φίλων καί καμμιά φορά ἀγνώστων, γιά νά ρίξῃ τόν καημένο τόν ἀρχάριο στήν ἀπόγνωσι.

Ἰδιαίτερη λύσσα ἔχει ὁ διάβολος ἐναντίον ἐκείνων πού σηκώνονται τή νύκτα γιά νά κάνουν προσευχή καί μάλιστα νοερά μέ τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κι αὐτό γιατί αὐτή ἡ προσευχή, εἶναι τό δυνατότερο ὄπλο κατά τοῦ διαβόλου. «Ἰησοῦ ὀνόματι μᾶστιζε πολεμίους».²⁶⁰ Φωνάζεις τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ; τόν μαστιγώνεις! Ἐ, δέν θά καθήσῃ νά τίς τρώῃ! Ἐπόμενον εἶναι νά ξεσηκώσῃ πόλεμο ἐναντίον σου, καί μάλιστα ἀπό τούς οἰκείους σου.

Ὁ προσευχόμενος λοιπόν μέ καθαρό νοῦ χριστιανός ἐλκύει καί τήν τριαδική σωστική Χάρι τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ἀλλά καί τήν μανία τῶν δαιμόνων. Νικᾷ ὅμως πάντοτε ἡ Χάρις τοῦ ἁγίου Θεοῦ. Γι' αὐτό μήν σᾶς τρομάξῃ ὁ πόλεμος τοῦ δαίμονος. Αὐτός κάνει μέν τή δουλειά του, ἀλλά ἡ Χάρις τοῦ θείου Ὄνόματος τόν ἐκδιώκει.

Οἱ Νηπτικοί Πατέρες μᾶς διδάσκουν ὅτι τά πονηρά πνεύματα ὅταν δοῦνε τόν νοῦ διά τῆς νοερᾶς προσευχῆς νά προσπαθῇ νά μπῆ στήν καρδιά, τότε ξεσηκώνουν σφοδρούς καί ἀνελέητους πολέμους, ὅπως τούς εἶδαμε γιά δέκα ὀλόκληρα χρόνια καί στόν Γέροντα Ἰωσήφ τόν Ἠσυχαστή.

Ὁ ἅγιος **Νεῖλος** μᾶς λέγει ὅτι: ὁ σφοδρότερος πόλεμος μεταξύ ἡμῶν καί τῶν δαιμόνων γίνεται γιά τήν πνευματική προσευχή, καί εἰδικώτερα γιά τήν Νοερά τήν Καρδιακή, μάλιστα δέ ὅταν ὁ προσευχόμενος εἶναι ἀγωνιζόμενος χριστιανός ἐν τῷ κόσμῳ...».²⁶¹

260. Ἁγίου Ἰω. τοῦ Σιναΐτου, Λόγος ΚΖ, περί ἡσυχίας, Κλίμαξ, ...σελ. 348

261. Ἁγίου Νεΐλου τοῦ Ἀσκητοῦ, Περί προσευχῆς 153 κεφάλαια, Φιλοκαλία..., τ. Α, ...σελ.224

Ἐάν λοιπόν ὁ διάβολος καί τὰ δαιμόνια πολεμοῦν αὐτούς πού προσεύχονται ἢ αὐτούς πού ἐτοιμάζονται γιά μυστηριακή Θεία Κοινωνία, πολύ περισσότερο μάχονται ἐναντίον ἐκείνων, πού προχωροῦν στήν πνευματική ζωή.

Σέ κάποιες εἰδικές περιπτώσεις βλέπουμε τή λύσσα καί τήν μανία τοῦ σατανᾶ νά στρέφεται πρὸς τίς κεκαθαρμένες ψυχές πού ἀνέρχονται ἀπό θεωρία σέ θεωρία, ἀπό δόξα σέ δόξα, ἀπό μακαριότητα σέ μακαριότητα, ἀπό ἔλλαμψι σέ ἔλλαμψι μέχρι καί ἀποκάλυψι τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Αὐτό διακρίνεται εὐκολά ἀπό τόν φθόνον πού ἔχουν καί τήν περιφρόνησι πού δείχνουν σ' αὐτούς οἱ συνάνθρωποι καί τό περιβάλλον τους· σ' αὐτήν τήν ἐκδήλωσι τῆς κακίας, τήν μεγαλύτερη συμμετοχή τήν ἔχουν οἱ ὑποδαυλίζοντες κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί. (Πάντως τὰ σταφύλια πού δέν μποροῦν νά τὰ φθάσουν οἱ ἀλεποῦδες, τὰ κάνουν κρεμαστάρια!!!).

Τόν πλέον ἰσχυρό πόλεμο ἐδῶ στὸν κόσμον, τόν δέχεται ὁ ἀγωνιστής κληρικός, καί μάλιστα ἐκεῖνος, πού ἔχει αἴσθησι τῆς εὐθύνης του ὡς λειτουργοῦ καί οἰκονόμου τῆς θείας Χάριτος· καί τῆς θείας του ἀποστολῆς. Ἐκεῖνος πού ἐργάζεται στὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου μέ φόβο γιά τίς ψυχές, πού παρακαλεῖ, πού διακονεῖ, πού εὐαγγελίζεται τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Αὐτός ὁ κληρικός πρέπει νά στηρίζεται ἀπὸ τίς προσευχές ὄλων.

• Γιατί ὁμως ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς στὸν διάβολο νά μᾶς πειράζη καί νά μᾶς πολεμῇ, καί μάλιστα τόσο σκληρά;

Ὁ διάβολος εἶναι μιὰ ὀλοκληρωμένη ἐλεύθερη προσωπικότητα, αὐτὴ του τήν ἐλευθερία ὁ Θεὸς τήν σέβεται κι' ἔτσι τὸν ἀφήνει νά ἐργάζεται τό κακόν, ὄχι ὁμως ὅσο θέλει αὐτός, ἀλλὰ ὅσο μπορεῖ νά σηκώσῃ ἢ πλάτῃ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ χριστιανοῦ.

Τό παγκάκιστο ἔργο τῶν πονηρῶν πνευμάτων καί τοῦ σατανᾶ περιορίζεται καί ἀφοπλίζεται ἀπὸ τήν εἰλικρινῆ μετάνοια τοῦ χριστιανοῦ. Ἐάν στάξουμε κι' ἓνα δάκρυ μετανοίας κάθε βράδῃ, ὅλος ὁ πόλεμος τοῦ διαβόλου γίνεται ἀνεμος, φρύγανον, ἓνα τίποτε.

Ὁ ἅγιος **Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς** μᾶς λέγει ὅτι γιά πέντε αἰτίες παραχωρεῖ ὁ Θεὸς νά μᾶς πολεμοῦν οἱ δαίμονες.²⁶²

• **Πρώτη** αἰτία: Πολεμούμενοι ἐμεῖς ἀπὸ τὸν διάβολο καί ἀντιμαχόμενοι ἐναντίον του, ἀποκτοῦμε πεῖρα καί διάκρισι τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς κακίας ἀλλὰ καί τῆς ἀρετῆς.

262. Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Δεύτερη ἑκατοντάδα τῶν κεφαλαίων περὶ ἀγάπης, Φιλοκαλία..., τ. Β, ... σελ. 7

• **Δευτέρα** αιτία: Ἀποκτῶντας τήν ὁποιαδήποτε ἀρετή μέσα ἀπό ἀγῶνα πνευματικό καί ὕστερα ἀπό κόπους καί πόνους πολλούς, διατηροῦμε αὐτήν τήν ἀρετή σταθερή, ἀμετάβλητη καί ἀμετάπτωτη, χωρίς νά κινδυνεύη εὐκόλα νά χαθῆ, ὅπως συμβαίνει μέ ὅ,τι ἀποκτᾶται ἀνώδυνα καί ἄκοπα.

• **Τρίτη** αιτία: Γιά νά μάθουμε νά μὴν ὑπερηφανευώμεθα, ὅταν προκόπτουμε στήν ἀρετή, ἀλλά νά ταπεινοφρονοῦμε, ἔχοντας μέσα μας ἀπόλυτη τή βεβαιότητα ὅτι μόνον μέ τή δύναμι τοῦ Θεοῦ κατορθώσαμε αὐτή τή νίκη καί ἀποκτήσαμε αὐτήν τήν θεία τριαδική δωρεά τῆς ἀρετῆς.

• **Τετάρτη** αιτία: Γιά νά ἀποκτήσουμε τέλειο καί πνευματικό μῖσος γιά τήν ἀμαρτία, γιά τήν κακία, γιά τούς δαίμονες.

• **Πέμπτη** καί τελευταία αιτία: Γιά νά μὴν ξεχνᾶμε ποτέ τήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία μας οὔτε καί τήν παντοδυναμία τοῦ ἁγίου Θεοῦ, πού μᾶς βοήθησε καί μᾶς βοήθεῖ, ὅταν πλέον, μέ τή Χάρι Του, γίνωμε κι ἐμεῖς τέλειοι καί ἀπαθεῖς.

Ἐπί τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου τοῦ Πρεσβυτέρου, ἦταν στήν Σκήτη κάποιος ἱεροδιάκονος, τόν ὁποῖον ὁ ὄσιος ἤθελε νά χειροτονήσῃ πρεσβύτερο, λόγω τῆς μεγάλης του ἀρετῆς, ὥστε νά τόν διαδεχθῆ μετά τόν θάνατό του. Αὐτός ὅμως ἀπό εὐλάβεια δέν ἐδέχθη τήν χειροτονία καί ἔμεινε ἀπλός διάκονος.

Τοῦτον τόν ευλογημένον ἄνθρωπο, ἀπό ἐπιβουλή τοῦ ἐχθροῦ ἐφθόνησε κάποιος Γέροντας καί ἔκανε τό ἔξης: Τήν στιγμήν πού ἦσαν ὅλοι στήν Ἐκκλησία γιά τήν Θεία Λειτουργία, πῆγε ὁ φθονερός Γέροντας καί ἔβαλε ἕνα δικό του βιβλίον στό κελλί τοῦ διακόνου. Ὑστερα ἦλθε στόν ἀββᾶ Ἰσιδώρο καί τοῦ λέει:

--Κάποιος ἀδελφός μου ἔκλεψε τό βιβλίον μου.

Ὁ ἀββᾶς Ἰσιώρος ἀπόρησε καί εἶπε:

--Ποτέ μέχρι τώρα δέν ἐγίνε τέτοιο πρᾶγμα στήν Σκήτη!

Τότε ὁ φθονερός Γέροντας ἐπρότεινε:

--Ἀπόστειλε δύο πατέρες μαζί μου γιά νά ἐρευνήσουμε τά κελλιά.

Ἀφοῦ λοιπόν ἔψαξαν σ' ὅλα τά κελλιά, τελικά ἦλθαν καί στό κελλί τοῦ "ἀθώου" καί φυσικά βρῆκαν τό βιβλίον, τό ὁποῖο ἔφεραν στήν Ἐκκλησία, τό παρέδωσαν στόν ἀββᾶ Ἰσιδώρο καί ἐνώπιον τοῦ ἱεροδιακόνου διηγήθησαν πού εὐρέθη αὐτό.

Ὁ ἅγιος διάκονος τότε χωρίς νά ταραχθῆ ἢ νά διακαριολογήσῃ τόν ἑαυτόν του, ἔβαλε μιά στρωτή μετάνοια μπροστά σ' ὅλους τούς ἀδελφούς καί εἶπε:

-- Ἀμάρτησα, δῶστε μου ἐπιτίμιο!

Ὁ ἀββᾶς Ἰσιδωρος ὁ Πρεσβύτερος τοῦ ἔβαλε κανόνα νά μή κοινωνήσῃ γιά τρεῖς ἐβδομάδες.

Ὁ ἀθῶος ἀδελφός λοιπόν ἐρχόταν στήν Ἐκκλησία, στεκόταν ἀπ' ἔξω καί γονατιστός ἔλεγε σέ ὅλους:

-- Συγχωρήστε με, διότι ἀμάρτησα.

Ὅταν πέρασαν οἱ τρεῖς ἐβδομάδες, ἔγινε καί πάλι δεκτός στήν Θεία Κοινωνία ὁ ἱεροδιάκονος, ἀλλά ἀμέσως ἐδαιμονίσθη ὁ Γέροντας πού τόν εἶχε συκοφαντήσει καί φωνάζοντας ἐξωμολογεῖτο:

-- Ἐσυκοφάντησα τόν δοῦλο τοῦ Θεοῦ.

Τότε ὅλο τό ἐκκλησίασμα προσευχήθηκε γι' αὐτόν ἀλλά δέν ἐθεραπευόταν. Τελικά ὁ Μέγας Ἰσιδωρος λέει ἐνώπιον ὅλων στόν ἐνάρετο διάκονο:

-- Ἄς προσευχηθῆς γιά χάρι τοῦ συκοφάντου σου, διότι ἐσύ συκοφαντήθηκες καί δέν θεραπεύεται παρά μόνο μέ τίς προσευχές σου. Πράγματι, μόλις ὁ "ἀθῶος" προσευχήθηκε γιά τόν συκοφάντη του, ἀμέσως ἔγινε ὑγιής ὁ δύστυχος Γέροντας!²⁶³

Γιά τήν σκοπιμότητα τῶν πειρασμῶν μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σῦρος τά ἐξῆς: Κάθε πειρασμός πού μᾶς ἔρχεται, μᾶς ὠφελεῖ. Οἱ σωστοί ἀγωνιζόμενοι χριστιανοί πειράζονται, γιά νά αὐξήσουν τόν πνευματικό τους πλοῦτο, οἱ ἀμελεῖς πάλι γιά νά μάθουν πῶς νά προφυλάσσωνται ἀπό ἐκεῖνα πού τούς βλάπτουν. Ἐκεῖνοι πού βρίσκονται μακριά ἀπό τόν Θεό καί τήν Ἐκκλησία Του, πειράζονται ἀπό τόν πονηρό, γιά νά τόν πλησιάσουν, οἱ δέ φίλοι τοῦ Θεοῦ, οἱ εὐσεβεῖς καί οἱ δίκαιοι, γιά νά ἔχουν παρρησία μπροστά στόν θρόνο τῆς Τριαδικῆς Θεότητος...²⁶⁴

Ἦρθε ὁ πειρασμός; Ἐάν εἴμεθα θεοφιλεῖς, εὐσεβεῖς, δίκαιοι παρακαλοῦμε τόν Θεόν καί αἴρεται ὁ πειρασμός ἀπό τό παιδί, ἀπ' τόν ἀδελφό, ἀπ' τόν πατέρα, ἀπ' τόν συγγενῆ, ἀπ' τόν φίλο. Ἄν εἶσαι ἀγύμναστος καί ράθυμος στήν ἀρετή, δέν θά σοῦ δοθῆ ὁ πλοῦτος τοῦ οὐρανοῦ. Πρῶτα θά ἔλθῃ ὁ πειρασμός καί θά δοκιμασθῆς καί ὕστερα θά ἀκολουθήσουν οἱ τριαδικές δωρεές τοῦ Θεοῦ καί Πατρός.

Ὁ Μέγας Ἀντώνιος μᾶς βεβαιώνει τά ἐξῆς: «Οὐδεὶς ἀπειραστος ἐκ τῶν δαιμόνων εἰσέρχεται στήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν... Ἄ-

263. Λαγγῆ Ματθαίου, "Εὐεργετιτός", Ὑπόθεσις ΜΣΤ, τ.Β..., σελ.568

264. Ἁγίου Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, Τά σωζόμενα Ἀσκητικά, Λόγος ΜΗ, ἐκδ. "Ὁ ἅγιος Νικόδημος", σελ.244

ρον τόν πειρασμόν, καί οὐδείς ὁ σωζόμενος».²⁶⁵ "Ολοι πρέπει νά πειρασθοῦμε. Ὁ Θεός βεβαίως «πειράζει...οὐδένα».²⁶⁶ Ὁ διάβολος εἶναι ἐκεῖνος, πού πειράζει τούς πάντας. Διά τῶν πειρασμῶν θά μποῦμε στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Μᾶς τό βεβαιώνει καί τό πανάγιο στόμα τοῦ Κυρίου μέσα στήν Ἁγία Γραφή. «Διά πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ».²⁶⁷ Μέσα στίς θλίψεις εἶναι ὅπωςδήποτε καί οἱ πειρασμοί τῶν δαιμόνων.

Πολλές εἶναι οἱ κατηγορίες καί πολλές οἱ "εἰδικότητες" τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Ἄλλοι ἐργάζονται τά ψυχικά πάθη καί ἄλλοι τά σωματικά. Πληθώρα δαιμόνων μᾶς πειράζει ἐσωτερικά, καί ἄλλοι μᾶς πειράζουν ἐξωτερικά, στό σῶμα, στίς αἰσθήσεις. Μέ ἄλλον τρόπο πολεμοῦν τήν γυναῖκα καί μέ ἄλλον τόν ἄνδρα. Διαφορετικά τόν ἐγγαμο καί διαφορετικά τόν ἄγαμο. Διαφορετικά τούς ἐγγάμους πού δέν ἔχουν παιδιά καί διαφορετικά αὐτούς πού ἔχουν δύο, τρία, πέντε, ἑπτὰ, δέκα...

Οἱ τρόποι εἶναι βέβαια ἀνάλογοι καί μέ τήν ἡλικία. Ἄλλοι πειρασμοί ὑπάρχουν στό μωρό (τό βλέπετε πώς τό πειράζει ὁ δαίμονας, ὅταν εἶναι στήν κούνια) καί ἄλλοι εἶναι οἱ πειρασμοί ὅταν μεγαλώση, ὅταν γίνῃ ἔφηβος. Ἀσφαλῶς ἄλλοι πειρασμοί στό ἀγόρι ἢ στό κορίτσι καί ἐντελῶς διαφορετικοί στούς παπποῦδες καί στίς γιαγιάδες. Μέ ἄλλο τρόπο πολεμᾷ τούς μοναχοὺς καί μέ ἄλλο τούς ἱερεῖς καί τούς ἐπισκόπους... Σκοπός τοῦ διαβόλου καί ὅλων τῶν πονηρῶν πνευμάτων εἶναι ὁ κολασμός τῆς ψυχῆς μας.

Ὁ διάβολος ἐνεργεῖ βλαπτικά ἰδιαίτερα στούς ἀμελεῖς καί σ' ὄλους ἐκεῖνους πού δέν εἶναι πνευματικά ἐνισχυμένοι καί ἐξοπλισμένοι μέ τά ὄπλα τῆς θείας Χάριτος. Ὅταν ὁμως γαντζωθοῦμε γερά ἐπάνω στήν τριαδική Χάρι καί στή δύναμι τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τότε ὁ πόλεμος στρέφεται ἐναντίον τους καί οἱ δαίμονες αὐτοκαταδικάζονται, αὐτοτιμωροῦνται, ἐνῶ σέ μᾶς γίνονται πρόξενοι οὐρανίων ἀγαθῶν καί στεφάνων νίκης. Ὅσοι ἔχουμε τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καί τήν θεία Χάρι Του γινόμαστε ἰσχυροί καί δυνατοί καταπατῶντας τόν ἄρχοντα τοῦ σκότους, ὅπως πατᾶμε τά φύλλα τῶν δένδρων πού πέφτουν κάτω στή γῆ τό Φθινόπωρο.

Σέ ὅλα λοιπόν τά γεγονότα τῆς ζωῆς μας, καί τά θλιβερά καί τά χαρωπά, τόν πρῶτο λόγο τόν ἔχει ἡ ἐλευθερία καί ἡ προαίρεση μας, ἂν αὐτές δοθοῦν ἐξ ὀλοκλήρου στόν Σωτῆρα Χριστό, στά ἅγια Μυστήρια καί στήν Ἐκκλησία Του, δυναμώνουμε Χάριτι Θεοῦ

265. "Τό Γεροντικόν, ἦτοι ἀποφθέγματα ἀγίων Γερόντων", εκδ. οἶκος «Ἀστήρ», Ἀθήναι 1970², σελ. 1

266. Ιακ. 1,13 267. Πραξ. 14,22

καί τότε καμιά δύναμις ὄλων τῶν διαβόλων μαζί δέν μπορεί νά ταραχή τόν νοῦ μας, τήν καρδιά μας, τήν ψυχή μας.

Σύμφωνα μέ ὅσα μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, γιά τρεῖς λόγους πολεμούμεθα ἀπό τόν διάβολο:²⁶⁸

- Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ἀπό τήν ἀμέλειά μας.
- Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ἀπό τόν ἐγωϊσμό μας.
- Καί ὁ τρίτος λόγος εἶναι ἀπό τόν φθόνο τοῦ διαβόλου.

Ὁ πρῶτος εἶναι ἐλεεινός, ὁ δεύτερος εἶναι πανάθλιος, ὁ τρίτος εἶναι μακάριος γιατί μαζί μέ τόν Χριστό μπορούμε νά τόν ἀντιμετωπίσουμε εὐκόλα. «Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ».²⁶⁹

Ὁ Ἅγιος Σέργιος τοῦ Ραντονέζ ποθῶντας τήν ἡσυχαστική ζωή κατέφυγε στά πυκνά δάση τῆς "Θηβαΐδος τοῦ βορρᾶ", στήν βορειοανατολική Ρωσία καί ἀσκήτεψε ὁλομόναχος μέ φλογερό ζῆλο. Ἐκεῖ ὑπέφερε πολλές δοκιμασίες ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐρημικῆς του ζωῆς. Οἱ ἀόρατοι ἐχθροί ἔκαναν τά πάντα γιά νά τόν φοβίσουν καί νά τόν ἐξαναγκάσουν νά ἐγκαταλείψῃ τό μέρος ἐκεῖνο. Ἐπαιρναν τήν μορφή ἀγρίων θηρίων ἢ φιδιῶν, θορυβοῦσαν, ἀπειλοῦσαν.

Ὁ Ὅσιος ὅμως τούς ἔδιωχνε μέ τήν προσευχή καί τήν ὁλοκληρωτική παράδοσί του στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, δυνάμει τῆς ἐλευθερίας καί τῆς θελήσεώς του. Μέ τήν ἐπίκλησι τῆς εὐχῆς, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», διέλυε σάν ἰστούς ἀράχνης ὅλες τίς δαιμονικές πανουργίες καί κατέστρεφε ὅλα τά διαβολικά τεχνάσματα.

Κάποια νύχτα οἱ δαίμονες ἐμφανίσθηκαν σάν ἀναρίθμητο στράτευμα, ὀρμῶντας ἐναντίον του καί ἀπειλῶντας τον μέ φοβερή μανία:

-- Φύγε ἀπό δῶ! Φύγε, γιατί θά πεθάνῃς μέ φρικτό θάνατο!

Καθώς μέ λύσσα ἔλεγαν τά λόγια αὐτά, ἀπό τό στόμα τους ἔβγαιναν φλόγες. Ὁ Ὅσιος ὅμως δέν φοβήθηκε. Ὀπλισμένος μέ τήν δύναμι τῆς προσευχῆς ἀντιμετώπισε νικηφόρα τά πλήθη τῶν ἀντιπάλων...

Μιά ἄλλη νύχτα, καθώς διάβαζε μέσα στήν ἡσυχία τήν ἀκολουθία του, ξαφνικά ἄκουσε ἕναν τρομακτικό πάταγο ἀπό τό δάσος. Ταυτόχρονα ἕνα μεγάλο πλῆθος δαιμόνων περικύκλωσε τό κελλί του. Προσπάθησαν νά τόν τρομάξουν καί νά τόν ἀπογοητεύσουν:

268. Ἁγίου Ἰω. τοῦ Σιναΐτου, Κλίμαξ, Λόγος ΚΣΤ Περί διακρίσεως, ...σελ.282

269. Φλμ. 4,13

--Μήν ἐλπίζης νά ζήσης περισσότερο στό ἀδιαπέραστο αὐτό δάσος! Θά πέσης στά χέρια κακούργων ληστῶν!

Σέ ὅλες τίς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς θαυματουργοῦσε. Οἱ δαίμονες πάντοτε ὀπισθοχωροῦσαν ντροπιασμένοι...²⁷⁰

Νά μή φοβούμεθα τίς ἐπιθέσεις τῶν δαιμόνων. Μέ προσευχή, μέ Ἐξομολόγησι, μέ συμμετοχή στά πανάγια Μυστήρια θά διώκουμε, θά ἀποδυναμώνουμε, θά ἀπονευρώνουμε τόν σατανᾶ καί τά διαβόλια του καί θά ἐξερχώμεθα νικητές. Χρειάζεται ὅμως νά ἔχουμε πάντοτε ἡσυχὴ τῆ συνειδησί μας ὅτι κάναμε τό καθήκον μας, νά μπορούμε τό βράδυ νά κοιμώμεθα ἡσυχοί, εἰρηνικοί, γαλήνιοι. Ὁ Θεός ποτέ δέν θά μᾶς ἐγκαταλείψῃ· μέχρι καί τήν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς μας. Καί θά βεβαιωθοῦμε γι' αὐτό ἐφ' ὅσον ὅμως τώρα κάνουμε σωστό πόλεμο, ἔτσι ὅπως τόν θέλει ὁ Θεός καί τόν ὀρίζει τό Εὐαγγέλιο.

Ἐάν ἡ ζωή μας ἔχει συνέπεια μέσα στήν Ἐκκλησία ὡς πρός τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, τότε τήν τελευταία στιγμή πού θά φεύγουμε ἀπ' αὐτόν ἐδῶ τόν κόσμο, θά δοῦμε τόν Ἄγγελο φύλακα τῆς ψυχῆς μας νά καλῆ μυριάδες Ἀγγέλων, νά διώχνουν τούς δαίμονες, νά παραλαμβάνουν τήν ψυχὴ μας καί νά τήν στήνουν μπροστά στόν θρόνο τοῦ Θεοῦ, γιά νά πάρουμε τόν στέφανον τῆς ζωῆς. Εἶθε νά μπορούμε νά ποῦμε τήν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς μας σ' αὐτούς πού θά εἶναι γύρω μας, «τόν ἀγῶνα τόν καλόν ἠγώνισμαι, τόν δρόμον τετέλεκα, τήν πίστιν τετήρηκα»,²⁷¹ "Θεέ μου, πάρε με στά χέρια Σου, στήν ἀγκαλιά Σου", Ἀμήν.

Κάποτε, στήν αὐλή ἐνός μεγάλου Κοινοβίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους μαζεύτηκαν πολλοί λαϊκοί γύρω ἀπό ἕναν πνευματικό μοναχό, οἱ ὅποιοι ἤθελαν ἀπό περιέργεια νά τοῦ ἀποσπάσουν τίς πνευματικές του ἐμπειρίες γιά τόν πόλεμο καί τόν ἀγῶνα πού κάνει κατά τήν διάρκεια τῆς ἀγρυπνίας του. Δόκιμος μαχητής, ἔδινε καί ἔπαιρνε μέ τούς δαίμονες.

Κάποιος ἀπό τήν ὀμήγυρι, εὐλαβῆς ἱερεὺς καλός καί σεμνός παρατηρητής, εἶδε ξαφνικά δύο δαίμονες νά στέκωνται δίπλα ἀπό τόν μοναχό πού μιλοῦσε. Ὁ ἕνας ἦταν δεξιά του καί ὁ ἄλλος ἀριστερά του. Καί ὄχι μόνο τούς εἶδε ἀλλά καί ἄκουσε τόν δαίμονα πού ἦταν δεξιά τοῦ μοναχοῦ, νά τοῦ λέει:

270. Μπότση Πετρ. (μετάφρ.), "Ἡ Θηβαΐδα τοῦ Βορρά", Ἀθῆναι 1981, σελ. 40-41

271. Β Τιμ. 4,7

--Μίλησέ τους, εύλογημένε, γιά τίς έμπειρίες πού είχες χθές τό βράδυ. Πώς πέρασες τή νύχτα! Τί μάχες έδωσες σῶμα μέ σῶμα μέ τούς δαίμονες! Πώς τούς κατετρόπωσες! Πώς τούς νίκησες! Θά ώφεληθοῦν ὅλοι. Ὅλοι θά ώφεληθοῦν! Καί μάλιστα μπορεῖ σ' αὐτούς τούς ἀγῶνες νά σέ μιμηθοῦν κιόλας.

Ὁ ἱερεύς ἄκουσε αὐτή τή φωνή πολύ καθαρά (έξωτερικά), ἀλλά συγχρόνως καί ὁ μοναχός πού δίδασκε τήν ἄκουσε μέσα του, ἀλλά παρασύρθηκε καί ὑπήκουσε. Τότε ὁ δαίμονας πού ἦταν ἀριστερά του, ἄρχισε νά τοῦ ψιθυρίζη:

--Μπράβο! καλά τά εἶπες, ὅλους τούς ώφέλησες. Βλέπεις; μέ ἀνοιχτό τό στόμα σέ κοιτάζουν!

Καί έφυγε γρήγορα ἀπό τόν μοναχό καί πῆγε σέ ὅλους τούς ἄλλους πού ἦταν γύρω ἀπ' αὐτόν καί τούς παρακινούσε:

--Πεῖτε του "μπράβο", πεῖτε του "μπράβο"!!!²⁷²

Αὐτοί εἶναι οἱ πόλεμοι τῶν δαιμόνων!

• Ποῖοι εἶναι οἱ τρόποι πού μᾶς πολεμοῦν οἱ δαίμονες;

• Ὁ πρῶτος τρόπος εἶναι ὁ βομβαρδισμός τοῦ νοῦ ἀπό τά διάφορα εἶδη τῶν λογισμῶν καί ὁ ἀπλός μετεωρισμός τοῦ νοῦ.

Ὁ ἀπλός μετεωρισμός τοῦ νοῦ, αὐτός καθ' ἑαυτός, δέν εἶναι κακός, ὅπωςδήποτε ὅμως ἀφαιρεῖ ἀπό τόν νοῦ τήν προσοχή. Ὄταν βρισκώμαστε στήν Ἐκκλησία, ἀφαιρεῖ τόν νοῦ ἀπό τήν Θεία Λατρεία καί τό μυαλό μας πετᾷ πότε ἐδῶ καί πότε ἐκεῖ· ὄχι σέ ἄσχημα πράγματα, ἀλλά σέ ἀπλᾶ καί ἀδιάφορα. Μᾶς ἀφαιρεῖ τήν προσοχή ἀπό τήν προσευχή, ἀπό τήν μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τήν ἀκρόασι τοῦ θείου λόγου, καί κάποιες στιγμές ὀνειροπολοῦμε καί ρεμβάζουμε. Ὁ μετεωρισμός μᾶς ἀφαιρεῖ ἀκόμα καί τούς ἀγαθούς στοχασμούς πού κάνουμε γιά τά θεῖα. Καί ὅταν ἀσχολούμεθα μέ ἕναν δικό μας ἱερό προβληματισμό πού ἀφορᾷ τήν σωτηρία μας, μπορεῖ, γιά μιά στιγμή, νά διαπιστώσουμε ὅτι τό μυαλό μας ἔχει φύγει...

Οἱ ἀπλοί μετεωρισμοί δέν εἶναι πάντα ἀνένοχοι. Μπορεῖ νά γίνουν ὅμως σπορά δαιμονική, μέ σκοπό νά αἰχμαλωτισθῆ, νά σκοτισθῆ ὁ νοῦς, καμμιά φορά δέ καί νά βρωμίση. Ἔτσι θά συμπαρασύρουν τήν καρδιά στήν ἁμαρτία.

Ἄρα, ἂν δέν ὑπάρχει προσοχή καί νῆψις οἱ περισσότεροι λογισμοί εἶναι ἁμαρτωλοί. Εἶναι οἱ περισσότεροι, ὄχι ὅλοι. Γιατί ἔχουμε καί ἀγαθούς λογισμούς ἀλλά καί σκέψεις πού εἶναι ἀναγκαῖες γιά τήν δουλειά μας, πού κινοῦνται στή φυσική πορεία τῆς

272. Προσωπικές σημειώσεις

ζωής μας καί μᾶς εἶναι ἀπαραίτητοι γιά νά ζήσουμε, καί γιά νά ὑπάρχουμε. Ὑπάρχουν τόσες ἀνάγκες στό σπίτι καί στή δουλειά, πού πρέπει γιά ὅλες αὐτές νά μεριμνήσουμε, νά στοχασθοῦμε, νά ἀποφασίσουμε.

• Ὁ **δεύτερος τρόπος** πολέμου τοῦ δαίμονος εἶναι νά κατακτήση τήν καρδιά μέ **κοσμικές ἐπιθυμίες**. Μέ τό ἅγιο Βάπτισμα, ὁ διάβολος ἐκδιώκεται ἀπό τό κέντρο τῆς καρδιάς καί ἐνθρονίζεται σ' αὐτήν ἢ τριαδική σωστική Χάρις τοῦ Κυρίου μας. Μέ τίς κοσμικές ὅμως ἐπιθυμίες οἱ δαίμονες προσπαθοῦν νά σκεπάσουν τή θεία Χάρι, αἴροντες τόν λόγο τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπό τήν καρδιά. Τέτοιες ἐπιθυμίες μπορεῖ νά εἶναι ἡ ἐφάμαρτος διασκέδασις, ἡ προκλητική ἐνδυμασία, ἡ πολυποίκιλος ἐπιδίωξις τῆς φιληδονίας καί τῆς διεστραμμένης ἀνθρωπαρέσκειας καί ἡ ἀποφυγή τῆς τεκνογονίας γιά λόγους εὐκολίας, ἀνέσεων καί ἀρνήσεως ἀνάληψης εὐθυνῶν. Φαινόμενο δυστυχῶς πανελλαδικό.

Ἡ θεία Χάρις βρίσκεται στό κέντρο καί ὁ σατανᾶς ἐνεργεῖ γύρω ἀπό τήν καρδιά. Ἀπό τό "περικάρδιο", δηλαδή ἀπό τό ἐξωτερικό μέρος τῆς καρδιάς, «ἐξέρχονται διαλογισμοί πονηροί, φόνοι, μοιχεῖται, πορνεῖται, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι»,²⁷³ ὅπως ἀκριβῶς λέγει ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος. Γύρω ἀπό τήν καρδιά ἐγκαθιστᾶ τό βασίλειό του ὁ διάβολος καί προσπαθεῖ μέ τά πάθη νά τήν κυριεύσει, σκεπάζοντας καί "μπλοκάροντας" τή θεία Χάρι, ὥστε νά τήν "ἀποκλείσει" ἀνενέργητη μέσα στό βάθος τῆς καρδιάς.

Στό "περικάρδιο", ἐκτός ἀπό τά πάθη θρονιάζεται καί ὁ σατανικός φόβος, πού σιγά-σιγά κυριεύει ὅλον τόν ἄνθρωπο, ψυχοσωματικά καί εἶναι δύο εἰδῶν: Ὁ **πρῶτος** προέρχεται ἀπό τά πάθη καί τίς ἐνοχές τῆς συνειδήσεως καί μεταφέρεται στό σῶμα καί ὁ **δεύτερος** προκαλεῖται θεία συγκαταβάσει ἀπό τήν κατ' αἴσθησιν παρουσία δαιμόνων κατά τή διάρκεια τῆς "κατά μόνας νυκτερινῆς προσευχῆς".

• **Τρίτος τρόπος** πολέμου τοῦ διαβόλου εἶναι **διά τῶν παθῶν**. Πάθη ἔχουμε ὅλοι μας. Προσπαθεῖ λοιπόν ὁ διάβολος νά μᾶς κρατᾶ συνεχῶς δούλους του ἀλυσοδεμένους μέ ἐκεῖνο τό πάθος πού ἔχει μεγαλύτερη ἐξουσία ἐπάνω μας. Κι ἔτσι, λοιπόν, ἄλλον τόν κρατᾶ μέ τήν φιλαργυρία, ἄλλον μέ τό χαρτοπαίγνιο, ἄλλον μέ τόν ἵππόδρομο, ἄλλον μέ τό πιεστό, ἄλλον μέ τήν δοξομανία, ἄλλον μέ τήν ἀρχομανία, ἄλλον -καί εἶναι πολλοί αὐτοί- μέ τίς σαρκικές διαστροφές, ὅποτε οἱ δαίμονες σάν πυρωμένα κάρβουνα κατακαίουν ψυχοσωματικά ὅλον τόν ἄνθρωπον.

273. Μτ. 15,19

Όταν όμως ο άνθρωπος του Θεού, αγωνίζεται και προσπαθί να κατανικήση όλα τά πάθη του, μέ τή βοήθεια του αγίου Θεού, μέ τά μέσα πού χορηγεῖ ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία (πανάχραντα Μυστήρια, προσευχή, νηστεία, ἀγρυπνία) καί τά καταφέρνει, τότε, παραμένουν δύο δαίμονες ἀκόμα:

- Ὁ ἕνας **διερεθίζει τήν ψυχή**, σ' ἕναν πολύ ἀπαλό καί λεπτότατο φθόνο. Μιά ἀνεπαίσθητη καί λεπτή ζηλοτυπία, πού νά ἐπιζητεῖ μετά μεγίστης φροντίδος ἡ ψυχή νά ἀρέση αὐτή καί μόνον κατά ἀποκλειστικότητα στό Θεό, καί κανέναν ἄλλον. Ἔτσι, θέλει νά διαλέξη ἕναν τρόπο πνευματικῆς ζωῆς καί πνευματικῶν ἀγώνων καί ἀσκήσεων, πού νά μήν τόν ἔχουν ἐργασθῆ οἱ ἄλλοι. Νά ἔχη τήν ἀποκλειστικότητα! Γι' αὐτό λένε οἱ Πατέρες ὅτι «ὁ φθόνος ἄπτεται καί τῶν τελείων».

- Ὁ δεύτερος δαίμονας **ἐνεργεῖ ἀπ' ἔξω, πάνω στό σῶμα**, μέ μιὰ λεπτοτάτη ἐνέργεια θερμότητος, πού μοιάζει μέ πνευματική ἀλλά δέν εἶναι, γιατί εἶναι ἡ ἀρχή τῆς σωματικῆς πυρώσεως. Ἄν δέν τό προσέξῃ αὐτό ὁ ἀγωνιζόμενος χριστιανός ὅσο πρέπει, εὐκολα θά πέση. Προσοχή, λοιπόν, φόβος θεῖος, νῆψις, ἀδιάλειπτη προσευχή, νηστεία σωματική καί πνευματική.

Κάποτε, ὅπως μοῦ διηγήθηκε τό 1960, ὁ παπα-Σεραφεῖμ ὁ Κάρτσωνας, ζοῦσε στήν Ἁγία Ἄννα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἕνας χαρισματοῦχος Γέροντας καί ἐργάτης τῆς νοερᾶς προσευχῆς, ὁ πατήρ Προκόπιος.

Ὁ Γέροντας αὐτός ποθοῦσε νά ὑμνῆ καί νά δοξάζῃ τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, τήν Παναγία Θεοτόκο, τούς Ἁγίους, τούς Ἀγγέλους, ἀλλά δέν μπορούσε. Ἔστερεῖτο παντελῶς μουσικῶν γνώσεων. Ἦθελε νά ψάλλῃ, ἀλλά δέν τά κατάφερνε. Ἦταν τελείως φάλτσος. Ἀπό μουσικό αὐτί, μηδέν. Ἀντί γιά πρῶτο ἦχο, ἔψαλλε πλάγιο τοῦ ὀγδόου!...

Κάποια μεγάλη γιορτή, ἐπέστρεψε ὀλόλαμπρος καί μακάριος στό κελλάκι του. Ἡ Θεία Μετάληψις τόν ἔκαμε νά ἀκτινοβολῆ ἀπό θεία εὐφροσύνη. Εὐχαριστοῦσε τόν Κύριό του συνεχῶς, ἀλλά Τοῦ ἔκαμε κι' ἕνα γλυκό, ἀπλό παράπονο, πού δέν μπορούσε νά Τόν δοξολογήσῃ ψαλτικά.

Ὁ διάβολος ἐκμεταλλεόμενος αὐτό τό ἀθῶο παραπονάκι, παρουσιάσθηκε ξαφνικά μπροστά του, μέ παράξενη φορεσιά, σάν ἄριστος διδάσκαλος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

-- Ἐγώ, τοῦ εἶπε, εἶμαι δάσκαλος τοῦ οὐρανοῦ καί ἦλθα νά σέ διδάξω οὐράνια μαθήματα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, μουσι-

κῆς τῶν Ἀγγέλων! Μόνο πού θέλω ἀμοιβή!

-- Τί ἀμοιβή θέλεις; τόν ρώτησε ὁ πατήρ Προκόπιος.

-- Νά πετάξης αὐτό, πού κρατᾶς στό χέρι σου! Καί τοῦ ἔδειξε τό κομποσχοίνι, μέ τό ὁποῖο ἐπεκαλεῖτο ἀδιαλείπτως τό φοβερό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

-- Ἄ, τοῦ εἶπε ὁ πατήρ Προκόπιος. Ἐσύ δέν εἶσαι καλός δασκαλος, ἀλλά δαίμονας!!!

Καί ἀμέσως τόν σταύρωσε μέ τό κομποσχοίνι του. Ὄποτε ἔσκασε ὁ δαίμονας, ἀφήνοντας πίσω του δυσσομία καί καπνιά.

Βλέποντας ὁ Γέροντας τό τρομερό αὐτό φαινόμενο, ἔτρεξε ἀμέσως στό μικρό ἐκκλησάκι τοῦ κελλιοῦ του καί ἔπεσε στά γόνατα, δοξολογῶντας καί εὐχαριστῶντας τόν Θεό, πού τόν ἔσωσε ἀπό τήν φονική μανία καί πλάνη τῶν δαιμόνων.

Καί τότε...μυριάδες φωνές Ἀγγέλων καί Ἀρχαγγέλων ἄρχισαν νά ψάλλουν μελίρρυτα καί γλυκόφθογγα. Ἦταν τόση ἡ ὠραιότης τῶν ψαλμῶν, τόση ἡ εὐφροσύνη καί ἡ μακαριότης πού τόν πλημύρισε, ὥστε δέν ἄντεξε καί λιποθύμησε...!²⁷⁴

• **Τέταρτος τρόπος** πολέμου εἶναι **διά τῶν πέντε αἰσθήσεων**, ἀκόμα καί τῆς ἀφῆς τοῦ ὅλου σώματος. «Ἀνέβη θάνατος διά τῶν θυρίδων ὑμῶν»,²⁷⁵ πού σημαίνει ὅτι ὁ πνευματικός θάνατος τῆς ψυχῆς περνᾷ μέσα ἀπό τίς 5 αἰσθήσεις. Ἀπό τήν ἡμέρα πού θά γεννηθῆ ὁ ἄνθρωπος οἱ 5 αἰσθήσεις τρέφονται καί χορταίνουν ἀπ'τά αἰσθητά πράγματα. Ἔτσι πείθουν τόν νοῦ ἀπό πολύ μικρή ἡλικία, ὅτι ὅλα τά ὑλικά αγαθά πού ἀπολαμβάνει ὁ ἄνθρωπος μέ τίς αἰσθήσεις του, εἶναι καί γιά τόν νοῦ αγαθά, εὐχάριστα, καλά καί ὠραῖα.

Οἱ δαίμονες, λοιπόν, βλέποντας τούς πνευματικούς ἀγῶνες πού μέ ἐπίγνωση κάνει ὁ χριστιανός καί μή μπορῶντας νά τόν προσβάλουν πλέον ἀπό μέσα, διότι τούς καίει ἡ θεία Χάρις τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου μας, τότε τόν ξεγελοῦν ἀπό ἔξω, μέ τό νά ἐρεθίζουν τίς αἰσθήσεις του καί νά τίς γαργαλοῦν μέ παλιές ἐμπειρίες. Προσπαθοῦν δηλαδή οἱ δαίμονες διεγείροντας τίς αἰσθήσεις διά τῆς παλαιᾶς γνώριμης πείρας, καί εἰδικά αὐτῆς πού συμμετεῖχε κάποτε ὅλο τό σῶμα του, νά αἰχμαλωτίσουν καί νά βρωμίσουν ξανά τόν νοῦ καί νά κάμουν πάλι κατοχή στήν καρδιά.

• **Πέμπτος τρόπος** πολέμου εἶναι **διά τῆς φαντασίας**. Ἡ φαντασία κινεῖται μεταξύ νοῦ καί αἰσθήσεων καί ἐκμεταλλεύεται μέ πολύ τέχνη ὅλο τό ὑλικό πού περιέχει τό πιθάρι τῆς μνήμης.

274. Προσωπικές σημειώσεις

275. Ιερ. 9,21

Ἡ φαντασία εἶναι μεταπτωτικό φαινόμενο. Ἐμφανίστηκε μόλις ἔπεσε ὁ διάβολος, καί τήν μετέδωσε καί σέ μᾶς, ὅταν κι ἐμεῖς πέσαμε. **Φαντασία εἶναι ἡ πλασματική παρουσίασις τῆς πραγματικότητος μέσα στό νοῦ.** Εἶναι εἶδωλο κι ὄχι πραγματικότητα, ὅπως αὐτό πού βλέπουμε μέσα στόν καθρέπτη, μπορεῖ νά μᾶς φαίνεται πραγματικό, ἀλλά δέν εἶναι. Εἶναι εἶδωλο. Ἄν σπάση ὁ καθρέπτης, δέν σημαίνει ὅτι σπάζει ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ πατήρ Σωφρόνιος Ζαχάρωφ ἔλεγε ὅτι ὁ ἀγαθός Θεός καί οἱ ἀγαθοί Ἄγγελοι δέν ἔχουν φαντασία. Ὁ κόσμος τῆς ἀνθρώπινης φαντασίας, εἶναι ὁ κόσμος τῶν φαντασμάτων τῆς ἀλήθειας, κοινός σέ ἀνθρώπους καί δαίμονες. Κατά κανόνα εἶναι ὁ πλέον ὑπουλος καί θανάσιμος ἐχθρός μας, πού τόν κουβαλᾶμε πάντοτε σάν φαρμακερή ὀχιά στόν κόρφο τῆς ψυχῆς μας.

Ἐπὶ τῆς φαντασίας ὑπάρχουν **τέσσερα εἶδη** φαντασίας:

- **Στό πρῶτο εἶδος** ἀνήκουν οἱ εἰκόνες ἀπό τά διάφορα πάθη. Κάθε πάθος ἔχει τή μορφή του, ἐπειδή ἀνήκει στή σφαῖρα τοῦ κτιστοῦ κόσμου. Μπορεῖ νά παράγη εἰκόνες καί εἶδωλα στό φανταστικό μέρος τοῦ νοῦ καί νά τίς προβάλλη στήν ψυχή. Τίς βγάζει δηλαδή ὁ διάβολος ἀπό τό ὑποσυνείδητο καί ἀπό τή μνήμη καί τίς προβάλλει στήν ὀθόνη τοῦ νοῦ.

Ἄν ὁ νοῦς ἀπορρίψη τό προτεινόμενο εἶδωλο, πού εἶναι φανταστικό καί ὄχι πραγματικό, τότε ἡ μορφή τοῦ πάθους δέν μπορεῖ νά ἐξελιχθῆ καί σβῆνει. Δηλαδή ὁ διάβολος μπορεῖ νά μᾶς προσβάλλη μέ φανταστικές εἰκόνες καί εἶδωλα ἢ νά δημιουργήσῃ ὁ ἴδιος εἰκόνες τίς ὁποῖες θά βγάλῃ εἴτε μέσα ἀπό τό ὑποσυνείδητο εἴτε μέσα ἀπό τό πιθάρι τῆς μνήμης, μέ σκοπό νά τίς ἐνώσῃ μέ τή ψυχή μας, ἀφοῦ προηγηθῆ ἡ συγκατάθεσις της σ' αὐτές. Ἐνώνονται ὁ νοῦς καί ἡ ψυχή ἡδονικά μέ τό εἶδωλο, δηλαδή μέ τόν διάβολο, καί ἔτσι ἔχουμε πνευματική μοιχεία.

- **Στό δεύτερο εἶδος** τῆς φαντασίας ἀνήκει ἡ ὄνειροπόλησις, ὁ ρεμβασμός, ἡ ἀφηρημάδα, ὁ ἀπλός μετεωρισμός. Εἶναι ἡ σύνδεσις τοῦ νοῦ μέ τίς πραγματικές εἰκόνες τοῦ κόσμου, στόν ὁποῖον ζοῦμε καί ὑπάρχουμε καί πού γίνεται διά τῆς φαντασίας.

Ἔτσι κάποιος μπορεῖ νά φαντάζεται τόν ἑαυτό του, ἂν εἶναι κληρικός, ὅτι εἶναι πατριάρχης καί νά τό πιστεῦῃ. Ἄλλος νά τόν φαντάζεται στρατηγό, ὑπουργό, ἐκατομμυριοῦχο. Ἄν εἶναι μουσικός, μεγάλο πιανίστα, πρῶτο τραγουδιστή πού ξετρελαίνει τά πλήθη ἀπό ἐνθουσιασμό. Ἄλλος φαντάζεται τόν ἑαυτό του πρῶτον ποδοσφαιριστή, μεγάλο κατακτητή. Ἡ κάποιος ἄλλος φαντάζεται τόν

γυιό του, μεγάλο έπιστήμονα, πού κάνει θαύματα. Άνάλογα δηλαδή μέ τή "λόξα" τοῦ καθενός δημιουργεῖται καί τό αντίστοιχο εἶδωλο μέσα στόν νοῦ του.

• **Στό τρίτο εἶδος** φαντασίας ανήκει ἡ καλλιτεχνική, ἡ πολιτιστική δημιουργία καί ἡ τέχνη τῶν ἐφευρέσεων. Αυτό τό εἶδος τῆς φαντασίας μπορεῖ νά εἶναι καί καλό καί κακό, ανάλογα μέ τή χρῆσι της καί τό ἀποτέλεσμα της. Κατ' αὐτήν ὁ ἄνθρωπος χρησιμοποιεῖ τήν ἰκανότητα τῆς μνήμης καί τῶν παραστάσεων, καθώς ἐπίσης καί τίς εἰδικές γνώσεις, γιά νά βρῆ λύσεις σ' ἕνα τεχνικό του πρόβλημα. Ἐνας εἶναι ἀρχιτέκτονας, σκέπτεται πώς θά κτίση μιὰ γέφυρα ἢ ἕνα σπίτι. Δηλαδή, ἀναζητεῖ ὁ νοῦς μέ τή νόησι καί τή φανταστική εἰκόνα, τήν ἔμπρακτη πραγματοποίησι τῆς ἄλφα ἢ τῆς βῆτα ἰδέας του. Αυτό δέν εἶναι κακό.

Γιά τή δημιουργία τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστήμης, τῶν τεχνολογικῶν ἐφευρέσεων καί τέχνης χρειάζεται ἡ φαντασία, ἀλλά μέ βάσι καί γνώμονα τίς ἠθικές εὐαγγελικές ἀξίες, δηλαδή τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Τότε αὐτή ἡ φαντασία εἶναι ἀπαραίτητο στοιχεῖο τῆς ζωῆς μας, εἶδ' ἄλλως εἶναι καταστρεπτική.

Στόν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ὅμως, καί εἰδικά τῆς προσευχῆς, καί αὐτό τό εἶδος εἶναι τελείως καταστρεπτικό καί ἀπορρίπτεται.

• **Στό τέταρτο εἶδος** φαντασίας ανήκει ἡ λεγομένη θεολογική δημιουργία. Ἐδῶ ἔχουμε λογικές ἀπόπειρες τοῦ νοῦ πού μέ τή βοήθεια τῆς φαντασίας προσπαθεῖ νά διεισδύση στά ὑπερφυῆ καί ἀκατάληπτα μυστήρια τῆς Θεότητος (τῆς Ἁγίας Τριάδος, τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας, τῆς ἀναστάσεως τῶν σωμάτων, τῆς κολάσεως καί τοῦ παραδείσου...). Προσπαθοῦμε δηλαδή νά ἀνακαλύψουμε λογικά, φανταστικά καί διανοητικά τόν Θεό. Αυτό δέν εἶναι δυνατόν! γιατί ἂν τό κάνουμε αὐτό, γεννῶνται, τά θεολογικά φαντάσματα, ἔκγονα τῆς πλάνης, τῆς αἰρέσεως καί τῆς πνευματικῆς διαστροφῆς. Αυτό ἔπαθαν ὅλοι οἱ αἰρετικοί.

Μέ τίς προσπάθειες τοῦ μυαλοῦ μας, πολλές φορές, γιά νά κατανοήσουμε τόν Θεό, δημιουργοῦμε ἕναν Θεό "κατ' εἰκόνα" καί "καθ' ὁμοίωσιν" δική μας, δηλαδή κάνουμε ἕνα Θεό "κατ' εἰκόνα" τοῦ ἀνθρώπου! Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι: ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ καί ὄχι τό αντίθετο.

Ἐπομένως, ὁ Θεός δέν ἀνακαλύπτεται οὔτε κατασκευάζεται μέ τό μυαλό, ἀλλά ἀποκαλύπτεται στήν καθαρή καρδιά. Ὄταν προσπαθοῦμε νά φτιάξουμε ἕναν Θεό τότε Τόν φτιάχνουμε στά μέτρα μας. Εἴμαστε ἄδικοι; νομίζουμε ὅτι καί ὁ Θεός εἶναι ἄδικος. Εἴμαστε ἐμεῖς σκληροί καί ἄσπλαγχοι; Ἐτσι βλέπουμε καί τόν Θεό.

Εἴμαστε ἐκδικητικοί, ἀνελέητοι, φθονεροί; Πιστεύουμε καί τόν Θεό ὡς τιμωρό, ἐκδικητικόν, αὐστηρόν. Ἐδῶ γίνεται ἓνα μεγάλο λάθος. Τά ἀνθρώπινα πάθη, τά ἀποδίδουμε μέ πολλή εὐκολία στό Θεό. Αὐτό μᾶς βολεύει, ἐπειδῆ ἔτσι μεταθέτουμε τήν εὐθύνη τῆς κακίας μας καί τῆς πτώσεώς μας στό Θεό καί ὄχι στή δική μας ἐπιλογή. Ὁ Θεός ὡς ἐλεύθερος, κάνει καί τόν ἄνθρωπο «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν» Του ἐλεύθερο. Καί μάλιστα βλέπουμε νά σέβεται ἀκόμα καί τήν ἐλευθερία τοῦ δαίμονος.

Οἱ εἰδωλόατρες ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔφτιαξαν τούς δώδεκα θεούς τοῦ Ὀλύμπου "καθ' ὁμοίωσιν" δική τους, καί ἐπειδῆ οἱ ἴδιοι ἔκαναν φόνους, τρέλλες, μοιχεῖτες καί πορνεῖτες... ἔκαναν καί τούς θεούς τους ὁμοίους.

Ὁ Θεός οὐδέποτε ἀνακαλύπτεται ἀπό τίς λογικές ἀπόπειρες τοῦ μυαλοῦ καί τῶν γνώσεων, ἀλλά ἀποκαλύπτεται στήν καθαρή καρδιά. Ἐτσι ὅ,τι γνωρίζουμε γιά τόν Θεό, εἶναι ἀπό τήν φυσική καί ὑπερφυσική ἀποκάλυψη πού ἔκανε ὁ ἴδιος σέ μᾶς καί προπαντός στά καθαρὰ σκεύη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δηλαδή στούς Ἁγίους Του.

Προσοχή λοιπόν! Ἡ πνευματική κατά Χριστόν ζωή δέν εἶναι οὔτε καλλιτεχνική δημιουργία οὔτε ἐπιστημονική ἔρευνα οὔτε φιλοσοφική ἐργασία καί στοχασμός. Οὔτε ὄνειροπόλησις οὔτε ἱκανοποιήσις τῆς λογικῆς περιέργειας, πολύ δέ περισσότερο τῶν παθῶν μας. Οὔτε ἀφηρημένη διανοητική θεολογία, ἀλλά εἶναι βιωματική αἴσθησις τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ μέσα στήν καθαρή καρδιά μας. Αὐτό σημαίνει ὅτι προηγεῖται ἡ κάθαρσις, ἔπεται ὁ φωτισμός καί ἀκολουθεῖ ἡ ἀπάθεια, ἡ τελείωσις, ὁ ἀγιασμός, καί ἡ θέωσις.

Ἐνας μοναχός ἔκανε μετάνοιες ὅλη τή νύχτα, περισσότερες ἀπό χίλιες. Κάποτε τοῦ ἐμφανίστηκε ὁ κύριος καί τοῦ λέει:

-- Ἦλθα νά σέ βραβεύσω καί νά σέ καμαρώσω.

Ἐκεῖνος ὅμως κρατοῦσε σκυμμένο κάτω τό κεφάλι του.

-- Γύρισε, παιδάκι μου, νά μέ δῆς!

Καί τοῦ χαιδεψε τά μαλλιά του...

Ὁ ἀσκητής δέν γύριζε νά τόν κοιτάξῃ, οὔτε τότε.

-- Γιατί δέν μέ κοιτᾶς;

-- Δέν θέλω νά σέ δῶ ἐδῶ, ἀλλά στήν ἄλλη ζωή!

Καί τότε ἔσκασε ὁ διάβολος -γιατί αὐτός ἦταν!- καί ἔφυγε ἀφήνοντας πίσω του δυσσομία.²⁷⁶

276. Προσωπικές σημειώσεις

• **Ἔκτος τρόπος** πολέμου τῶν δαιμόνων εἶναι **διὰ τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν**. Ἀντιμετωπίζουμε κάθε μέρα στενοχώριες, θλίψεις, βάσανα, πειρασμούς, κινδύνους. Ὁ πόνος εἶναι ὁ μόνιμος σύντροφος τῆς ζωῆς μας. Ποιός δέν πονάει σήμερα καὶ σωματικά καὶ ψυχικά καὶ ἠθικά! Εἶναι τόσα πολλά τὰ προβλήματα γύρω μας! Σαφῆς ἡ δήλωσις τοῦ Κυρίου μας ὅταν μᾶς προειδοποιοῦσε: «ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε ἀλλὰ θαρσεῖται ἐγὼ νενίκηκα τόν κόσμον»,²⁷⁷ ἔννοοῦσε ὅτι ὁ πόλεμος καὶ ὁ διωγμός, πού θά προκληθῆ γιά τόν Χριστό καὶ τό Εὐαγγέλιό Του ἐναντίον μας, ἀσφαλῶς ἀπό τόν διάβολο θά προκληθῆ.

Νά θυμηθοῦμε τόν πολυάθλο Ἰώβ; Ἀπό τήν ἱστορία του διαπιστώνουμε ὅτι ἐπιτρέπεται στόν δαίμονα νά μᾶς πολεμῆ σέ ὅρια περιορισμένα. Μᾶς πολεμεῖ μέ ἀρρώστιες, ἀναπηρίες καὶ ἀτυχήματα. Αὐτά δέν γίνονται μόνο στούς ἀμαρτωλούς, ἀλλά καὶ στούς δικαίους καὶ στούς Ἁγίους διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Συμβαίνουν ὁμως σκληρές δοκιμασίες καὶ στά παιδιά καὶ στά ἀθῶα βρέφη, στούς μεγάλους καὶ στούς μικρούς, στούς ἄνδρες καὶ στίς γυναῖκες, στούς ἐγγάμους καὶ στούς ἀγάμους, στούς μοναχοῦς...

Στήθερα τῆς "συγκύπτουσας" ἀκοῦμε τόν Χριστό νά λέγῃ ἀπευθυνόμενος στόν ἀρχισυνάγωγο: «ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραάμ οὔσαν, ἦν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοῦ δέκα καὶ ὀκτώ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπό τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;»²⁷⁸ Δηλαδή, αὐτή τήν ὁποία ἔδεσε ὁ σατανᾶς μέ ἀρρώστια δέκα ὀκτώ ὀλόκληρα χρόνια, δέν πρέπει νά τήν θεραπεύσουμε, ἐπειδή εἶναι ἡμέρα τοῦ Σαββάτου; Ἐκεῖνο πού μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ εἶναι ἡ φράσις: «ἦν ἔδησεν ὁ σατανᾶς δέκα καὶ ὀκτώ ἔτη». Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἀρρώστια τῆς προῆλθε ἀπό τόν διάβολο. Πολλές φορές ἔχουμε ἀρρώστιες ὄχι ἀπό φυσικά αἷτια, ἀλλά ἀπό σατανικές ἐνέργειες πού ἐκδηλώνονται περισσότερο στά πολλά αὐτοκινητιστικά ἀτυχήματα.

Μαζί μέ τίς ἀρρώστιες, τίς θλίψεις, τούς κατατρεγμούς καὶ τὰ ἀτυχήματα, δημιουργεῖ ὁ διάβολος καὶ ἐξωτερικά ἐμπόδια γιά νά μή γίνῃ τό καλό, νά μὴν ἀκουσθῆ ὁ θεϊκός λόγος. Ποῦ τό στηρίζουμε αὐτό; Στόν Ἀπόστολο Παῦλο, πού μᾶς λέγει: «διό ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρός ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς»²⁷⁹ (ἐγὼ, ὁ Παῦλος, μαζί μέ τούς συνεργάτες μου, θελήσαμε νά ῥθοῦμε κοντά σας, λέγει πρός τούς Θεσσαλονικεῖς καὶ μιά φορά καὶ δύο φορές καὶ μᾶς ἐμπόδισε ὁ διάβολος).

Οἱ θλίψεις καὶ οἱ πειρασμοί, ὅπως ξέρουμε καὶ ἔχουμε πικρὴ πεῖρα, πολλές φορές προκαλοῦνται καὶ ἀπό τήν κακία καὶ τόν φθό-

277. Ιω. 16,33

278. Λκ. 13,16

279. Α Θεσ.2,18

νο τῶν συνανθρώπων μας. Ἀλλά ποιοί σπέρνουν, τρέφουν καί καλλιεργοῦν τόν φθόνο καί τήν κακία μέσα στους συνανθρώπους μας; Ἀσφαλῶς οἱ δαίμονες. Καμμιά φορά μᾶς πολεμεῖ ὁ διάβολος καί μέσα στό σπίτι μας, γι' αὐτό καί εἶπε ὁ Κύριος: «καί ἐχθροί τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοί αὐτοῦ». ²⁸⁰ Μήπως δέν μᾶς πολεμεῖ ὁ διάβολος καί δέν μᾶς κάνει νά πονοῦμε ἀφόρητα, ὅταν τό παιδί μας τό σπρώξη στόν ἠθικό βοῦρκο, στά ναρκωτικά, στήν ἀναρχία, στους γκουρού;

• **Ἔβδομος τρόπος** πολέμου τοῦ διαβόλου εἶναι ἡ **χρησιμοποίησις τῶν προλήψεων καί τῶν δεισιδαιμονιῶν**. Εἴμαστε γεμάτοι ἀπό προλήψεις, ἄλλοτε μεγάλες καί ἄλλοτε μικρές. Σ' αὐτές συγκαταλέγονται καί οἱ μαγεῖτες καί οἱ μαντεῖτες, πού δέν εἶναι λίγες, ὅπως νεκρομαντεία, ἀστρολογία, χειρομαντεία, καφεμαντεία, χαρτομαντεία (ταρώ), γητεύματα (ξεματιάσματα)...

Στίς προλήψεις, συγκαταλέγονται καί τά ὄνειρα. Γι' αὐτό προσοχή! Καμμιά πίστι στά ὄνειρα, εἶναι σκέτη ἀπάτη! Οἱ δέ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας ὀρίζουν ὅτι: Τό ὄνειρο πού θά δοῦμε τό βράδυ, τό πρωί πρέπει νά τό ἔχουμε ξεχάσει. Μή σᾶς ποῦν ὅτι "τά ὄνειρα βγαίνουν"! Εἶναι ἀπάτη τῶν δαιμόνων, γιά νά δημιουργήσουν ἐξάρτησι ἀπ' αὐτά." Ἐτσι παραμερίζουμε τή θεία Πρόνοια καί μπαίνει μπροστά ἡ τύχη πού ἀνήκει καί αὐτή στίς προλήψεις. Ἡ πίστις στά ὄνειρα μᾶς κάνει καί ὄνειροκρίτες.

• **Ὀγδοος τρόπος** τοῦ πολέμου τῶν δαιμόνων εἶναι νά μᾶς ὠθοῦν σέ πολύ μικρές "**ἀβαρίεις**" (ὑποχωρήσεις). Ξέρει ὁ διάβολος πώς ἂν δοκιμάση νά μᾶς ρίξη σέ μεγάλο κακό, θ' ἀντισταθοῦμε. Ἄν μᾶς ποῦν οἱ δαίμονες γι' αὐτόν πού μᾶς πείραξε "σκότωσέ τον", εὐκόλα ἀπαντᾶμε, "δέν τόν σκοτώνω". Ὅμως τόν βρίζουμε, τόν καταριώμαστε εὐγενικά δηλαδή (ἀπό τόν Θεό νά τό ἔβρη ἢ τόν μωτζώνουμε). Κάνουμε ἐπίσης μ' εὐχαρίστηση μικρές ὑποχωρήσεις στή νηστεία, στήν προσευχή, στήν ἐγκράτεια, στά μικρά ψέμματα καί πιστεύουμε μέσα μας ὅτι εἴμαστε ἐντάξει μέ τήν συνείδηση μας, γιατί δέν κάναμε καί κανένα μεγάλο κακό! Ἀπό τά πολύ μικρά μᾶς εἰσάγει ὁ διάβολος στά μεγάλα. Ἀπό τίς μικροπτώσεις, ἀργότερα μᾶς ὀδηγεῖ στίς βαρεῖες πτώσεις. Καί μᾶς λέει καί κάτι ἄλλο: "Δοκίμασέ το μόνον μιά φορά καί ὕστερα μήν τό ξανακάνης. Μόνον μιά φορά"! Τό δοκίμασες μιά φορά; χάθηκες! ἢ τό ἄλλο πού μᾶς λένε:" Ἐλα, καημένε, τώρα, πού θέλεις ν' ἀγιάσης!"

• **Ἄλλος τρόπος** πολέμου: Νά πιστεύουμε, ἀλλά ἡ πίστις αὐτή νά εἶναι **βολική** στίς ἀδυναμίες μας. Κομμένη στά μέτρα μας σάν

κουστούμι." Έτσι διαμορφώνουμε τήν πίστι μας ὥστε νά ἔχουμε καί λίγη πίστι καί λίγη ἀπιστία· καί τά δύο καλά εἶναι. Λίγη λατρεία στό Θεό καί πολλή στό μαμωνά. Ἡ Ἐκκλησία, Ἐκκλησία! ἀλλά καί τό συμφέρον συμφέρον! Μπορεῖς νά εἶσαι ἔμπορος, χωρίς νά λές ψέμματα; Πιστεύει ὁ ἄλλος ἀλλά τόν σταυρό του δέν τόν κάνει. Πιστεύει κάποιος ἀλλά ἔχει περισσότερη ἐμπιστοσύνη στήν τύχη, παρά στήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ.

Μᾶς κάνει ὁ διάβολος νά ζοῦμε μιά πίστι χλιαρή, ἀλλά τούς χλιαρούς θά τούς "ἐμέση" ὁ Κύριος. Μᾶς πείθει ὁ διάβολος νά θέλουμε τήν πίστι, νά μήν κοστίζη πολύ, νά μή ζητῆ θυσίες, νά μήν προβάλλη διαρκῶς «οὐ» καί "ὄχι", γι' αὐτό καί ζητεῖ λίγη ἀγάπη καί λίγη πονηριά, λίγη ἀλήθεια καί μπόλικο ψέμα, λίγη δικαιοσύνη καί ἀρκετή ἀδικία. Αὐτός ὅμως ὁ τρόπος ζωῆς τοῦ Νεοέλληνα χριστιανοῦ εἶναι νόθη πίστις, εἶναι "χριστιανισμός τῶν ἐκπτώσεων".

Ἐπῆρχε κάποτε ἕνας νέος πού ἤθελε νά ἀφοσιωθῆ στήν λατρεία τοῦ Θεοῦ καί ἀποφάσισε νά γίνῃ μοναχός. Ἀνάμεσα στά πολλά πράγματα πού ἔμαθε στό μοναστήρι ἦταν καί τό ἐξῆς: ὅτι ἅμα λέγη κανεῖς πολλές φορές τό "Μέγας εἶσαι Κύριε, καί θαυμαστά τά ἔργα Σου" θά πάη κατευθεῖαν στόν Παράδεισο. Τοῦ ἄρεσε πολύ αὐτή ἡ συμβουλή.

Τότε ὁ νέος σκέφτηκε πῶς μ' αὐτό τόν τρόπο θά μπορούσε νά σώσῃ καί τόν πατέρα του ὁ ὁποῖος ἀπεχθανόταν τά θεῖα.

Πάει λοιπόν στό χωριό, βρίσκει τόν πατέρα του καί τοῦ λέει τά καθέκαστα. Ἀλλά ὁ πατέρας του δέν ἐνθουσιάστηκε καθόλου μέ τά νέα τοῦ γιου τοῦ καί τοῦ ἀπαντᾷ πῶς αὐτός κοιτάει τό ἐμπόριό του καί δέν χάνει τόν καιρό του μέ τέτοιες ἀνοησίες. Ἡ χειροπιαστή σωτηρία γι' αὐτόν ἦταν τό χρῆμα.

Ὁ νέος γύρισε στό μοναστήρι του ἀπογοητευμένος. Ὁ ἡγούμενος παρατήρησε τήν κατῆφεια τοῦ μοναχοῦ του καί τόν ρώτησε τί συμβαίνει. Καί ὁ νέος τοῦ διηγήθηκε τό περιστατικό μέ τόν πατέρα του:

-- Ἡ ὑπόθεση εἶναι χαμένη, ἀφοῦ ὁ πατέρας μου ἀγαπάει πολύ τό χρῆμα, εἶπε ὁ νέος.

-- Ἄ! ἀναφωνεῖ ὁ ἡγούμενος, ὑπάρχει ἀκόμη ἐλπίδα! Πήγαινε στόν πατέρα σου καί πές του, νά λήη κάθε μέρα πολλές φορές τό "Μέγας εἶσαι Κύριε καί θαυμαστά τά ἔργα Σου" καί τό βράδυ νά ἔρχεται στό μοναστήρι νά τόν πληρώνουμε τόσες δραχμές, ὅσες φορές θά τό ἔχη ἐπαναλάβει!

Ἄναπερώθηκε τό ἠθικό τοῦ καλόγερου. Καί τρέχει στόν

πατέρα του, νά τοῦ πεῖ τά νέα. Καί ὁ πατέρας του μέ αὐτούς τούς ὄρους, δέχθηκε. Καί ἀνέβαινε κάθε βράδυ στό μοναστήρι καί "εἰσέπραπτε"! Κάποια βραδυά ὅμως ὁ πατέρας δέν φάνηκε, οὔτε καί τίς ἐπόμενες βραδυές. Ὁ ἡγούμενος ἀνησύχησε. Καί ἔστειλε τό νεαρό μοναχό στό χωριό νά ἰδῆ τί συνέβη.

Πάει ὁ νέος καί βρίσκει τόν πατέρα του, νά λέη συνέχεια το "Μέγας εἶσαι Κύριε...", ἀλλά μέ τέτοια κατάνυξη, πού οὔτε κἄν τοῦ πέρασε ἀπό τό νοῦ του, ὅτι ἔπρεπε νά πάη στό μοναστήρι νά πληρωθῆ γιά τήν προσευχή του.

Ἡ μεγάλη εὐλογία πού τοῦ συνέβη, καθώς ἐπρόφερε τά θεῖα αὐτά λόγια, ἦταν μιά ἀμοιβή ἄπειρα πλουσιώτερη ἀπό τά κέρματα.²⁸¹

Ἐπάρχουν καί **τρόποι** πολέμου τῶν δαιμόνων, πού ἀναφέρονται σ' αὐτούς, πού προσεύχονται καί βιάζουν ἑαυτούς νά ἔχουν ζωή πνευματική.

• **Πρῶτος τρόπος** πολέμου τῶν δαιμόνων: Δημιουργοῦν κτύπους καί θορύβους, γιά νά φοβίσουν αὐτόν, πού προσεύχεται. Τοῦ δίνουν τήν αἴσθησι ὅτι εἶναι ἀπό πίσω ἢ καί δίπλα του. Ἄλλοτε τόν καταλαμβάνε ἔντονος φόβος καί ρῖγος, πού μπορεῖ νά προέλθῃ ἀπό πατημασιές πού ἀκούγονται ἢ ἀπό χτυπήματα στό παράθυρο...ἢ ὅταν ἀνοιγοκλείνουν μακρινές πόρτες ἀναιτίως...ἢ ὅταν πέφτουν ἀντικείμενα τῆς κουζίνας κάνοντας κρότο... Ἄλλοτε πάλι ὅταν τό δωμάτιο γεμίζει ἀπό καπνό ἢ σκοτεινή ὁμίχλη πού βρωμάει σάν βόθρος, ἢ ὅταν σπανιώτερα ἐρεθίζει τά χαμαίζηλα ἔνστικτα ἢ δημιουργεῖ περίεργη φαγούρα σ' ὅλο τό σῶμα. Ἐτσι, πού νά μείνης μέ τό φῶς σβηστό; Γιά νά διαλυθῆ ὁ τρόμος θέλει καί ζητᾶ φῶς...Σηκώνεται καί τρέχει στόν διακόπτη! Αὐτοῦ τοῦ εἴδους οἱ πόλεμοι ἀπό τόν διάβολο προκαλοῦνται στούς ἀρχαίους τῆς πνευματικῆς ζωῆς γιά νά σταματήσῃ ἡ προσευχή.

Οἱ χριστιανοί δέν πρέπει νά φοβοῦνται. Νά μή δίνουν καμμία σημασία. Ὅλα αὐτά εἶναι ψευτοφαντασίες. Τίποτε περισσότερο. Ὁ διάβολος θέλει νά σταματήσῃ τήν προσευχή κι' ἀρχίζει ἀπ' αὐτά. Ἡ ἄμεση ἀντίδρασις μας εἶναι νά τό γνωστοποιήσουμε στό Πνευματικό ὁδηγό. Ἡ συχνή ἐξαγόρευσις μειώνει τούς πολέμους τοῦ διαβόλου.

281. Λαμπρόπουλου Βαρνάβα Ἄρχιμ. "Μηνύματα ἀπό τήν « Λυχνία», Πρέβεζα 1992, σελ. 102-103

Στήν ἀρχή, ὅταν πῆγε στό Σινᾶ, ὁ πατήρ Παΐσιος, ἀποφάσισε νά ἀνεβῆ στό ἀσκητήριο καί νά καθίση δυό βδομάδες, χωρίς νά κατέβη στό Μοναστήρι. Ἐνημέρωσε τούς πατέρες γιά νά μὴν ἀνησυχοῦν. Τόν ρωτάει ὁ πατήρ Σωφρόνιος:

-- Θ' ἀντέξῃς, Γέροντα, ἐκεῖ πάνω;

-- Θά προσπαθήσω, θά παρακαλέσω τόν Θεό ν' ἀντέξω.

Ἀργότερα διηγήθηκε: «Τό τί τράβηξα ἐκεῖ πάνω μέ τόν πειρασμό δεκαπέντε μέρες, δέν λέγεται, δέν μπορεῖς νά φαντασθῆς! Αἰσθανόμουν σάν νά ἤμουν καρφωμένος πάνω στόν Σταυρό. Μετά, τή δεύτερη Κυριακή, κατέβηκα στό Μοναστήρι νά λειτουργηθῶ. Ὅταν κοινώνησα, αἰσθάνθηκα τή Θεία Κοινωνία σάν γλυκό κρέας. Ἦταν Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ».

Ἐνισχυμένος ἀπό αὐτό τό "σημεῖο" καί βλέποντας ἀπό τήν Μονή τό ἀσκητήριο, εἶπα στόν διάβολο:

-- Ἄμα θέλῃς, ἔλα τώρα, νά πολεμήσουμε.²⁸²

• **Δεύτερος τρόπος** πολέμου τῶν δαιμόνων: Εἶναι ἡ προσωπική ἐμφάνισις τοῦ διαβόλου μέ διαφορετική μορφή κάθε φορά, κυρίως σάν τράγος, Αἰθίοπας ἢ δράκοντας. Αὐτό τό ἀντέχουν μόνον οἱ μεγάλοι Ἅγιοι. Σέ μᾶς δέν τό ἐπιτρέπει ὁ Θεός κι' ἔτσι δέν ἔχουμε νά φοβηθοῦμε τίποτα. Βέβαια, ἔχουμε προσωπική ἐμφάνισις τοῦ διαβόλου καί στούς μάγους, μέ τήν γνωστή δαιμονοκρατία.

Οἱ ἐμφανίσεις τῶν δαιμόνων, μᾶς λέγουν οἱ Πατέρες, εἶναι ἀνάλογες μέ τά πάθη πού μᾶς κατέχουν ἢ μέ αὐτά πού θέλουν νά φωλιάσουν μέσα μας. Ἔτσι, κατά τόν ἅγιο **Γρηγόριο τόν Σιναῖτη** οἱ δαίμονες τῆς ἐπιθυμίας μεταμορφώνονται σέ χοίρους, σέ ὄνους καί σέ ἵππους θηλυμανεῖς. Τῆς ὀργῆς σέ λιοντάρια. Τῆς ἀρπακτικότητος σέ τίγρεις. Τῆς δειλίας σέ ἀσβούς. Τῆς ἀκολασίας σέ Σοδομίτας καί Ἰδουμαίους. Τῆς ἀκρασίας σέ Ἀγαρηνοῦς. Τῆς πλεονεξίας σέ λύκους. Τῆς πονηριᾶς σέ ὄχιές.²⁸³

Λένε ἀκόμα οἱ Πατέρες ὅτι οἱ δαίμονες ἐμφανίζονται σάν πουλιά ἀρπακτικά καί ἄγρια, ὅταν θέλουν νά πολεμήσουν τό λογιστικό, σάν Αἰθίοπες καί θηρία, ὅταν θέλουν νά χτυπήσουν τό ἐπιθυμητικόν, καί ὅταν θέλουν νά κυριαρχήσουν στό θυμικό, σάν κτήνη. Ὅλη ἡ λυσσανθρωπομανία τους στρέφεται ἐναντίον ἐκείνων, πού προσεύχονται, καί περισσότερο τῶν ἁγίων, πού ἔχουν προσευχή ἁγία, καθαρὰ, καί καρδιακή.

282. Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου", ...σελ. 165

283. Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Σιναῖτου, 137 ὠφέλιμα κεφάλαια, Φιλοκαλία..., τ. Δ, ...σελ. 187

Ἐμεῖς δὲν διατρέχουμε κανέναν ἀπολύτως τέτοιον κίνδυνο. Αὐτά εἶναι γιὰ τοὺς ἀγίους, γιὰ τοὺς μεγάλους ἀγωνιστὰς τοῦ πνεύματος. Τὰ εἶπαμε δὲ ὅλα αὐτά γιὰ νὰ γνωρίζουμε τίς εἰδικές ἐκεῖνες μάχες, πού πολλές φορές διαβάζουμε στοὺς βίους τῶν Ἀγίων, στὰ Συναξάρια καὶ στὰ Γεροντικά.

• **Τρίτος τρόπος** πολέμου τῶν δαιμόνων: Εἶναι ἡ ἐμφάνισις τῶν δαιμόνων μέ μορφή Ἀγγέλων, Ἀγίων, μαυροφορεμένων γυναικῶν, μοναχῶν ἢ καὶ σάν φῶς. Οἱ ἐμφανίσεις αὐτές ἀνήκουν στὸν ἐκ' δεξιῶν πόλεμο καὶ εἶναι οἱ πλέον ἐπικίνδυνες. Ὁ σατανᾶς, πολὺ εὐκόλα «μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός»,²⁸⁴ οἱ δὲ ἀσκητικές ἐμπειρίες εἶναι πάρα πολλές γι' αὐτὴν τὴν πλάνη.

Πολλές φορές μᾶς πείθουν οἱ δαίμονες ὅτι ἀκούγονται ἀγγελικές ψαλμωδίες κι ἄλλοτε πάλι ὅτι Ἄγγελοι συμπλέκονται στίς δικές μας ψαλμωδίες καὶ προσευχές, ἐπαναλαμβάνοντας τίς δικές μας λέξεις, ἀλλὰ πολὺ πολὺ γλυκά. Ἐπίσης πολλές φορές μᾶς ἀπαγγέλλουν μεγαλόπρεπα χωρία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, πού ἔχουν σχέσι μέ τὴν προσευχή πού κάνουμε. Ἀκούγονται ἀγγελικές φωνές πού ψάλλουν, καὶ ἐμεῖς θαυμάζουμε: "Πῶ, πῶ!, μᾶς συνοδεύουν καὶ οἱ ἄγγελοι τώρα! εἶδες τί ὦραϊα! ἐμεῖς εἴμαστε καὶ κανένας ἄλλος"! Ὅταν κοιμώμαστε, μᾶς ξυπνοῦν γιὰ νὰ ἀνάψουμε τό καντήλι, γιατί εἶναι σβηστό. ("Ἄν σᾶς ξυπνήσουν, γυρίστε ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, κι ἄς εἶναι σβηστό. Θὰ τό ἀνάψετε τό πρωί!). Μᾶς ξυπνοῦν ἐπίσης γιὰ νὰ κάνουμε δῆθεν προσευχή, νὰ κάνουμε τὸν κανόνα μας· μιὰ φωνή μᾶς φωνάζει δυνατὰ: "Σήκω, σήκω νὰ κάνης τὸν κανόνα σου, τώρα εἶναι εὐκαιρία"! Μὴ τοῦ κάνετε τό χατήρι, ἀλλὰ ἀκολουθεῖστε τό προσωπικό σας πρόγραμμα προσευχῆς.

Ὅταν μέσα στό σκοτάδι κάνουμε κομποσχοίνι: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με...» Φράπ! μᾶς τό τραβάει καμμιὰ φορά καὶ τό χάνουμε. Σκύβουμε λοιπὸν καὶ ψάχνουμε νὰ τό βροῦμε καί...φάπ! ἀνάβει ἓνα κεράκι! "Ἐδῶ εἶναι! νάτο"! μᾶς λέει μιὰ γλυκειὰ φωνή καὶ μᾶς τό δίνει. "Τί ὦραϊα", χαίρομαστε ἐμεῖς, "ἓνας ἄγγελος μᾶς ἀναψε ἓνα κεράκι καὶ μᾶς βρῆκε τό κομποσχοινάκι"! Αὐτό θέλουμε. Ἄμ!!! δὲν ἦταν ἄγγελος!!! Διάβολος ἦταν!!!

Ἄλλοτε πάλι μᾶς ξυπνάει τὴ νύχτα τόσες πολλές φορές, πού τὴν ἄλλη ἡμέρα δὲν μποροῦμε νὰ περπατήσουμε ἀπὸ τὴν ἀϋπνία. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης στὴν Κλίμακα μᾶς λέγει ὅτι: «...Εἰς ἄγγελον φωτός, καὶ μαρτύρων εἶδος πολλάκις μετασχηματίζονται, (οἱ δαίμονες) καὶ ἡμῖν προσερχομένους αὐτοὺς καθ' ὕπνου ὑπέ-

δειξαν...»,²⁸⁵ μυστηρίων ἀποκάλυψιν ἢ χαρισμάτων δωρεάν, δηλαδή ὁ διάβολος πότε τή νύχτα στόν ὕπνο καί πότε στό ξύπνιο, φαίνεται μέ τήν μορφή ἀγίου Ἀγγέλου ἢ Μάρτυρος, πού δίδει πνευματικά χαρίσματα ἢ ἀποκαλύπτει διάφορα οὐράνια μυστήρια. Ἔρχεται ὁ διάβολος ὡς ὁ Μεγαλομάρτυρας καί Πρωτοδιάκονος Στέφανος, καί μᾶς δίδει ἀποκάλυψι μυστηρίων ἢ μᾶς ἐρμηνεύει τά θεῖα χαρίσματα. Πῶς εἶναι ἐπάνω στόν οὐρανό καί πῶς ἔρχονται στόν ἄνθρωπο γιά νά γίνουν κτῆμα του! Αὐτό εἶναι ἀπάτη καί πλάνη.

Ἄλλα αὐτά συμβαίνουν σ' αὐτούς πού ἔχουν ὑπερηφάνεια, οἴησι, καί ἐωσφορικό ἐγωϊσμό. Σ' αὐτούς, πού νομίζουν ὅτι κατά τήν εὐσέβεια διαφέρουν ἀπό τούς ἄλλους. Σ' αὐτούς πού ὡς εὐσεβιστές κάνουν τόν δάσκαλο. Ἀπατῶνται, πλανῶνται καί πλανοῦν τούς ἄλλους.

Πῶς θά καταλάβουμε τήν πλάνη ἀπ' τήν θεϊκή κατάστασι στή προσευχή; Στήν ἀπάτη τοῦ δαίμονος, τό σῶμα δειλιά, τρέμει, ἀνατριχιάζει. Στήν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀγάλλεται τό σῶμα καί πανηγυρίζει ἡ ψυχή. Ἄκρα ταπεινώσις, τελεία ἡσυχία!

Ὁ διάβολος παρουσιάζεται καί σάν φῶς. Τό ἀνέσπερον φῶς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀσχημάτιστον καί πάλλευκο. Εἶναι πιό λευκό ἀπό τό λευκό πού ἐμεῖς ξέρουμε καί ἐνίστε γαλαζόλευκο χωρίς ἐμεῖς νά μπορούμε νά τό χρωματίσουμε ἢ νά τό περιγράψουμε. Εἶναι ἄκτιστον, εἰρηνόδωρον, ἀπλοῦν, ἐνυπόστατον, κεχαριτωμένον καί ἀγιοτριαδικόν. Τό διαβολικό φῶς εἶναι ροδόχρουν καί κάποτε χρυσίζει. Ἔχει χρῶμα, ἀλλά καί σχῆμα. Προκαλεῖ ταραχή, δῆθεν γλυκειά. Στό φῶς αὐτό μετακινούμεθα γιά νά τό δοῦμε καλύτερα πότε ἀπό ἐδῶ καί πότε ἀπό ἐκεῖ. Τό φῶς αὐτό εἶναι κτιστό. Ἔχει εἶδος, εἶναι περιγραπτό, εἶναι κυματιστό. Ἔτσι προσδιορίζεται καί διακρίνεται τό φῶς τῆς πλάνης, τό σατανικό φῶς.

Πρὶν ἀπό χρόνια ἦλθε ἓνα νεαρό ζευγάρι γιά ἐξομολόγησι. Ἦσαν καί οἱ δύο σύζυγοι συντετριμμένοι, συνεχῶς ἀπό τά μάτια τους ἔτρεχαν δάκρυα καί μέ λυγμούς μοῦ διηγήθηκαν τά ἐξῆς:

«Πρὶν ἀπό σαράντα περίπου μέρες γεννήσαμε ἓνα χαριτωμένο ἀγοράκι. Γιά λόγους πού ἐμεῖς δέν ἐγνωρίζαμε τό μωράκι ἔκλαιγε πολύ. Ἐνα βράδυ τό κλάμα του ἦταν ἀσταμάτητο καί ἐκνευριστικό. Ὄλη νύχτα ἔκλαιγε! Καί πάνω στά νεῦρα μας τό "διαβολοστείλαμε", καί οἱ δύο, τό μόλις εἴκοσι ἡμερῶν μωρό μας. Καί ὄχι μιά φορά, ἀλλά ἀρκετές μέ κατάρεις καί ἀναθεματισμούς. Ἔ!... γιά τρεῖς μέρες καί νύχτες ἔκλαιγε ἀσταμάτητα καί γοερά.

285. Ἀγίου Ἰω. τοῦ Σιναΐτου, Λόγος Γ, Περὶ ξενιτείας, Κλίμαξ...σελ.64

Τό πήγαμε στό γιατρό, σέ ειδικό νεογνολόγο καί μᾶς ἔδωσε φάρμακα... Τήν τετάρτη ὅμως ἡμέρα τό αγοράκι μας πέθανε. Πέθανε ἀβάπτιστο μόλις 24 ἡμερῶν. Τό μωρό μας, τό ἀγγελούδι μας, ἐμεῖς τό σκοτώσαμε μέ τίς κατάρες μας.

Ἀπό τήν τριακοστή ἡμέρα μέχρι σήμερα φάνηκε τό αγοράκι μας, δέκα φορές σέ μένα καί ἕξι φορές στόν ἄνδρα μου μέ τόν ἴδιο πάντα τρόπο. Νά εἶναι τυλιγμένο μέσα σέ ἕνα σύννεφο σκοτεινό καί νά μᾶς κατακεραυνώνει μέ τίς λεξούλες του:

--Γιατί μέ βλαστημήσατε καί μέ στείλατε στόν διάβολο τόσες φορές; Γιατί; Τί σᾶς ἔφταιξα ἐγώ μωρό παιδάκι εἴκοσι ἡμερῶν; Τό στομαχάκι μου πονοῦσε! Γιατί μέ στείλατε στόν διάβολο, γιατί; Ἀλήθεια, χριστιανοί μου, γιατί;

Τί λέτε σεῖς ὅλοι οἱ γονεῖς καί γενικά οἱ Νεοέλληνες ὀρθόδοξοι χριστιανοί πού συνεχῶς καί κάθε μέρα καί γιά τήν πλέον ἀσήμαντη ἀφορμή στέλνετε τόν πλησίον σας, πού εἶναι εἰκόνα Θεοῦ, στόν διάβολο; Γι' αὐτό κι αὐτός χορεύει στά σπίτια μας, στίς δουλειές μας καί ἰδιαίτερα μέσα στήν ψυχή μας.²⁸⁶

Ὁ διάβολος ὡς πολυμήχανος ὄχι μόνον διαφοροποιεῖ, τόν πόλεμο, ἀνάλογα μέ τήν πνευματική κατάστασι τοῦ ἀνθρώπου, ὄχι μόνον ἐκμεταλλεύεται ἄριστα τίς περιστάσεις καί τό περιβάλλον κάθε χριστιανοῦ, ἀλλά ἐπιτίθεται κι ἀπ' ὅλες τίς μεριές.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης μᾶς λέγει ὅτι οἱ δαίμονες μᾶς ἐπιτίθενται ἀπό ἕξι μέρη: ἀπό πάνω, ἀπό κάτω, ἀπό μπροστά, ἀπό πίσω, ἀπό δεξιά καί ἀπό ἀριστερά.²⁸⁷

• Ἐκ τῶν ἄνω μᾶς ἐπιτίθεται ὁ διάβολος ὑποκινῶντας μας νά υπερβάλλουμε στήν ἐργασία ὅλων τῶν ἀρετῶν. Μᾶς βάζει νά ἐργαστοῦμε τίς ἀρετές περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἀντέχουν οἱ δυνάμεις μας. Γιά παράδειγμα μᾶς βάζει ὁ διάβολος νά κάνουμε νηστεία περισσότερο ἀπ' αὐτή πού μποροῦμε ν' ἀντέξουμε, καί στό τέλος πέφτουμε ἐξασθενημένοι καί γογγύζουμε κι ἐμεῖς γιά τή νηστεία καί ὅλοι οἱ οἰκεῖοι μας.

Σέ κάθε ἐργασία ἀρετῆς δέν εἴμεθα ποτέ σωματοκτόνοι, ἀλλά παθοκτόνοι. Νηστεύουμε γιά νά φονεύσουμε τό πάθος. Νά ἀφαιρέσουμε τήν ἀδυναμία. Νά διορθώσουμε τόν χαρακτήρα μας, καί ὄχι γιά νά πέσουμε κάτω. Ὁχι λοιπόν στά «ὑπέρ τό μέτρον ἡμῶν», ὅπως τονίζουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

286. Προσωπικές σημειώσεις

287. Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, " Ἀόρατος Πόλεμος",..., σελ. 112

Άλλο παράδειγμα είναι τό εξής: μᾶς βάζει περισσότερο ἀπό τίς πνευματικές μας δυνάμεις νά ἀσχοληθοῦμε μέ τά πράγματα τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ εἴμεθα ἀκόμη νήπιοι πνευματικά. Μελετᾶμε ἀσκητικά βιβλία καί διαβάζουμε τίς Γραφές, χωρίς τόν κατάλληλο ὁδηγό μέ ἀποτέλεσμα νά μπλέκουμε μέ τήν ἔρευνα τοῦ μυαλοῦ καί νά πέφτουμε σέ κάποια πλάνη.

Χαρακτηριστικά αὐτοῦ τοῦ πολέμου εἶναι ἡ ἀδιακρισία καί ὁ ζήλος ὁ "οὐ κατ' ἐπίγνωσιν". Ἡ θά πέσουμε στήν ἀδιακρισία τῶν ὑπερβολῶν ἢ στήν ἀδιακρισία τῶν παραλείψεων.

• **Ἐκ τῶν κάτω** : Αὐτός ὁ πόλεμος γίνεται ἀπό τίς παραλείψεις τῶν καθηκόντων πρός τόν Θεό καί πρός τόν πλησίον. Ἐτσι καλλιεργεῖται ἡ ραθυμία, ἡ ἀμέλεια, ἡ ψυχοσωματική τεμπελιά. Δημιουργεῖ ὁ διάβολος πολλές ψευδοπροφάσεις γιά νά μὴν ἐκκλησιασθοῦμε, νά μὴν ἐξομολογηθοῦμε, νά μὴν νηστεύσουμε, νά μὴν ἐγκρατευθοῦμε, νά μὴ μελετήσουμε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ. Πολλά εἶναι αὐτά τά "μῆ", στά ὁποῖα ὑποκύπτουμε μέ διάφορες προφάσεις.

Οἱ ὑποχρεώσεις μας ἀπέναντι στό Θεό εἶναι πολλές καί πρέπει ὅλες νά τίς ἐκτελοῦμε. Ὄταν τίς παραλείπουμε, τίς παραβλέπουμε καί τίς παραβιάζουμε, τότε πολεμοῦμεθα ἐκ τῶν κάτω ἀπό τόν διάβολο.

• **Ἐξ ἀριστερῶν** μᾶς πολεμεῖ ὁ διάβολος μέ τίς φανερές κακίες, μέ τίς ἀπροκάλυπτες καταπατήσεις τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν, μέ τήν περιφρόνησι τῶν ἁγίων Μυστηρίων καί μέ τήν ἀσύστολη παραβίασι τῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας.

• **Ὁ ἐκ δεξιῶν** πόλεμος, ὅπως ἔχομεν διαπιστώσει ὡς Πνευματικοί, εἶναι ὁ πιό δεινός. Πολεμοῦν καί προσπαθοῦν οἱ δαίμονες νά μᾶς ρίξουν στήν ἁμαρτία διά μέσου τῶν ἀρετῶν ἐκμεταλλευόμενοι τήν ἀπειρία μας. Κάνουμε λίγη νηστεία; τότε μᾶς λέει: "Δεῖξε την, πές την". Κάνουμε λίγη ἐλεημοσύνη; "κι αὐτή πές την". Ὄταν ὁ Κύριος στήν ἐπί τοῦ Ὄρους ὁμιλία Του μᾶς συμβουλεύη νά μὴν ἐλεοῦμε «ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρός τό θεαθῆναι αὐτοῖς»²⁸⁸ καί ἐλέγχει τούς ὑποκριτές, πού πράττουν τό καλό «ὅπως δοξασθῶσιν ὑπό τῶν ἀνθρώπων»²⁸⁹ καί «ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις»,²⁹⁰ ἀπ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν ἐκ δεξιῶν πόλεμο θέλει νά μᾶς προφυλάξη. Γι' αὐτό καί μᾶς διδάσκει τόν σωστό τρόπο: «σοῦ δέ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μή γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου»,²⁹¹ «ὅταν προσεύχη εἴσελθε εἰς τό ταμιεῖόν σου, καί κλείσας τήν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ»²⁹² καί «νη-

288. Μτ. 6,1

289. Μτ. 6,2

290. Μτ. 6,5

291. Μτ. 6,3

292. Μτ. 6,6

στεύων ἄλειψαί σου τήν κεφαλήν καί τό πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μή φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων». ²⁹³

Μέ τόν ἐκ δεξιῶν πόλεμο ὁ διάβολος μάχεται τήν ἀνάπτυξι ζήλου γιά ἀρετή διαστρέφοντας την. Καί ποιός δέν θέλει νά ἀναπτύξη ζήλον καί βία; ἀφοῦ «Βιασταί ἀρπάζουσιν τήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν». ²⁹⁴ Ἀλλά ἡ ἀνάπτυξις ζήλου, πού δέν ἔχει ἐπίγνωσι, δηλαδή ὁ μωρός ζήλος, ὁ ἄκαιρος, καί ὁ χωρίς διάκρισι, εἶναι αὐτός πού ὀδηγεῖ σέ ἀκρότητες καί φανατισμούς, πού βλάπτουν τελικά πολύ, ὄχι μόνο τίς ψυχές μας, ἀλλά καί τό ὀρθόδοξο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Πολλά ἔχουμε πληρώσει μέ τούς κατά καιρούς φανατισμούς μας, ὅπως στή περίοδο τῆς Εἰκονομαχίας.

Οἱ μετασχηματισμοί τῶν δαιμόνων σέ Ἄγγέλους φωτός ἤ σέ Ἁγίους. Ἡ ἐμφάνισις τους ὡς φῶς, τό ἄκουσμα ἀγγελικῶν φωνῶν καί ψαλμωδίας καί ἄλλα πολλά ἀνήκουν στόν πόλεμο ἐκ δεξιῶν. Ὅλα αὐτά γίνονται -δυστυχῶς- εὐκόλα πιστευτά καί ὀδηγοῦν σέ ἀρρωστημένες θρησκευτικές καταστάσεις καί σέ μεγάλες πλάνες.

Ἡ πρόωρη καί ἀκαιρη διανοητική ἔρευνα τῶν θεολογικῶν χωρίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του εἶναι σπρώξιμο τῶν δαιμόνων ἀπό δεξιά. Δηλαδή ἡ θεολογική περιέργεια πού μᾶς πιάνει κατά καιρούς, εἶναι πόλεμος ἐκ δεξιῶν, ἀφοῦ τά τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ἀνακάλυψις, ἀλλά ἀποκάλυψις καί ἐμπειρία πνευματική.

Στόν χῶρο ὅμως τῆς προσευχῆς ὁ πειρασμός τοῦ διαβόλου ἐκ δεξιῶν γίνεται πολύ δυσδιάκριτος. Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχή, μεγαλυτέρα νῆψις καί ἀκόμη μεγαλυτέρα ἐγρήγορσις.

- Μπορεῖ τήν ὥρα πού κάνουμε προσευχή, νά πάρουμε κάποια "ἀγαθά" μηνύματα, πού εἶναι προτροπές γιά εἰδικές προσευχές ἐλέους πρός τρίτους. Ἄλλοτε πάλι νά συλλαμβάνει ὁ νοῦς "ἰδέες" γιά φιλανθρωπίες, ἐξηγήσεις καί ἐρμηνεῖες διαφόρων δυσκόλων χωρίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὅλα αὐτά πού γίνονται κατά τή διάρκεια τῆς προσευχῆς ἔχουν σκοπό, σάν "καλά" πού εἶναι, νά ἀπορροφήσουν τόν νοῦ καί νά τόν κλείσουν μέσα τους, μέ σκοπό νά διακοπῇ ἡ προσευχή, δηλαδή ἡ ἔνωσις μέ τόν Τριαδικό Θεό.

- Κάνουμε προσευχή καί μέσα στό νοῦ ξαφνικά παρουσιάζεται φῶς (στό νοῦ ὅμως, στόν νοῦ), ξεχνᾶμε τήν προσευχή καί χαζεύουμε τήν δῆθεν πνευματική του ὠραιότητα, τήν ποικιλία καί τίς ἐναλλαγές τῶν χρωμάτων πού παρουσιάζει τό φῶς, τίς κυματιστές

293. Μτ. 6,17-18

294. Μτ. 11,12

κινήσεις του...καί μᾶς κατάπιε ἡ πλάνη! Προσοχή! "Άλλο τό φυσικό φῶς τοῦ νοός καί ἄλλο τό φῶς τοῦ Θεοῦ.

- Κάνω προσευχή καί ξαφνικά ἐμφανίζεται μέσα στό νοῦ ἕνας κακομούτσουνος δαίμονας, σάν τράγος, καί μέ πειράζει ἐξ' ἀριστερῶν. Ξαφνικά, ἐμφανίζεται, (πάντα μέσα στό νοῦ), ἕνας ἄγγελος μέ ἕνα σπαθί φλογοφόρο. Καθ' ὄν χρόνο λέγω τήν ΕΥΧΗ βλέπω νά κυνηγᾷ ὁ ἄγγελος τόν τράγο κι' αὐτός ἐξαφανίζεται. Χαίρομαι γιά τήν ἐμφάνισι τοῦ ἀγγέλου, καί τήν νίκη του καί τήν ἀπολαμβάνω. Συνεχίζω τήν προσευχή καί ξαφνικά...νά πάλι ὁ τράγος! Τώρα ὁμως ὄχι μέσα στόν νοῦ ἀλλά μπροστά μου, ζωντανός, ἔτοιμος νά μέ φάη!" Ἐρχεται τότε ὁ ἴδιος ὁ ἄγγελος, πού ἦταν στόν νοῦ, καί ἐκδιώκει τόν τράγο καί Αἰθίοπα καί χαίρομαι πάλι γιά τήν νίκη καί ἀπολαμβάνω τήν παρουσία τοῦ ἀγγέλου, τόν προσκυνῶ καί...δαιμονίζομαι! Εἶναι μιά ἀπάτη τῶν δαιμόνων.

Αὐτό πού δέχτηκα στόν νοῦ, ἔγινε ἐξωτερική πραγματικότητα. Ὑπῆρχε μιά μικρή φαινομενικά "λεπτομέρεια" πού δέν τῆς ἔδωσα σημασία λόγω ἐλλείψεως προσοχῆς, νήψεως καί πείρας. Μόλις ἐμφανίστηκε ὁ τράγος ἔξω, ταραχτήκα. Ἐμφανίστηκε ὁ ἄγγελος, τόν ἔδιωξε, κι ὁμως ἡ ταραχή δέν ἐφυγε. Αὐτό τό λεπτό σημάδι τῆς ταραχῆς καί τοῦ φόβου, πού ἔπρεπε νά πάρω εἶδησι, δέν τό πῆρα καί χάθηκα. Καί ὅλα αὐτά διότι στό χῶρο τοῦ Θεοῦ ὑπερφάνεια καί προσευχή δέν μποροῦν νά συνυπάρξουν.

Προσοχή, λοιπόν, προσοχή! Ταπείνωσις καί σωστή ἐξαγόρευσις, διότι οἱ δαίμονες ἐκ δεξιῶν εἶναι οἱ προβατόσχημοι λύκοι τοῦ Εὐαγγελίου, εἶναι οἱ οὐνῖτες στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

- **Ἐκ τῶν ἔμπροσθεν** : Αὐτός ὁ πόλεμος γίνεται μέ λογισμούς καί εἰκόνες τῶν μελλοντικῶν κινδύνων ὅπως: φόβος γιά τόν θάνατο, γιά τήν πεῖνα, γιά τίς ἀρρώστειες, γιά τήν ἀνεργία, γιά τούς πυρηνικούς πολέμους, γιά τούς σεισμούς καί γιά τίς φυσικές καταστροφές. Τρόμος καί φόβος μέ ἀποτέλεσμα νά ξεχνᾶμε τά καθήκοντά μας, νά μή μποροῦμε νά κάνουμε προσευχή καί νά μᾶς πιάνει πανικός. Ἡ κινδυνολογία γιά τόν ἀντίχριστον, τό 666 ἢ τό ἠλεκτρονικό φακέλωμα, εἶναι πόλεμος ἐκ τῶν ἔμπροσθεν.

Οἱ καιροί πράγματι εἶναι δύσκολοι. Πολλά περιμένουμε νά ῥθουν, ἀλλά νά εἶμαστε ἔτοιμοι διά τῆς προσευχῆς, τῆς δυνατῆς πίστεως καί τῆς σωστῆς τοποθετήσεως τῆς ψυχῆς μας ἀπέναντι στό θέλημα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ὅχι νά φοβούμεθα. Ὁ πιστός χριστιανός δέν φοβᾶται. Γι' αὐτόν Δευτέρα Παρουσία εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου του. Τούς κινδύνους τούς ζοῦμε κάθε μέρα. Τί νά ῥθοῦν σήμερα, τί νά ῥθουν αὔριο! ὁ πιστός περιμένει!!!

Πόλεμος ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἶναι καί ὅταν σχεδιάζω μέσα στοῦ μου πῶς θά κάνω μιά ἀπάτη, πῶς θά κάνω ἓνα φόνο, ἢ πῶς θά διαπράξω μιά κλοπή.

• Πόλεμο ἐκ τῶν ὀπισθεν ἔχουμε ὅταν ὁ διάβολος προβάλλη εἰκόνες καί φαντασίες ἀπό ἀμαρτίες πού ἀνήκουν στό παρελθόν, μέ σκοπό νά διεγείρη τά πάθη καί νά μᾶς ρίξη πάλι στήν ἀμαρτία, ἢ γιά νά μᾶς τρομάξη μεγαλοποιῶντας τό ἀμάρτημα πού ἔγινε χθές, ὥστε νά μᾶς ὀδηγήσῃ στήν ἀπελπισία σήμερα.

Ὅσους δέν μπορεῖ νά τούς πιάσῃ ὁ διάβολος μέ τή φτώχεια, τούς πιάνει πολύ-πολύ εὔκολα μέ τό νά τούς δώσῃ λεφτά πολλά. Σήμερα, τό ὅτι χάσαμε τήν πίστι μας, ὀφείλεται στά πολλά ὑλικά ἀγαθά. Αὕτῃ ἡ ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν, ἡ καταναλωτική κοινωνία καί ὁ δυτικός τρόπος ζωῆς, μπῆκε καί στό ὀρθόδοξο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί μᾶς κατέστρεψαν ψυχικά καί σωματικά.

Ἄλλους πάλι τούς βάζει νά μαλώσουν μεταξύ τους γιά ἓνα μέτρο γῆς καί εἶναι δυστυχῶς συχνό φαινόμενο αὐτό. Ἄλλους ἂν δέν τούς ρίξη μέ τίς βρισιές, θά προσπαθήσῃ νά τούς παρασύρῃ μέ τούς ἐπαίνους. Ὅταν δέν καταφέρῃ νά ἀμαρτήσουμε μέ ἀσέλγειες καί ἡδονές, δημιουργεῖ θλίψεις καί πόνους, γιά νά γογγύσουμε κατά τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν δέν μπορῇ νά τά βάλῃ μέ ἓνα γερό σῶμα, γιατί αὐτό προσεύχεται, θά τό χτυπήσῃ μέ ἀρρώστια καί μάλιστα καμμιά φορά μέ μεταδοτική γιά νά τοῦ κολλήσῃ τήν "ρετσινιά" τῆς ἀνηθικότητας (ιδίως ὅταν εἶναι κληρικός ἢ μοναχός).

Ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος διηγήθηκε στούς συνασκητές του τό ἐξῆς γεγονός πού τοῦ συνέβει καί ἔγινε αἰτία νά ἔλθῃ στήν Σκήτη.

«Ὅταν ἦμουν νεώτερος καί ἀσκήτευα σ' ἓνα κελλί στήν Αἴγυπτο μ' ἔκαναν ἱερέα σ' ἓνα χωριό. Ἐπειδή ὅμως δέν τό ἤθελα αὐτό, ἔφυγα σέ ἄλλο τόπο, ὅπου ἓνας εὐλαβῆς ἄνθρωπος μέ ἐξυπηρετοῦσε. Ἐπαιρνε τό ἐργόχειρό μου γιά νά τό πουλήσῃ.

Κάποια παρθένος τοῦ χωριοῦ, μέ τήν ἐνέργεια τοῦ διαβόλου, ἔπεσε σέ ἀμαρτία κι' ὅταν ἔμεινε ἐγκυος τήν ἐρωτοῦσαν ποιός ἦταν ὁ δρᾶστης. Αὕτῃ ἔλεγε ὅτι ἦταν ὁ ἀναχωρητής.

Τότε οἱ χωριάτες ἤλθαν καί μ' ἔπιασαν, κρέμασαν στό λαιμό μου μουτζουρωμένα τσουκάλια καί αὐτιά ἀπό κοφίνια καί μέ πόμπευαν τριγουρίζοντάς με στό χωριό, κτυπώντας με καί λέγοντας:

--Αὐτός ὁ μοναχός ἔφθειρε τήν κόρη μας, τιμωρῆστε τον!

Μέ κτύπησαν δέ τόσο πολύ, ὥστε παρά λίγο νά πεθάνω. Τότε κάποιος ἀπό τούς γέροντες εἶπε:

--"Ἐως πότε θά κτυπᾶτε τόν ξένο μοναχό;

Στό μεταξύ ὁ διακονητής μου μέ' ἀκολουθοῦσε ντροπιασμένος διότι τόν ἔβριζαν πολύ καί τοῦ ἔλεγαν:

--Νά ὁ ἀναχωρητής πού ἐπαινοῦσες τί ἔκανε! τί ἔκανε!

Στό τέλος εἶπαν οἱ γονεῖς τῆς κόρης:

--Δέν τόν ἀφήνουμε νά φύγη, ἂν δέν βάλῃ ἐγγυητή ὅτι θά τήν διατρέφει τήν κόρη μας.

Ἄφου εἶπα στό διακονητή μου καί μπῆκε αὐτός ἐγγυητής, ἐπήγαμε στό κελλί μου καί τοῦ ἔδωσα ὅσα ζεμπίλια εἶχα, λέγοντας του:

--Πούλησέ τα καί δώσε στήν γυναῖκα μου νά φάη.

Κι ἔλεγα μέσα μου: «Μακάριε, μιά πού βρῆκες γυναῖκα γιά τόν ἑαυτόν σου, πρέπει νά ἐργάζεσαι λίγο περισσότερο γιά νά τήν τρέφεις»!

Δούλευα λοιπόν νύκτα καί μέρα καί τῆς ἔστελνα. Ὅταν τελικά ἦλθε ὁ καιρός γιά νά γεννήσῃ ἐκείνη ἡ ἀθλία, βασανιζόταν γιά πολλές ἡμέρες καί δέν γεννοῦσε!

Τήν ἐρωτοῦν: «γιατί συμβαίνει αὐτό;» καί ἀπαντᾷ:

--Αὐτό γίνεται, διότι συκοφάντησα τόν ἀναχωρητή καί εἶπα ψέμματα ὅτι εἶναι ὁ αἴτιος τῆς ἐγκυμοσύνης. Αὐτός δέν φταίει, ἀλλ' ὁ τάδε νέος.

Μετά ἀπ' αὐτό ἦλθε χαρούμενος ὁ διακονητής μου, διηγούμενος ὅτι δέν μπορούσε ἡ κόρη ἐκείνη νά γεννήσῃ, μέχρις ὅτου ὠμολόγησε τήν ἀλήθεια.

--Καί νά, τώρα ὅλο τό χωριό θέλει νά ἔλθῃ ἐδῶ μέ τιμές νά σοῦ ζητήσῃ συγχώρεσι.

Τότε, μόλις ἄκουσα αὐτά, γιά νά μή μέ στενοχωρήσουν οἱ ἄνθρωποι, σηκώθηκα καί ἦλθα ἐδῶ στήν Σκήτη.²⁹⁵

Ἐνα ἄλλο τέχνασμα τοῦ διαβόλου εἶναι ὅτι κρύβεται γιά νά μή γνωρίζουμε "τί εἶναι" μᾶς λέγει ὁ Ὁριγένης.²⁹⁶ Τέτοιος εἶναι ὁ δαίμονας· οὐδέποτε τό πρόσωπον αὐτοῦ δείχνει, ἀλλά μέ πολλά ἐνδύματα καλύπτει τήν «ἑαυτοῦ πονηρίαν...»²⁹⁷ μᾶς πληροφορεῖ ἁγιος Νεῖλος. Ἀποφεύγει νά φαίνεται, γιά νά κἀνῃ ἀνενόχλητος τῆ

295. Προσωπικές σημειώσεις

296. Τρεμπέλα Π., Δογματική..., τ.1, ...σελ. 444

297. Ἁγίου Νείλου τοῦ Ἀσκητοῦ, Περί προσευχῆς 153 κεφάλαια, Φιλοκαλία...τ.Α, ...σελ.224

δουλειά του." Έτσι προσπαθεῖ νά μᾶς πείση ἢ ὅτι δέν ὑπάρχει, ἢ ὅτι φταῖνε οἱ ἄλλοι, ἢ ὅτι φταῖνε οἱ περιστάσεις, ἢ ὅτι φταίει ἡ τύχη, ἢ ἡ κακιά ἡ ὥρα, ὁ καιρός, οἱ κυβερνήσεις, ὁ γείτονας, ἀκόμα καί ὁ Θεός φταίει, "ἐκτός ἀπό σένα", μᾶς ψιθυρίζει ὁ διάβολος.
"Ὅλοι οἱ ἄλλοι φταῖνε, ἐκτός ἀπό σένα"!

Ὁ διάβολος ποτέ δέν βιάζεται. Μπορεῖ νά περιμένη χρόνια, γιά νά βρῆ τήν κατάλληλη στιγμή νά μᾶς ρίξη σέ πλάνη καί ἁμαρτία. Περιμένη πότε θά μᾶς βρῆ ξένοιαστους, ἀδιάφορους, ἀμελεῖς, ἀμέριμνους, καί τότε θά μᾶς ρίξη, ὅταν ἔμεῖς ξεχάσουμε ὅτι μπορεῖ νά μᾶς ἔρθη πειρασμός. « Ὑποχωροῦσι δαίμονες ἐκουσίως, ἀμεριμνήσαι ἡμᾶς παρασκευάζοντες καί αἰφνίδιον τήν ἀθλίαν ἡμῶν ψυχὴν συναρπάζοντες...»²⁹⁸ (ὑποχωροῦν μέ τῆ θέλησί τους, κρύβονται ὥστε νά μείνουμε ἀμέριμνοι καί ξαφνικά, αἰφνιδίως, μᾶς ἀρπάζουν τήν ψυχὴ), βεβαιώνει ὁ ἅγιος **Ἰωάννης τῆς Κλίμακος**.

Στούς ἐξορκισμούς διαβάζουμε ὅτι ὑπάρχουν: «πνεῦμα νυκτερινόν καί ἡμερινόν, μεσημβρινόν τε, καί ἑσπερινόν· πνεῦμα μεσονυκτικόν, πνεῦμα φανταστικόν, πνεῦμα συναντικόν...».²⁹⁹

Ἐπὶ τῆς νυκτὸς ὑπάρχει δαιμονικό πνεῦμα, τό ἐωθινόν, πού μᾶς πολεμεῖ μόλις ξυπνήσουμε. Εἶναι ὁ πρόδρομος τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων καί μᾶς ὠθεῖ στίς πρῶτες πρῶινές ἁμαρτίες. Γι' αὐτό, μόλις ξυπνήσουμε, τήν πρώτη μας σκέψι πρέπει νά τῆ δώσουμε στό Θεό μέ τήν εὐχή καί ἐν συνεχείᾳ μέ τήν προσευχή. Παρακαλῶ νά προσέξετε τήν πρώτη σκέψι, πού θά κάνετε μόλις ξυπνήσετε. Αὐτή ἡ πρώτη σκέψι λέγεται ἀπό τούς Πατέρες "πρωτόνοια", μαρτυρεῖ πολλά πράγματα καί πρέπει νά τῆ δώσουμε στόν Θεό.

Ὅλα τά δαιμόνια εἶναι ἐπικίνδυνα καί γιά ὅλα τά χρονικά διαστήματα τοῦ ἡμερονυκτίου ὑπάρχουν τά ἀντίστοιχα.

Τά δαιμόνια τῆς νυκτὸς χωρίζονται σέ αὐτά πού μᾶς δίνουν κακά ὄνειρα καί σ' αὐτά πού μᾶς δημιουργοῦν καλά ὄνειρα, τά λεγόμενα "σημαδιακά", πού μέσα ἀπό αὐτά, φροντίζουν οἱ δαίμονες νά "προφητεύουν".

-- *Τί; ἔφαγες γλυκό στόν ὕπνο σου; πίκρα θά σοῦ ἔρθη!*

-- *Εἶδα αὐτό...*

-- *Πῶ, πῶ! κακό πράγμα, κάτι κακό θά σοῦ συμβῆ. Κάποια κακή εἶδησι θά ἀκούσης.*

-- *Εἶδα τό ἄλλο...*

-- *Ἄ, κάτι καλό θά 'ρθῆ! Ἔτσι λοιπόν μᾶς κάνει ὄνειροκρίτες, προληπτικούς, προφήτες, ἐρμηνευτές...*

298. Ἁγίου Ἰω. τοῦ Σιναΐτου, Κλίμαξ, Λόγος ΚΣΤ περί διακρίσεως,...σελ. 315

299. Εὐχολόγιον τό Μέγα, "Ἐξορκισμοί", ἐκδ. οἶκος Ἀσθήρ, 1992⁴,σελ. 150

Ὁ διάβολος στά Ἀσκητικά συγγράμματα τῶν Πατέρων ὀνομάζεται μυρμηκολέων, γιατί πρὶν διαπράξουμε τὴν ἁμαρτία, μᾶς τὴν παρουσιάζει σάν πολύ μικρή, σάν ἀνάξια λόγου, σάν τό μικρό μυρμηγκάκι· ἔτσι νά τό πατήσης, σκοτώθηκε! Μετά τὴ διάπραξι της ὁμως τὴν μεγαλώνει τόσο πολύ, τὴν κάνει θηρίο, ἔτοιμο νά μᾶς καταπιῇ. Αὐτό τό θηρίο τό παρουσιάζει σάν λιοντάρι, γιὰ νά μᾶς ὀδηγήσῃ στὴν ἀπόγνωσι. Μυρμηγκι-λιοντάρι, μυρμηκολέων.

Ἐπίσης πρὶν νά κάνουμε τὴν ἁμαρτία ὁ διάβολος μᾶς παρουσιάζει τόν Θεό φιλόανθρωπο, ἐπιεικῆ, ἀγαθό. Μετά τὴν διάπραξι της, μᾶς Τόν παρουσιάζει αὐστηρό, τιμωρό, ἀσυμπαθῆ, ἄσπλαγχο. Τό ἴδιο κάνει καί γιὰ τόν Πνευματικό: "Ποῦ θά πᾶς στὸν Πνευματικό; Ὁ τόπος δέν θά σέ χωρέσῃ. Θά σοῦ βάλῃ κανόνα μπορεῖ καί τίς φωνές μπορεῖ καί νά σέ διώξῃ...".

Μᾶς περιγράφει ἕνας ἀσκητής ὅτι ὁ διάβολος ἔχει τρία σύνεργα: τὴ βουκέντρα, τὴν κάπα κι' ἕναν ἄδειο τενεκέ. Ἡ βουκέντρα εἶναι ἕνα σουβλί πού τσιμπάει. Μέ αὐτό, ἐρεθίζει τίς αἰσθήσεις γιὰ νά προκαλέσῃ ἁμαρτία. Ὅταν γίνεται ἡ ἁμαρτία, παίρνει τὴν κάπα, μιά κουβέρτα δηλαδή, καί τὴ σκεπάζει γιὰ νά μὴ φαίνεται. Μετά; Ἄμ, ὕστερα, παίρνει τόν τενεκέ καί κάνει θόρυβο! "τάγκα - τούγκα"!...Τί σημαίνει αὐτό; Ὅτι ξεσκεπάζει τὴν ἁμαρτία μέ θόρυβο πολύ καί μᾶς ἐξευτελίζει ἀνεπανόρθωτα.³⁰⁰

Ἄλλη φοβερὴ πανουργία τῶν δαιμόνων εἶναι ὅτι συστέλλουν τόν πόλεμο. Κρύβονται δηλαδή, γιὰ νά πέσουμε στὴν ἀμέλεια, στὴν ἀκηδία. Αὐτό μᾶς ὀδηγεῖ στὴ σκληροκαρδία ἀπὸ τὴ συνεχόμενη τροφή τῶν παθῶν ὥστε νά μὴ μπορούμε νά σηκωθοῦμε εὐκόλα.

Ἐπὶ τοῦτο ὑπάρχουν δαίμονες πού μπορεῖ νά δημιουργήσουν φανταστικούς πόνους στό σῶμα ἢ φανταστικές σωματικές ἀνωμαλίες, ἐξ' αἰτίας τῆς ὑπερηφανείας κατὰ τὴν προσευχή.

Ἐπὶ τοῦτο ὑπῆρχε χριστιανός πού αἰσθανόταν φοβερούς πόνους σέ ὀλόκληρο τό σῶμα του. Νόμιζε ὅτι ἔτρωγε ξύλο ἀπὸ τοὺς δαίμονες κατὰ τὴ διάρκεια τῆς νυκτερινῆς του προσευχῆς, ὅτι πριζόταν καί γινόταν πελώριος.

-- Μά δέν μέ βλέπεις; εἶπε. Ἔτσι εἶμαι, τόσοσοσσο μέγανος!

-- Γιά δεῖξε μου, μέχρι ποῦ εἶσαι;

Μοῦ δείχνει μέ τά χέρια του. Τοῦ βάζω ἐγὼ τά χέρια μου στίς πραγματικές του διαστάσεις.

300. Προσωπικές σημειώσεις

-- Κοίταξε, τοῦ λέω, πόσος εἶσαι!

-- Μά δέν τά ἀκουμπᾶς ἐπάνω μου!

-- Βρέ πάνω σου τά ἀκουμπᾶω!

Τό λές στόν ἄνθρωπο, δέν πείθεται μέ τίποτα. Νομίζει τόν ἐ-
αυτό του τεραστίων διαστάσεων. Αὐτή ἡ κατάσταση εἶναι δαι-
μονική φαντασία πού μπορεῖ νά καταλήξῃ σέ δαιμονοκρατεία!³⁰¹

Ἄλλοι κατά τήν διάρκεια τῆς προσευχῆς ἔχουν ἀφόρητο βά-
ρος στό στήθος, στό κεφάλι, στήν κοιλιά, στό ὑπογάστριο, κι ἄλ-
λους τούς κάνουν οἱ δαίμονες νά νιώθουν φοβερά κουρασμένοι
καί τόσο βαριά τά πόδια τους πού νά μή μποροῦν νά σηκωθοῦν ἢ
τά χέρια τους τόσο ἀσήκωτα, πού οὔτε τό Σταυρό δέν μποροῦν νά
κάνουν. Ἀπόδειξις ὅτι ὅλα αὐτά ἀνήκουν στόν χῶρο τῆς δαιμονι-
κῆς φαντασίας εἶναι ὅτι ἂν ὁ χριστιανός ἐγκαταλείψῃ τήν προσευ-
χή καί τό στρώση στό φαγητό, τά πάντα ὑποχώρησαν. Σ' αὐτούς
περιλαμβάνονται καί οἱ κατά φαντασίαν ἀσθενεῖς.

Τί λέγει ἡ Ἁγία Γραφή; «πολλοί ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·
Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καί τῷ σῶ ὀνό-
ματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καί τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλάς
ἐποιήσαμεν; καί τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς·
ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τήν ἀνομίαν».³⁰² Σ' αὐτό τό χω-
ρίον ἔχουμε τρεῖς θαυμαστές ἐνέργειες, τίς ὁποῖες ὁ Θεός
δέν ἀναγνωρίζει γιά δικές Του παρ' ὅτι ἔγιναν στό ὄνομα του:

- Πρώτη, εἶναι ἡ **προφητεία**, «προεφητεύσαμεν...»

- Δευτέρα, εἶναι ἡ **ἐξωσις τῶν δαιμονίων**.

«Δαιμόνια ἐξεβάλομεν...»

- Καί τρίτη εἶναι τά **θαύματα**.

«Δυνάμεις πολλάς ἐποιήσαμεν...»

Σχετικά μέ τήν **πρώτη** περίπτωσι, γνωρίζουμε ὅτι μπορεῖ ὁ
διάβολος νά χρησιμοποίησῃ προφητεία μέ δόλο, ἀφ' ἑνός μὲν ἀνα-
γνωρίζοντας τά σημάδια πού ὑπάρχουν λόγω πείρας καί ἀφ' ἑτέ-
ρου μέ τά διάφορα τεχνάσματα, πού χρησιμοποιεῖ. Ἐπομένως ὁ
διάβολος μπορεῖ νά προφητεύσῃ μόνον γιά τό παρελθόν, κάτω ἀπό
ὀρισμένες συνθήκες γιά τό παρόν, καί **ΠΟΤΕ**, γιά τό μέλλον.

Στή **δευτέρα** περίπτωσι ἐπιτρέπει ὁ διάβολος στόν ἑαυτό του
νά βγῇ ἀπό κάποιον δαιμονισμένο, ὅταν διατάσσεται ἀπό πλανε-
μένο, ἢ ἀπό αἰρετικό ἢ ἀπό "ἐργάτη τῆς ἀνομίας". Καί τό κάμει
αὐτό γιά νά παρασύρῃ πολλούς ἄλλους στίς πλάνες καί στίς αἰρέ-
σεις καί ἔτσι νά ἀπωλέσῃ καί νά φονεύσῃ ψυχές.

301. Προσωπικές σημειώσεις

302. Μτ. 7,22-23

Στήν **τρίτη** περίπτωση. Παρ' ὅλον πού εἶναι πολύ δύσκολο νά πιστέψουμε καί νά καταλάβουμε πῶς ὁ διάβολος μπορεῖ νά κάνη θαύματα, ἐν τούτοις τά κάνει ἐπιτρέποντος τοῦ Θεοῦ, γιά νά πλανήσῃ ἀκόμα καί τούς εὐσεβεῖς καί τούς ἐκλεκτούς. Τέρατα καί σημεῖα καί θαυμαστά πράγματα μᾶς δίδουν οἱ μεγάλοι μάγοι, οἱ πνευματισταί τά μέντιουμ καί οἱ φακίριδες. Ἡ μαύρη μαγεία μέ τά ΒΟΥΝΤΟΥ, οἱ ἀντίχριστοι, οἱ ψευδοπροφήτες, καί οἱ σατανιστές μᾶς δίνουν ἐπίσης "σημεῖα καί τέρατα". « Ἐγερθήσονται γάρ ψευδοχριστοὶ καί ψευδοπροφῆται καί δώσουσι σημεῖα μεγάλα καί τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καί τούς ἐκλεκτούς». ³⁰³

Ἡ προφητεία, ἡ ἔξωσις τῶν δαιμόνων καί τά ποικίλα θαύματα, μποροῦν νά γίνουν ἀκόμα καί σήμερα ἀπό κληρικούς παντός βαθμοῦ, ἀπό μοναχοὺς καί ἀπό λαϊκοὺς. **ΠΡΟΣΟΧΗ** χωρίς παρεξήγησι ὅλα αὐτά πραγματοποιοῦνται ὄντως στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρά ταῦτα ὅμως ὁ Θεός θά τούς κατακρίνη! Γιατί θά τούς κατακρίνη; Διότι ἦσαν "ἐργάτες τῆς ἀνομίας", καί κατά κύριον λόγον πλανεμένοι. Ἀπ' ἔξω ἔδειχναν εὐσεβεῖς καί μέσα στήν καρδιά τους ἦσαν δυσσεβεῖς, πονηροί, δαιμονόπληκτοι, καί προβατόσχημοι λύκοι. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «οἱ γάρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Καί οὐ θαυμαστόν. Αὐτός γάρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός». ³⁰⁴ Διότι οἱ τοιοῦτοι κήρυκες καί ψευδαπόστολοι, δόλιοι ἐργάται, οἱ ὅποιοι ὑποκρίνονται καί παίρνουν τήν ἐξωτερική μορφήν, ὥστε νά φαίνονται ὅτι τάχα εἶναι ἀπόστολοι Χριστοῦ. Αὐτό βέβαια δέν εἶναι παράδοξον διότι καί αὐτός ὁ ἴδιος ὁ σατανᾶς ὑποκρίνεται καί μεταβάλλεται μερικές φορές κατά τήν ἐμφάνισιν καί συμπεριφοράν εἰς ἄγγελον φωτός. Γιατί λοιπόν καί οἱ ἄνθρωποι νά μήν μετασχηματίζονται εἰς ψευδαποστόλους καί ψευδοκήρυκες τοῦ Θεοῦ λόγου;

Ἄρκετές οἱ μεθοδεῖες τοῦ διαβόλου, μᾶς ἐπισημαίνει ὁ ἅγιος **Ἰωάννης τῆς Κλίμακος**. Πολλοί δαίμονες μᾶς ἐξουθενώνουν καί μᾶς ἐπαινοῦν κι ἄλλοι μᾶς ἐξουθενώνουν καί μᾶς ἀπελπίζουν. Πολλοί μᾶς σκληραίνουν σάν τόν γρανίτη κι ἓνα μεγάλο πλῆθος μᾶς γαργαλάει ἠδονιστικά. Ἄλλοι συσκοτίζουν διαρκῶς τό νοῦ μας καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ἔρχονται μερικοί ἄλλοι νά μᾶς προσφέρουν δῆθεν φῶς, τό ἁμαρτωλό δικό τους φῶς. Ἄλλοι μᾶς τараζουν κι ἄλλοι ψευδῶς μᾶς εἰρηνεύουν. Ἄλλοι μᾶς κάνουν νωθρούς καί τεμπέληδες κι ἄλλοι μᾶς κάνουν νευρικούς καί ἀνυπόμονους.

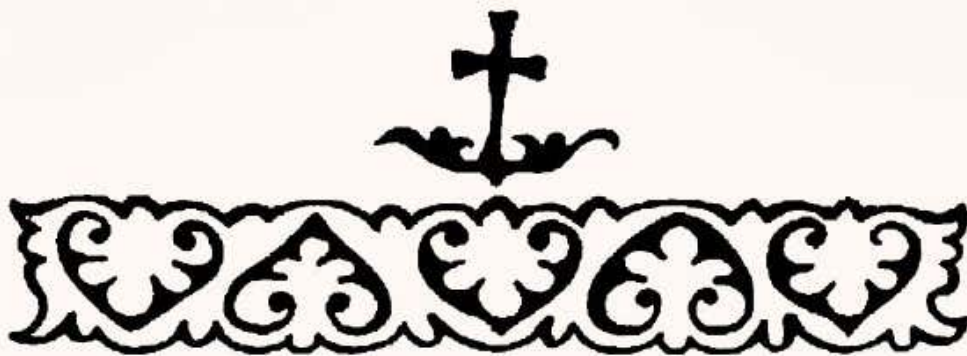
303. Μτ. 24,24

304. Β Κορ. 11,14

Ἄλλοι μᾶς καθιστοῦν σκυθρωπούς, κατσούφηδες, βαρεῖς κι ἄλλοι μᾶς κάνουν νά γελαῖμε μέχρι δακρύων πορνικά...³⁰⁵

Μέσα στά ἀναρίθμητα τεχνάσματα τοῦ διαβόλου εἶναι καί τά δῆθεν δάκρυα κατανύξεως πού ἔρχονται μέσα στό θόρυβο τῆς πόλεως, στό κέντρο τῆς ἀγορᾶς, ἀνάμεσα σέ χιλιάδες ἀνθρώπους καί ἐντελῶς ξαφνικά. Αὐτά τά δάκρυα, μᾶς λένε οἱ Πατέρες, εἶναι δαιμονικά, διότι δέν μποροῦν νά ἔρχονται ὅταν εἴμαστε στήν ἀγορά ἐνῶ τά στερούμεθα τελείως κατά τή διάρκεια τῆς νυκτερινῆς προσευχῆς. Ἡ ἀπουσία κατανυκτικῶν δακρύων στή καθαρά προσευχή δηλώνει σκληροκαρδία ἐξ' αἰτίας τῆς ὑπερηφανείας. Ἀμφισβητίσιμα εἶναι καί τά δάκρυα πού ἔρχονται ὅταν συζητᾶμε πνευματικά καί "κατανυσσόμεθα". Τρέχουν τά δάκρυα!; Νά τά συγκρατήσουμε, γιατί εἶναι νόστιμη παγίδα τοῦ διαβόλου. Προσοχή, νά μήν πέσουμε μέσα σ' αὐτήν.

Ἀμέτρητα τά τεχνάσματά τῶν δαιμόνων. Ὅσοι εἴμαστε, τόσοι καί οἱ δόλιοι πόλεμοι τους.

305. Ἁγίου Ἰω. τοῦ Σιναΐτου, Κλίμαξ Λόγος ΚΣΤ περί διακρίσεως,...σελ.324